

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

ՀՀ Տավուշի մարզ Դիլիջան քաղաքի Կալինինի փողոց թիվ 101 և 117
հասցեներում նախատեսվող բազմաբնակարան բնակելի շենքի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4
1.1	Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն.....	4
1.2	Հապավումներ	4
1.3	Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը	5
1.4	Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)	9
1.4.1	<i>Նախատեսվող գործունեության նկարագիր.....</i>	<i>9</i>
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ		
1.5	Էներգախնայողության միջոցառումներ.....	11
1.6	Գլխավոր հատակագիծ.....	12
1.7	Կանաչապատման աշխատանքներ.....	15
2.	ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՄԽԵՄԱՆ	16
2.1.1	Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում.....	16
2.1.2	Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման վերաբերյալ	16
2.1.3	Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ.....	17
2.1.4	Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա.....	20
2.1.5	Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում	21
2.1.6	Թափոնների կառավարում.....	23
3.	ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ	24
3.1	Ընդհանուր տեղեկություններ ուսումնասիրված տեղամասերի վերաբերյալ	24
3.2	Երկրաբանական պայմանները	24
3.3	Տարածքի ինժեներաերկրաբանական և ջրաերկրաբանական ընդհանուր բնութագիրը	25
3.4	Տեղամասերի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը	26
3.5	Զրագրություն	27
3.6	Կլիմայական պայմաններ.....	28
3.6.1	Օդերևութաբանական-կլիմայական պայմանները.....	28
3.6.1.1	Ընդհանուր ֆոնային կլիմայական բնութագիրը.....	29
3.7	Անտառ.....	35
3.8	Կենսաբազմազանություն	37
3.8.1	Բուսական աշխարհ	37
3.8.2	Կենդանական աշխարհ.....	38
3.8.3	Բուսական աշխարհի պահպանության միջոցառումները	39

3.8.4	Կենդանական աշխարհի պահպանության միջոցառումներ.....	40
3.9	Օդային և ջրային ավազան	40
3.9.1	Ֆոնային աղտոտվածություն.....	40
3.10	Սոցիալ-տնտեսական արդի վիճակը.....	42
3.10.1	Տեղական տնտեսության կառուցվածքի վերլուծություն	42
3.10.2	Արդյունաբերություն և առևտուր.....	44
3.10.3	Համայնքի զարգացման ծարգիր	44
3.11	Բնության հուշարձաններ	46
3.12	Կենսաբանական հուշարձաններ.....	46
3.13	Բնական և մշակութային ժառանգություն	47
3.14	Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	48
4	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ.....	66
4.2	Ռիսկերի գնահատում	67
4.3	Արտանետումների աղբյուրները	67
4.4	Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն	67
4.4.1	<i>Մթնոլորտային օդ</i>	67
4.4.2	<i>Ջրային ռեսուրսներ</i>	68
4.4.3	<i>Հողային ռեսուրսներ</i>	68
4.4.4	<i>Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը</i>	69
4.4.5	<i>Հակահրդեհային միջոցառումներ</i>	70
4.4.6	<i>Աղմուկ և թրթռում</i>	71
4.4.7	<i>Թափոնների կառավարում</i>	71
4.4.8	<i>Տարածքի բարեկարգում կանաչապատում</i>	72
4.4.9	<i>Էներգային այրողության միջոցառումներ</i>	72
5	ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ	73
	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ.....	75
	ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ.....	77
	ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	80

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1 Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն

Ձեռնարկող`	«Շամախյան» ՍՊԸ
Ձեռնարկողի հասցեն`	ՀՀ Տավուշի մարզ, ք.Դիլիջան Շամախյան 2/1
Նախատեսվող գործունեության հասցեն`	ՀՀ Տավուշի մարզ, ք.Դիլիջան Շամախյան 2/1

1.2 Հապավումներ

ՀՀ` Հայաստանի Հանրապետություն

ՓԲԸ` Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն

ՍՊԸ` Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

ՊՈԱԿ` պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

1.3 Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Գործունեության նպատակն է Տավուշի մարզ, Դիլիջան քաղաքի Կալինինի փողոց թիվ 101 և 107 հասցեներում կառուցել բազմաբնակարան շենք:

2014թ.-ի հունիսի 21-ի "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի համաձայն նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է Գ կատեգորիայի գործունեության տեսակ և ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Բնակելի շենքի կառուցման աշխատանքային նախագիծը իրականացված է ՀՀ-ում գործող նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան¹:

Բնակելի շենքի կառուցման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի պահանջներին համաձայն:

Բնապահպանական ազդեցության գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է գործունեության ենթակա տարածքի բնապահպանական ելակետային պայմանները, գործունեության իրականացման համար նախատեսվող աշխատանքները և գործողությունները, գործունեության իրականացման արդյունքում բնապահպանական հնարավոր ազդեցության շրջանակը և գնահատականը:

Իրավական հիմքերը

Նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է բնապահպանության բնագավառում ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորություններով և ՀՀ օրենսդրության (օրենքների և ենթօրենսդրական ակտերի) այն պահանջներով, որոնք առնչվում են շրջակա միջավայրի պահպանության և մասնավորապես նախատեսվող գործունեության կարգավորման հետ: Դրանցից հիմնականներն են՝

1. ՀՀ Հողային օրենսգիրք (02.5.2001թ.),
2. ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (04.6.2002թ.),
3. <<Թափոնների մասին>> ՀՀ օրենք (24.11.2004 թ.),
4. <<Վարչական իրավախախտումների մասին>> ՀՀ օրենք (07.02.2012թ.),
5. <<Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին>> ՀՀ օրենք (01.11.1994թ.),
6. <<Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին>> ՀՀ օրենք (21.06.2014թ.),
7. <<Բնապահպանական վերահսկողության մասին>> ՀՀ օրենք (11.04.2005թ.),
8. << Լիցենզավորման մասին>> ՀՀ օրենք (30.05.2001թ.),
9. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 6 մայիսի 2002թ. N 138 հրաման “Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում” N2 – III – 11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին”
10. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 25 հունվարի 2010թ. N 01-Ն հրաման “Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ N 2.1.7.003-10 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին”
11. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 17 մայիսի 2006 թվականի N 533-Ն հրաման “Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմերը ՀՆN 2.2.4-009-06 հաստատելու մասին”
12. <<Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված եվ սահմանափակումների ենթակա ապրանքների ցանկերը հաստատելու, լիազոր մարմիններ սահմանելու եվ ապրանքների արտահանման եվ (կամ) ներմուծման լիցենզիաների ու թույլտվությունների տրամադրման շրջանակային կարգը հաստատելու մասին>> ՀՀ կառավարության 25.12. 2014 թ-ի N 1524-Ն որոշում,

13. «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով փոխադրման համար արգելված եվ սահմանափակումների ենթակա որոշ ապրանքների ցանկերը, ապրանքների արտահանման եվ ներմուծման լիցենզիայի եվ հայտի ձեռքերը հաստատելու, որոշ ապրանքների արտահանման եվ ներ-մուծման լիցենզիաների տրամադրման առանձնահատկությունները սահմանելու եվ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի մարտի 15-ի N 327-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» 05.02.2015 թ-ի N 90-Ն որոշում,

14. ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» N 121-Ն որոշում,

15. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի դեկտեմբերի 25-ի «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 430-Ն հրաման:

16. «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.),

17. «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.),

18. ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N71-Ն որոշում,

19. ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N72-Ն որոշում:

20. «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006թ.),

21. ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում,

22. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N1059-Ա որոշում,

23. «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշումը:

24. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N1059-Ա որոշում,

25. «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշումը:

26, 24. «Դիլիջան ազգային պարկի 2017-2026թթ. Կառավարման պլանը և կառավարմանն ուղղված առաջնահերթ միջոցառումները հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության թիվ 190-Ն որոշումը, 23/02/2017թ.

1.4 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

1.4.1 Նախատեսվող գործունեության նկարագիր

Նախագծվող շենքը գտնվում է Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքում Կալինինի փողոց թիվ 101 և 117 հասցեներում : Բնակելի շենքի նախագծման հիմք են հանդիսացել՝

-Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք N Ա1-140

-Սեփականաշնորհման վկայականներ N 18082022-11-0017 և N 01112022-11-0008

-Պատվիրատուի՝ «ՇԱՄԱԽՅԱՆ» ՍՊԸ-ի և «ԿԵՏ ԱՐՔԻԹԵՔԹ» ՓԲԸ-ի միջև կնքված պայմանագիրը:

Նախագծվող տարածքը գտնվում է Տավուշի մարզի Դիլիջան համայնքի, Դիլիջան քաղաքի Կալինինի փ. 101 և 117 հասցեներում: Հողամասը գտնվում է Կալինինի և Գետափնյա փողոցների միջանկյալ հատվածում՝ ծովի մակարդակից մոտ 1250 մետր բարձրության վրա: Երկու հողամասերի գումարային մակերեսը կազմում է 4545.0 քմ:

Ըստ ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքի կառուցվում է բազմաբնակարան շենք: Թաղամասում առկա են արդեն գոյություն ունեցող և՛ բազմաբնակարան շենքեր, և՛ անհատական բնակելի տներ: Հողամասը գտնվում է խիտ կառուցապատման մեջ և հեռու է տարանցիկ ճանապարհներից: Հետևաբար, տեղադիրքից ելնելով, հողամասի ներսում շենքի շուրջ պարագծով նախատեսվում է ունենալ հրշեջ մեքենայի համար ճանապարհ՝ համապատասխան հակահրդեհային հեռավորություններով: Նախատեսվում է առաջին հարկի արտաքին պատին տեղադրել հրշեջ մեքենայի միացման գլխիկ, որը ներքին խողովակաշարով միացվում է հակահրդեհային պոմպակայանի բաշխիչ սանրիկին:

Շենքն ունի հողամասի հատակագծային նիշից 8 վերգետնյա և 2 ստորգետնյա հարկ: Ծավալատարածական հորինվածքից և գեոլոգիայից ելնելով նախագծվող կառույցը սեյսմիկ կարող բաժանված է երկու մասնաշենքի: Ամեն մասնաշենք ունի իր աստիճանավանդակն ու վերելակը:

Ստորգետնյա 2 հարկերում նախատեսվում է տեղակայել կայանատեղի՝ նախատեսված՝ 61 մեքենայի համար: Արտակարգ իրավիճակների պայմաններում ավտոկայանատեղին ծառայելու է որպես պատսպարան, որտեղ կան հատուկ առանձնացված սանհանգույցներ բնակչության բոլոր խմբերի համար: Պատսպարանները կահավորված են օդափոխության համակարգով, ավտոմատ հղեհաշիջման սպրինկլերային համակարգով, վթարային լուսավորության համակարգով և տարհանման ելքերի նշաններով: Աստիճանավանդակների դռները հակահրդեհային են և ինքնափակվող:

Վերգետնյա 8 հարկերը բնակելի են՝ ընդհանուր 91 բնակարան:

Բնակարանների մակերեսները համաձայնեցված են պատվիրատուի հետ:

Արտաքին պատերն իրականացված են 200մմ սնամեջ բետոնե բլոկներով և ջերմամեկուսացմամբ: Պատվիրատուի պահանջով ֆասադները լինելու են ց/ա ամրանավորված սվաղով, ներկված բարձրորակ ջրակայուն ֆասադային ներկով: Առաջին հարկը նախատեսվում է իրականացնել բնական քարի երեսապատմամբ: Հաշվի առնելով Դիլիջան քաղաքի ճարտարապետական յուրահատկությունները, տեղային շինարարական նյութերը, փայտի կարևորությունը դիլիջանյան ճարտարապետության մեջ, որոշում է կայացվել ճարտարապետական լուծումներով կառույցի արտաքին

Երեսապատման մեջ արտահայտիչ դարձնել փայտը: Աստիճանավանդակի հատվածը, իր արտաքին երեսապատումով, որը իրականացվելու է փայտով, արտահայտիչ է դարձնում երկու մասնաշենքերի տեսողական ջլատումը: Յուրաքանչյուր բնակարան ունի իր բաց պատշգամբը, որոնց բազրիքները իրականացվելու են փայտից՝ դիլիջանյան պատշգամբների ոճին համահունչ: Նախագծվող հողամասում նախատեսվում է իրականացնել բարեկարգման, կանաչապատման աշխատանքներ:

Տանիքը հարթ է, ունի կազմակերպված ջրահեռացման համակարգ: Անվտանգության նկատառումներից ելնելով տանիքում նախատեսվում են մետաղական բազրիքներ 1.20մ բարձրությամբ:

0.00 մ նիշը համապատասխանում է 1255.50 մ բացարձակ նիշին:

Տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներ

Հողամասի ընդհանուր մակերեսը՝ 4545 քմ

Կառուցապատման տարածք՝ 1177.3 քմ

Ճանապարհ, Սալվածքներ, մայթեր – 1547.6 քմ

Կանաչապատում՝ - 1820.1 քմ

Ավտոկայանատեղեր՝ 6 փատ

Բնակարանների քանակ՝ 91 հատ

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքը կանաչապատել և բարեկարգել: Կանաչապատումը իրականացվելու է տարածաշրջանին բնորոշ ծառատեսակներով և բուսականությամբ:

Նախատեսվող գործունեությունը իրենից ներկայացնում է ժամանակակից լուծումներով և նյութերով իրականացվող շինություններ: Այն ներդաշնակ է շրջակա կառույցներին տվյալ միջավայրում և չի հանդիսանում վիզուալ տեսադաշտի խոչնդոտ շրջակա բնակչության համար:

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

Ստորգետնյա ավտոկայանատեղին ունի երկակի նշանակություն, որը անհրաժեշտության դեպքում կարող է ծառայել որպես պարզագույն թաքստոց: Այս հարկում նախատեսված է իրականացնել սանհանցույցներ պատսպարանից օգտվողների համար, այդ

թվում նաև մեկ սանհանգույց սահմանափակ կարողությամբ մարդկանց համար: Տվյալ տարածքը ապահովված է օդափոխությամբ և վթարային լուսավորությամբ:

Աստիճանավանդակներում նախատեսված է տեղադրել հրակայուն դռներ:

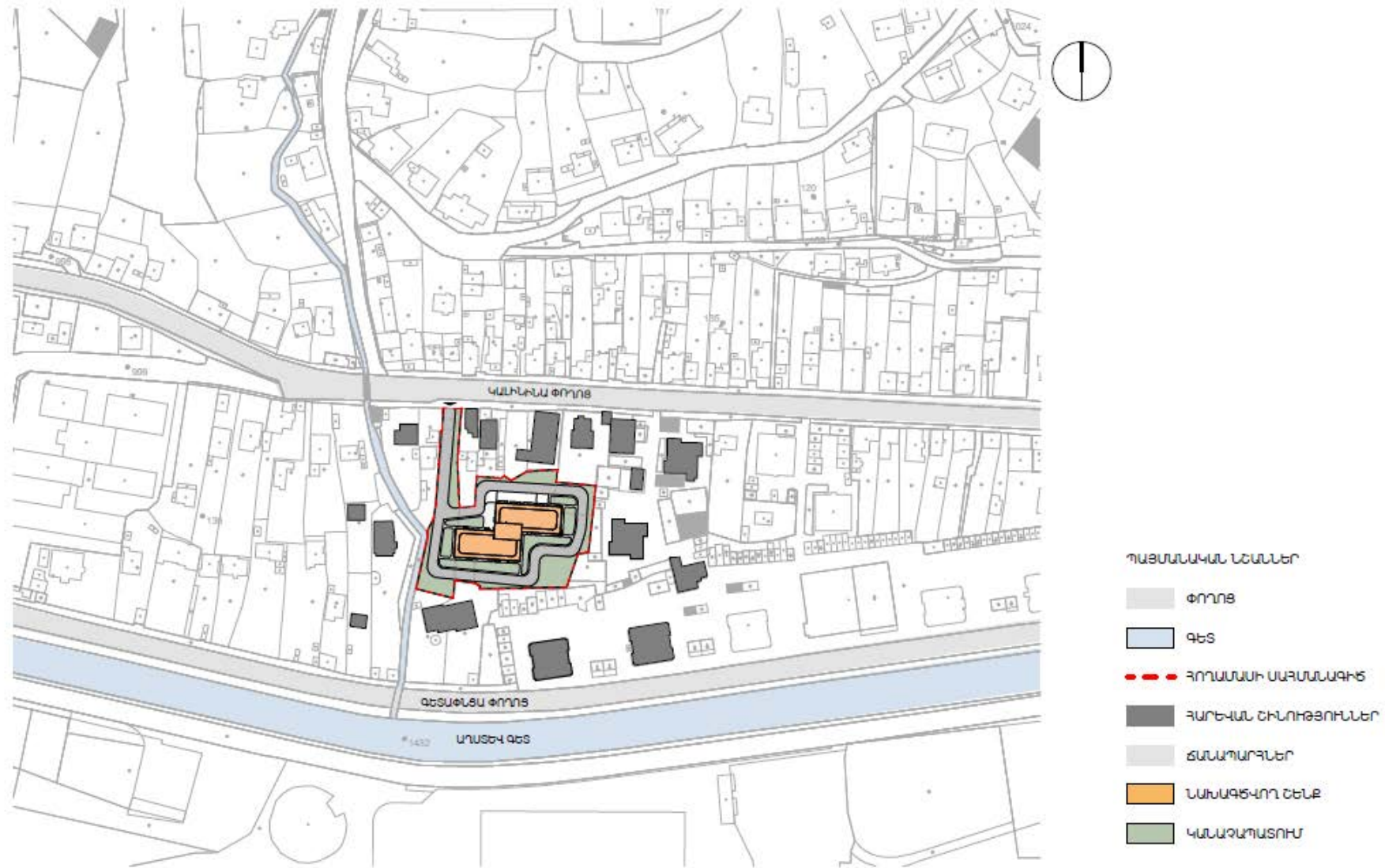
Հեղեղատար համակարգի խողովակները նախատեսվում է անցկացնել ընդհանուր օգտագործման միջանցքներով:

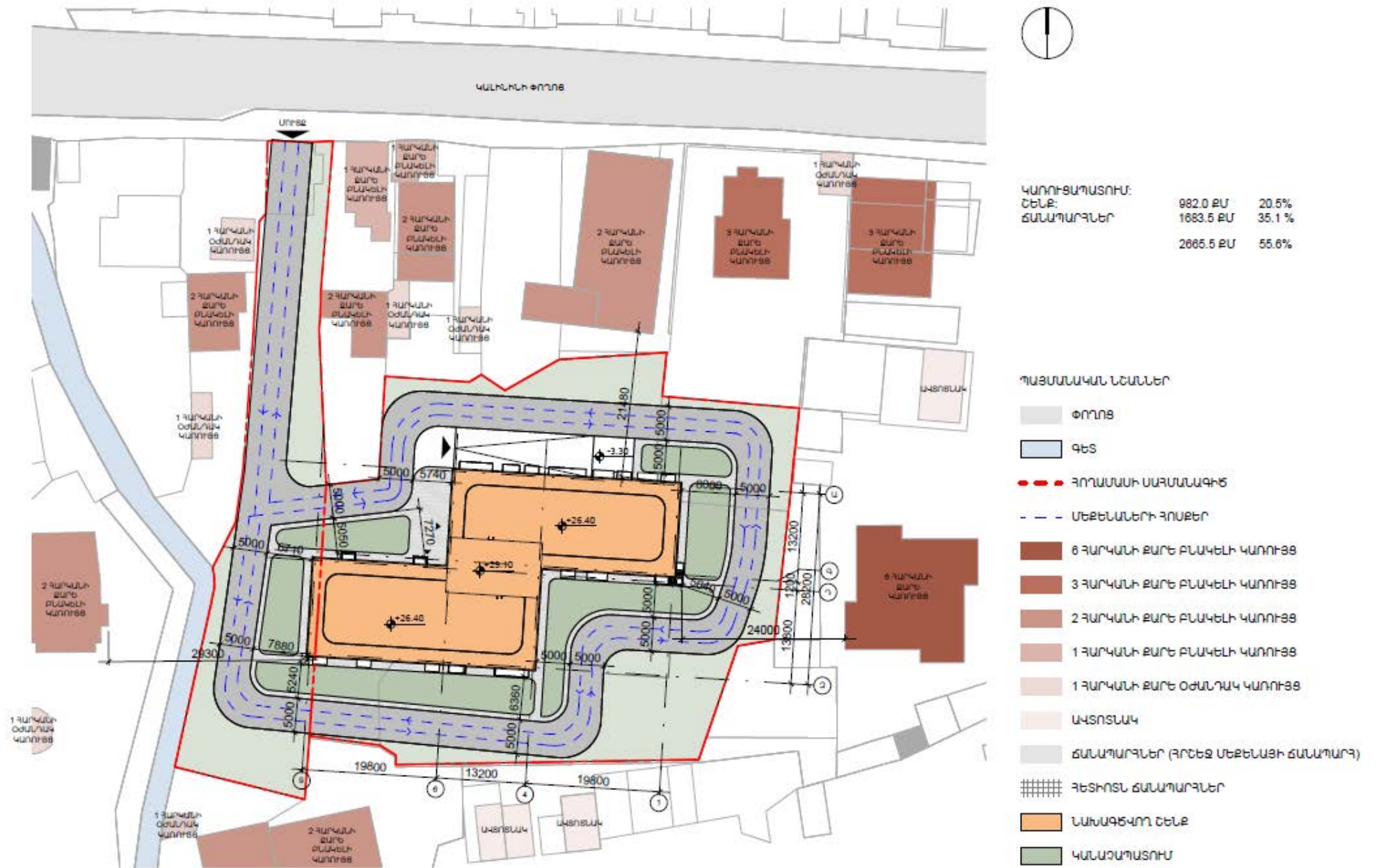
1.5 Էներգախնայողության միջոցառումներ

Բնակելի շենքի էներգաարդյունավետությունը նախատեսվում է համապատասխանեցնել ՀՀ կառավարության 12.04.2018թ. N426-Ն որոշմամբ սահմանված չափորոշիչներին, ինչի ուղղությամբ իրականացվելու են համալիր միջոցառումներ, որոնց թվում են երեսպատման համակարգը, բարձր էներգաարդյունավետությամբ պատուհաններ և վիտրաժներ, տանիքի և ստորգետնյա հարկի ջերմամեկուսացում:

- Ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով խողովակաշարերի և օդատարների համար կիրառվում են բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչներ
- Արտաքին կոնստրուկցիաների ջերմամեկուսացում.
- Օդատարների ջերմամեկուսացում ժամանակակից ջերմամեկուսիչ նյութերով.
- Ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով կիրառվում են բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչներ /пенopleкс/:
- Օդափոխության համակարգում բարձր արդյունավետությամբ ղեկավարվող ջերմափոխանակիչների կիրառում:

1.6 Գլխավոր հատակագիծ

Կառուցելի տարածքի օգտագործումը:

Շենք:	982.0 ԲՄ	20.5%
Ճանապարհեր:	1683.5 ԲՄ	35.1%
	2665.5 ԲՄ	55.6%

- ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ԼԵՃԱՆԵՐ
- Փողոց
  - Գեժ
  - Հողամասի սահմանագիծ
  - Մեքենաների շրջեր
  - 6 հարկանի բնակարանային կառուցում
  - 3 հարկանի բնակարանային կառուցում
  - 2 հարկանի բնակարանային կառուցում
  - 1 հարկանի բնակարանային կառուցում
  - 1 հարկանի բնակարանային կառուցում
  - ԱՎՏՈՏՈՒՄ
  - Ճանապարհեր (հրեջե սեղանի ճանապարհ)
  - Հեծիկոս ճանապարհեր
  - ՆԱԽԱԳԵՎՄ ՇԵՆՔ
  - ԿԱՆԱԴՆԱԿԱՆ ՄԱՍ

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց Ո Ւ Ց Ց

ՀՀ	Խումբը	Աշխատանքների անվանումները	Չ.մ.	Ծավալը	Հիմնադրամիջին	Աշխատատարալուծ		Միջին արժեքի փին	Բանկերի փին	Տնայնությունը	I ՏԱՐԻ			II ՏԱՐԻ												III ՏԱՐԻ						
						Լարմա և մ-ժամ	Շաբաթահերթ				ամիսներ																					
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ա	Նախապատրաստական և քանդման աշխատանքներ					360	1	12	30	12																					
		Տարածքի ժամանակավոր ցանկապատում, ժամանակավոր կոմունիկացիաների տեղադրում, գոյություն ունեցողների հեռացում կամ վերատեղադրում, շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների փոխադրում շինարարակ, վարչատնտեսական և սանիտարահիգիենիկ տարածքների կարգավորում																														
2	Բ	Հողային աշխատանքներ	մ ³	8000.0			1500		10	150		10																				
	Գ	Երկաթբետոնե կառուցվածքներ և շարվածք																														
3		Հիմքերի նախապատրաստական շերտի իրականացում	մ ³	80.0	11-01-002-04	2.5	25.00																									
4		Հիմքերի իրականացում	մ ³	600.0	0-01-001-19	4.86	364.50					20																				
5		Ջրամեկուսացման աշխատանքներ և ներքին հետախցի					20.00																									
6		Երկաթբետոնե սյուների իրականացում	մ ³	500.0	06-01-107-3	12.72	795.00	1.0	20	360												20										
7		Երկաթբետոնե հեծանների իրականացում	մ ³	1290.0	06-01-109-1	16.87	2635.94																									
8		Երկաթբետոնե ծածկերի իրականացում	մ ³	1800.0	06-01-110-1	8.67	1990.8																									
9		Երկաթբետոնե պատերի իրականացում	մ ³	250.0	06-01-110-1	8.67	270.9																									
10		Այլ երկաթբետոնե աշխատանքներ և մետաղական կոնստրուկցիաների տեղադրում					100.00																									
11		Շարվածքային աշխատանքներ					4800.0		16	300												16										
12	Դ	Տանիքային աշխատանքներ					600.00		10	60														10								
13	Ե	Բացվածքների լրացում, հատակներ, ներքին և արտաքին հարդարում					10800.0		20	540																						
14	Զ	Ինժեներական ցանցեր					3900.0		10	390																						
15	Է	Քարեկարգում և կանաչապատում					2700.0		10	270																						
		Ընդհանուր					30822			2100																						

Բանվորների առավելագույն քանակը 46 մարդ, միջին քանակը 35 մարդ

Բանվորական ուժի օգտագործման անհամապատասխան գործակիցը 1,31

Աշխատանքների համատեղման գործակիցը 21000/900= 2,33

1.7 Կանաչապատման աշխատանքներ

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է իրականացնել տարածքի կանաչապատում: Կանաչապատման աշխատանքներն կիրականացվեն ՀՀ կառավարության 08.02.2018թ. N108-Ն որոշման համապատասխան:

Կանաչապատումը նախատեսվում է իրականացնել տարածաշրջանին և տեղի կլիմայական պայմանների բնորոշ ծառաթփային բուսականությամբ:

Նախքան ծառատնկման աշխատանքների սկսելը անհրաժեշտ է կանաչապատվող տարածքում իրականացնել հետևյալ ագրոմելիորատիվ միջոցառումները.

- Ոռոգման համակարգի անցկացում,
- Համաձայն նախագծի համարակալված ցցափայտերի օգնությամբ ծառերի ու թփերի փոսերի տեղի նշահարում,
- Ծառերի համար 1մ խորությամբ և 50սմ լայնության փոսերի պատրաստում ,
- Թփերի համար 50-60սմ խորությամբ և 40սմ լայնության փոսերի պատրաստում,
- Բոլոր փոսերի մոտ համարժեք ծավալի հողախառնուրդի կուտակում. պատրաստված 3 բաժին սևահողից, 1 բաժին կարմիր ավազից, 1 բաժին տորֆահողից և 0.5 բաժին փտած գոմաղբից, վրան ավելացնել մուլչ:

Ագրոտեխնիկական միջոցառումների ավարտից հետո խորհուրդ է տրվում նշված տարածքում ծառատունկն իրականացնել ուշ աշնանը կամ վաղ գարնանը:

Նախատեսվում է կազմակերպված ոռոգման ցանց: Ցանցում առկա են կաթիլային ոռոգման հանգույցներ, նաև նախատեսված են ռետինե խողովակներ ամբողջությամբ ոռոգում կազմակերպելու համար:

2. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՍՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

2.1.1 Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում

Ելնելով առկա պայմաններից շինությունները բացի շինարարական նորմերով տրված անվտանգության հրահանգներից, անհրաժեշտ է կազմակերպել և աշխատանքների կատարման նախագծում արտացոլել անվտանգության նորմերի անհատական մոտեցումներ հատկապես կապված կռունկի գործողության գոտում կատարվելիք շինմոնտաժային աշխատանքների վերաբերյալ:

Բոլոր տիպի շինմոնտաժային աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով շինարարական նորմաները, կանոնները, ստանդարտները և նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարության իրականացման որակի չափանիշները հսկվում են տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից:

Շինհրապարակը կազմակերպելիս պետք է ղեկավարվել հակահրդեհային անվտանգության վարչության կողմից տրված հրահանգներով:

Շինհրապարակը կոմպլեկտավորվում է հակահրդեհային ինվենտարով:

Շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ է կատարել միջոցառումներ զերծ պահելու շրջակա միջավայրը աղտոտումից, թունավոր արտաթորումներից:

Հետիոտների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով շինհրապարակը անհրաժեշտ է ցանկապատել թիթեղով:

Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում պայթեցման աշխատանքներ չեն նախատեսվում:

2.1.2 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման

վերաբերյալ

Շինարարությունը ենթադրվում է իրականացնել կապալային եղանակով: Գլխավոր կապալառու կազմակերպությունը որոշվելու է մրցույթով:

Մասնաշենքերի միացումը արտաքին ինժեներական ցանցերին կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շենքերի, ավտոճանապարհների, հրապարակների և մայրերի կառուցումը կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շինմոնտաժային աշխատանքների իրականացման տեխնոլոգիայի տեսանկյունից շինարարությունը կարելի է իրականացնել ավանդական եղանակներով՝ կիրառելով շինարարական կազմակերպության սեփական շինարարական մեքենաները և

մեխանիզմները, իսկ բացակայության դեպքում, վարձակալել դրանք այլ կազմակերպություններից:

Ժամանակավոր շինությունների, վերամբարձ կռունկի, պահեստավորման մակերեսների տեղակայումը պատկերված է շինարարական գլխավոր հատակագծի վրա:

Առաջարկվում է հնարավորինս օգտագործել գույքային շարժական շինություններ:

Ժամանակավոր շինությունների ցանկը և դրանց տեղակայումը ցանկալի է լրացուցիչ ճշտվեն տեղում և համաձայնեցվեն պատվիրատուի հետ:

2.1.3 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ

Շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարումը նախատեսվում է շինարարական ինդուստրիայի ձեռնարկություններից և գլխավոր կապալառու կազմակերպության արտադրական բազայից: Շաղախը և բետոնը կառաքվեն Երևան քաղաքի մոտակա բետոնաշաղախային հանգույցներից մասնագիտացված տրանսպորտային միջոցներով:

Առաքումը ծրագրվում է այնպիսի պարբերականությամբ, որ ապահովվի աշխատանքների անընդհատությունը:

Առաջարկվում է շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարման հետևյալ սխեման.

- Առանձին ամրանային ձողերը և հիմնակմախքները, մետաղական կոնստրուկցիաները, մոնտաժային իրերն ավտոմոբիլային փոխադրամիջոցներով բերվում են անմիջականորեն շինարարական հրապարակ, որտեղ կատարվում է դրանց պահեստավորում և տեղադրում,
- Բետոնային խառնուրդը միաձույլ բետոնե և երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների համար, ինչպես նաև շաղախը շարվածքի համար առաքվում են անմիջապես շինհրապարակ ավտոբետոնախառնիչներով և շաղախատարներով,
- Հարդարման նյութերը կարող են առաքվել ինչպես անմիջապես շինհրապարակ, այնպես էլ շինարարական կազմակերպության բազա՝ հետագա առաքման նպատակով:

Փոխադրամիջոցների և շինարարական մեքենաների տեխնիկական սպասարկումը և լիցքավորումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս մասնագիտացված կետերում: Տարածքում քսայուղեր և վառելանյութ չի պահեստավորվելու :

Շինարարությունը կիրականացվի մասնագիտացված կազմակերպության կողմից :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

1. Աշխատանքների բնույթից ելնելով՝ բանվորական բրիգադները ձևավորվում են որպես բազմապրոֆիլ կամ մասնագիտացված:

2. Բազմապրոֆիլ բրիգադները նպատակահարմար է կազմավորել խոշորացված (ընդհանրացված) տիպի ավարտուն շինարարական արտադրանքի, աշխատանքների ընդհանրացված փուլի, կոնստրուկտիվ հանգույցի ստեղծման նպատակով:

3. Բրիգադների քանակական և մասնագիտական - որակական կազմը սահմանվում է աշխատանքների ծրագրված ծավալների, աշխատատարության և աշխատանքների կատարման ժամկետների հիման վրա:

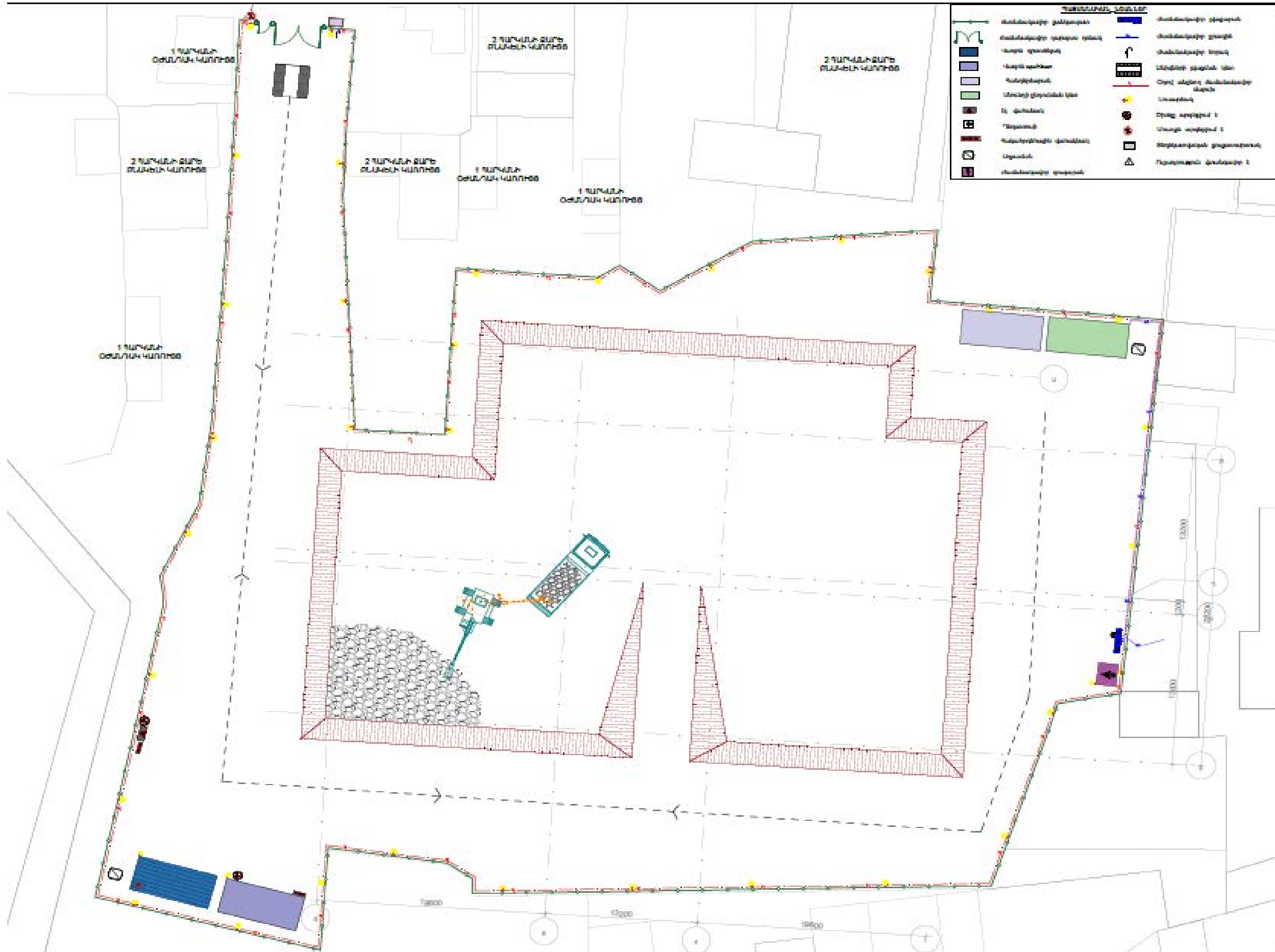
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բանվորների աշխատանքի պաշտպանությունը ապահովվելու է անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառմամբ (հատուկ արտահագուստ, կոշիկ), համալիր պաշտպանության միջոցառումների կատարումով (ցանկապատում, լուսավորում, օդափոխում, պաշտպանիչ և արգելակիչ սարքեր և հարմարանքներ և այլն), սանիտարակենցաղային շինություններով և սարքավորումներով՝ գործող նորմերին և կատարվող աշխատանքների բնույթին համապատասխան

2. Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

3. Աշխատանքի պաշտպանության՝ անվտանգության տեխնիկայի, արտադրական սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների և հակահրդեհային անվտանգության վերաբերյալ անց է կացվելու հրահանգում: Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

4. Բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման, հրահանգման ժամանակին և որակով անցկացման, անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման, արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը:

2.1.4 Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա

Շինարարությունում աշխատողների ընդհանուր թիվը՝ 50 մարդ, որից
Ինժիներատեխնիկական անձնակազմ - 5 մարդ

Հիմնական շինարարական տեխնիկայի պահանջարկը որոշվում է աշխատանքների ծավալների, մեխանիզմների և մեքենաների միջին արտադրողականության և աշխատանքների կատարման ընտրված եղանակների հիման վրա: Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկը բերված է ստորև:

NN	Անվանում	Մակնիշ	Քանակ
1	Ռեկսային կռունկ	КБ 403	1
2	Ավտոմոբիլային կտունկ / բեռնման, բեռնաթափման աշխատանքների համար/	КС 557 І3-6 ГАЛИЧАНИН	1
3	Էքսկավատոր՝	CAT 320	1
4	Գլդոն	CAT CS 563	1
5	Բուլդոզեր	CAT D6R	1
6	Շարժական կոմպրեսոր	Comp air C 76	1

Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը կիրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ մասնագիտացված սպասարկման կետերում:

2.1.5 Նյութերի և բնատեսուրաների օգտագործում

Շինարարական նյութերից օգտագործվելու է ցեմենտ, մետաղական ամրաններ եւ այլ կոնստրուկցիաներ, ապակի, փայտ, սրբատաշ եւ կոպտատաշ քարե շար, երեսպատման նյութեր եւ այլն: Բնատեսուրաներից օգտագործվելու է միայն ջուր՝ աշխատանքային հարթակի ջրցանի, հանված գրունտի եւ ստացվող ավազի ու խճի խոնավացման, ինչպես նաև շինարարական անձնակազմի խմելու եւ կենցաղային նպատակների համար:

Հիմնական թափոնատեսակը, որը կառաջանա շինարարական աշխատանքերի ընթացքում, կենցաղային աղբն է ամսեկան մեկ մարդու հաշվարկով 6 կգ 30x6x55/1000= 9.9 տ և շինարարական աղբն է 1480 խմ ծավալով: Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր: Առաջացած կենցաղային աղբը կտեղափոխվի աղբահավաք ծառայության կողմից:

a) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{խ.տ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5 մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 50 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 խմ.օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 900 օր

$$W_{\text{խ.տ.}} = (5 \times 0.016 + 50 \times 0.025) \times 900 = 1845 \text{ խմ/շին. ժամ.}:$$

b) Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 1000 քմ,

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 խմ,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով, 900

$$U_1 = 1000 \times 0.0015 \times 900 = 1350 \text{ խմ/շին. ժամ.}:$$

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի 3195 խմ/շին. ժամ:

Բնակելի համալիրի ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը իրականացվելու է համաձայն տեխնիկական պայմանի միանալով <<Վեոլիա Ջուր>> ՓԲԸ ցանցին, որի համար սահմանված կարգով կստանան տեխնիկական պայման և լիցենզավորված կազմակերպության կողմից կիրականացվի նախագիծ: Ջրամատակարարումը կիրականացվի Կալինինի փողոցով անցնող D=150մմ ջրատարից, իսկ կոյուղին կմիացվի Գետափնյա փողոցով անցնող D=300մմ կոյուղատարին:

Շինարարության փուլում ջրցանման համար անհրաժեշտ ջուրը կբերվի պայմանագրային հիմունքներով՝ ավտոցիստեռներով, Դիլիջան քաղաքի ոռոգման ջրի ցանցից: Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոզուգարաններ, իսկ ջուրը կմատակարարվի տարաներով պայմանագրային հիմունքներով: Բիոզուգարանի աշխատանքը հիմնված է բիոլոգիական ակտիվ հեղուկի ազդեցությամբ, որը քայքայում է թափոնները, վերացնում է միկրոբներին և չեզոքացնում հոտերը: Բիոզուգարանները սպասարկվում են այն ընկերության կողմից, որը մատակարարել է բիոզուգարանները:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում և շահագործման փուլում էլեկտրամատակարարումը 869 Կվա հզորությամբ կիրականացվի համաձայն տեխնիկական պայմանի, միանալով 110/35/6 կՎ Աղստև ԵԿ-ի Կալինինի 1;2 երկտրանսֆորմատորային ենթակայանի 0.4 կՎ վահանից, որի համար լիցենզավորված կազմակերպության կողմից կիրականացվի նախագիծ:

Համալիրում նախատեսվում է իրականացնել անհատական օդափոխման և ջեռուցման համակարգ որոնց արտաքին բլոկները նախատեսվում է քողարկել հատուկ դրանց համար նախատեսված խորշերում և համապատասխան ձայնամեկուսիչ նյութերի օգտակործմամբ նախատեսվում է ապահովել աղմուկի ցածր մակարդակ:

2.1.6 Թափոնների կառավարում

Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում առաջացող թափոնների տեսակները և քանակները՝

	Անվանումը	Վտանգավորության դասը	Ծածկագիրը ըստ «Թափոնների ցանկի»	Քանակը
1.	Շինարարական աղբ	IV	9120060001004	1480 խմ
2.	Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող	V	31401100 08 09 5	12000 խմ
3.	տարածքում առաջացած կենցաղային չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	IV	9120040001 00 4	9.9 տ

Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր: Բնակելի համալիրի շահագործման ընթացքում կառաջանա կենցաղային աղբ, որը պայմանագրային հիմունքներով կտեղափոխվի համապատասխան ընկերության կողմից:

3. ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

3.1 Ընդհանուր տեղեկություններ ուսումնասիրված տեղամասերի վերաբերյալ

Բնակելի շենքը նախատեսվում է կառուցել Դիլիջան քաղաքի Կալինինի փողոց թիվ 101 և 107 հասցեներում: Տարածքը մասնակի կառուցապատված է առկա է բնակելի տուն 97.7 քմ մակերեսով: Շենքի հեռավորությունը Աղստն գետից 82.7մ, իսկ հարակից ջրանցքից 13 մ:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից հետազննվող տարածքը գտնվում է Գուգարաց լեռնաշղթայի Հալաբ լեռան ծայր հարավային լանջում և հարում է Աղստն գետի ձախ, բարձր դարատափին: Տարածքի ռելիեֆը լեռնային - բլրային է և ընդհանուր թեքությամբ ընկնում է դեպի հարավ:

Հետազննվող տարածքի բարձրությունը գտնվում է 1370մ.-ի սահմաններում:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից, բացված խորությունների վրա ստորգետնյա ջրեր չեն հայտնաբերվել: Տարածքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են հրաբխածին և նստվածքային ապարները՝ անդեզիտներ, պորֆիրիտներ, կրաքարեր, տուֆեր ու տուֆաբրեկչիաներ, որոնք ծածկված են զգալի հզորությամբ դելյուվիալ գոյացումներով:

Տարածքի կլիման համարվում է տաք:

Ջրագրությունում գլխավոր դերը պատկանում է Աղստն գետին, որը սկիզբ է առնում Փամբակի լեռնաշղթայից 3000մ բացարձակ բարձրությունից: Ուսումնասիրված տարածքում գետի ջրավազանը ունի լեռնային ռելիեֆի բնույթ: Նրան շրջապատում են հարավից Փամբակի, իսկ հյուսիսից՝ Խալաբի լեռնաշղթաները: Գետի ջրային ռեժիմը բնութագրվում է զարնանային բարձր մակարդակով՝ գետավարարումներով, որը սկսվում է ապրիլ-մայիս ամիսների սկզբից, որից հետո ամառային-ձմեռային ամիսներին տեղի է ունենում գետաջրերի զգալի պակասեցում: Գետի ջրային ռեժիմի նման փոփոխությունը իր ազդեցությունն է թողնում տարածքի էկոզոն, պրոցեսների զարգացման վրա:

Տարածքի սեյսմիկությունը: Մպիտակի երկրաշարժից հետո, Հանրապետության շատ տարածքներում, այդ թվում նաև ուսումնասիրվող տեղամասում, կատարվել են սեյսմոշրջանացման աշխատանքներ, որոնց հիման վրա տվյալ տեղամասի սեյսմիկ ֆոնային արժեքը որոշված է 9 բալ (0.4g): Նշենք նաև, որ լանջային տեղամասերը, որոնք համեմատաբար կտրուկ թեքված են դեպի Աղստն գետի ժամանակակից հովիտը և որտեղ գրունտային ջրերը տեղակայված են համեմատաբար բարձր նիշերում (մոտ են երկրի մակերեսին), սեյսմիկ տեսանկյունից գնահատվում են 9 բալից բարձր: Պետք է հաշվի առնել նաև տարածքի բարդ տեկտոնական կառուցվածքը և խախտումների առկայությունը, որոնք հատկապես հատում են տարածքի հնաստղանքային լանջերը:

3.2 Երկրաբանական պայմանները

Ուսումնասիրվող տարածքը պատկանում է Կրասնոսելսկ- Դիլիջան սինկլինալային գոտուն, գտնվում է Ձկնագետ-Ֆիոլետովո-Վերին Չիչխան անտիկլինալից հյուսիս և հանդիսանում է Շիրակ-Սևան սինկլինորիումի խոշոր կառուցվածքային տարրերից մեկը: Մինկլինալի առանցքային գիծն ունի հյուսիս-արևմտյան տարածում: Դիլիջան քաղաքի

շրջակայքում սինկլինալը նեղանում է, միջուկում պահպանելով վերին օլիգոցեն-ստորին միոցենի ավազակավային ու կոնգլոմերատային նստվածքներ:

Վիրահայոց-Ղարաբաղի ոչ խորքային բեկվածքը, հանդիսանալով խոշոր խզվածքային խախտում, Դիլիջան քաղաքի մոտ ունի վերնետա-վրաշարժային բնույթ: Նրա երկայնքով վերին էոցենի հրաբխաբեկորային ապարները վերաշարժված են վերին օլիգոցենի - ստորին միոցենի ածխաբեր մոլասային շերտախմբի վրա: Նշված բեկվածքից հարավ անցնում է Ստեփանավան-Դիլիջան բեկվածքը:

Ուսումնասիրվող տարածքին մոտ է գտնվում նաև արևմուտքից-արևելք ձգվածության, կովկասյան ուղղության ակտիվ խզվածքը, որը ուսումնասիրվող տեղամասերի մոտ անցնում է Ադստն գետի աջափնյա մասով՝ գետին զուգահեռ: Դիլիջան քաղաքի մերձակայքում նշված բեկվածքները հատվում են:

3.3 Տարածքի ինժեներաերկրաբանական և ջրաերկրաբանական ընդհանուր բնութագիրը

Ուսումնասիրված տարածքում արմատական ապարները ներկայացված են ներժայթքային ֆորմացիայով՝ գրանիտոիդներով և ենթահրաբխային ապարներով, որոնք միջին և վերին էոցենի հասակի են: Գրանիտոիդները հիմնականում ամուր, զանգվածային, իսկ առանձին տեղամասերում զգալի ճեղքավորված և հողմնահարված են: Ենթահրաբխային ինտրուզիաները ներկայացված են հիմնականում կվարցիտային պորֆիրիտներով, դացիտներով, կերատոֆիրներով և այլն: Ապարները հիմնականում ամուր, թույլ ճեղքավոր, հիդրոթերմալ փոփոխված են: Հանդիպում են տուֆոբրեկչիաներ, պորֆիրիտային բրեկչիաներ, տուֆաավազաքարեր, տուֆակոնգլոմերատներ: Մակերևույթային նստվածքները ներկայացված են երկու տեսակի ֆորմացիաներով՝ ա) լեռնալանջերի, բ) գետահովիտների:

ա) Լեռնալանջերի ֆորմացիան՝ ներկայացված է էլուվիալ-դելուվիալ ապարների համալիրով, հանդիպում են հիմնականում լեռնալանջերում և ներկայացված են ավազակավերով, կավերով, կավավազներով, որոնք ներփակված են արմատական ապարներից խիճերով և խճավազներով: Տարածքի գեոմորֆոլոգիական բնութագիրը պայմանավորված է Ադստն գետի հովիտով, որն ունի ասիմետրիկ կառուցվածք և համաձայն Ա.Պ. Դեմյոխինի ունի մոտ 8 դարավանդներ: Առաջին դարավանդը զբաղեցնում է գետի գետափնյա մասը (ոդոդադաշտը) և ունի մինչև 1մ բարձրություն: Երկրորդ դարավանդի բարձրությունը գետի մակարդակից բարձր է մոտ 10-15մ, երրորդ, չորրորդը և հինգերորդը՝ համապատասխանաբար ունեն 20-40 և 60-80մ բարձրություններ: Տվյալ դեպքում դարավանդների առկայությունը և նրանց ռելիեֆների ձևավորումը պայմանավորված է երկրաբանական պրոցեսներով, որոնք տեղի են ունեցել սկսած էոցենից մինչև ժամանակակից դարաշրջանը ներառյալ:

Տարածքի ջրաերկրաբանական պայմանները. Ուսումնասիրված և հարակից տարածքներում հայտնի են տարբեր տեսակի, տարբեր դինամիկայի և տարբեր քիմիական կազմի ջրեր: Նախկին ուսումնասիրողների կողմից կատարված ջրաերկրաբանական աշխատանքների արդյունքների հիման վրա տարածքում դասակարգված են հետևյալ ջրատար հորիզոնները՝ (1) չորրորդական հասակի նստվածքներում, (2) նստվածքային և

հրաբխանստվածքային ապարներում և վերջապես (3) պալեոգեն-նեոգեն հասակի ինտրուզիվ (ներժայթքային) ապարների հաստվածքում[1-2]: Ինչպես ցույց են տալիս նոր ստացված տվյալները ուսումնասիրված տեղամաս 2-ում հիմնականում առկա են առաջին դասին պատկանող ջրատար հորիզոններ, որոնք ներկայացված են ժամանակակից և չորրորդական նստվածքներով: Մասնավորապես, այդ հորիզոնները առկա են Աղստևի ալյուվիալ-պրոլյուվիալ նստվածքներում, որոնք ներկայացված են ճալաքարա-կոպճային, ավազային և կավավազային ապարներով: Նրանց տեղադրման խորությունը տարածքում տատանվում է մինչև 2,5-4,0մ: Ստորերկրյա ջրերը հանդիպում են տարածքի դելյուվիալ-էլյուվիալ ապարներում, որոնք տարածված են լանջային տեղամասերում հանդիպում են կավավազային, ավազակավային, ճալաքարային գրունտներում: Ջրերը այդ ապարներում ծակոտկեն-շերտային բնույթի են: Որպես ջրամերժ շերտ հիմնականում հանդիսանում է Դիլիջանի շերտախումբը: Առանձին դեպքերում ջրատար հորիզոնները զբաղեցնում են բավականին զգալի տարածքներ: Ջրատար հորիզոնները սնվում են հիմնականում ինֆիլտրացիոն ճանապարհով՝ թույլ տեկտոնական գոտիներով, սողանքային հաստվածքներով և տարբեր լիթոլոգիական կազմի ապարների կոնտակտներով (հպումներով): Ջրատար հորիզոնները տարածքի նստվածքային և հրաբխային-նստվածքային ապարներում բացակայում են:

3.4 Տեղամասերի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը

Համաձայն կատարված ուսումնասիրությունների՝ հորատման աշխատանքների լաբորատոր և արխիվային նյութերի տվյալների՝ ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են պալեոգենի ժամանակաշրջանի հրաբխանստվածքային ապարները՝ հողմնահարված, քայքայված, բեկորատված, փոխակերպված անդեզիտներն ու պորֆիրիտները, որոնք ծածկված են ալյուվիալ և էլյուվիալ-դելյուվիալ-պրոլյուվիալ առաջացումներով:

Տեղամասի երկրաբանական կտրվածքը ներկայացված է գրունտների հետևյալ տարատեսակներով (վերնից-ներքև).

ԻԵՏ – 1 լցովի գրունտներ – ենթակավեր, խիճ, շինարարական աղբ:

Շերտի հզորությունը փոփոխական, մինչև 3,8մ, տարածված է ամենուր, Ըստ մշակման՝ I/II կ.–աղ.1-1, կ. 9Գ (ՇՈՒՍ-IV-2-82);

ԻԵՏ – 2ա կավեր (глина) բաց շագանակագույն, կիսապինդ,

Շերտի հզորությունը մինչև 2,5մ, ըստ ռելիեֆի տարածումով, տարածված է ամբողջ տեղամասում, չորրորդական դելյուվիալ գոյացումներ:

Ըստ մշակման՝ III /III կ.–աղ.1-1, կ. 8Գ (ՇՈՒՍ-IV-2-82):

ԻԵՏ – 2բ կավեր (глина) բաց շագանակագույն, պինդ, կարբոնատիզացված, գրեթե

առանց բեկորների պարունակության, Շերտի հզորությունը մինչև 10մ և ավելի, ըստ ռելիեֆի տարածումով, տարածված է ամբողջ տեղամասում, չորրորդական դելյուվիալ գոյացումներ:

Ըստ մշակման՝ IV/IV կ.–աղ.1-1, կ. 8Դ (ՇՈՒՍ-IV-2-82):

ԻԵՏ– 3 արմատական պորֆիրիտային ապարներ – հողմնահարված, ճաքճքած,

խճի ու մեծաբեկորների տեսքով:

Շերտի բացված հզորությունը աննշան, 0,4մ, ըստ ռելիեֆի տարածումով,

Ըստ մշակման -VII կ, տ.1-1, և 19 (СНИП-IV-282)

3.5 Ջրագրություն

Աղստերը տարածքով հոսող ամենախոշոր գետն է: Այն սկիզբ է առնում Փամբակի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջերին: Սկզբում մի փոքրիկ առվակ է, սակայն Դիլիջանի մոտ հորդանալով դառնում է ջրառատ գետ: Մնվում է գերազանցապես ձնհալքից և անձրևաջրերից: Վտակներից հայտնի են Գետիկը և Ոսկեպարը, որոնցից առաջինը հոսում է Միափորի և Արեգունի լեռների միջև ընկած կիրճով: Խորությունը մեծ չէ, սակայն վարարումների ժամանակ դառնում է խիստ վտանգավոր:

Երկարությունը 133 կմ է, այդ թվում Հայաստանում 99 կմ: Ջրի ծախսը՝ 8,22 խմ/վ, հոսքը 256 միլիոն խմ:

Մինչև Գետիկ վտակին խառնվելն այն հոսում է հարավ-արևելյան ուղղությամբ, սակայն ապա փոխում է իր ուղղությունը դեպի հյուսիս-արևելք, հատում հանրապետության սահմանը և խառնվում Կուր գետին: Աղստևի ամենախոշոր վտակը՝ Գետիկը, հոսում է հարավ-արևելյան ուղղությամբ:

ՀՀ տարածքում Աղստևի վրա կառուցված է Բերքաբերի ջրամբարը, իսկ գետի ստորին հոսանքում՝ Աղստևի ջրամբարը⁴:

Գետերը պատկանում են Կուր գետի ավազանին: Հարուստ գետային ցանցը տարածաշրջանի նշանավոր առանձնահատկությունն է: Գետերն ու գետակները տիպիկ լեռնային են, սնվում են ձնհալքից և անձրևաջրերից, ինչպես նաև բազմաթիվ ստորերկրյա աղբյուրներից: Գետերի հիմնական ուղղությունը հարավ-արևմուտքից հյուսիս-արևելք է: Գետերի մեծ մասը սակավաջուր են, հեղեղները հիմնականում տեղի են ունենում զարնանը՝ առաջացնելով սելավներ: Այս գետերը բնութագրվում են բարձր անկմամբ և թեքություններով, արագ հոսքով, քարի և ավազի բարձր պարունակությամբ, ինչպես նաև լեռնային գետերին բնորոշ ջրվեժներով և սահանքներով: Աղստևը պարկի տարածքով անցնող հիմնական գետն է, որը սկիզբ է առնում Փամբակի հյուսիսային լանջերից /Թեժ լեռ, 3101մ/: Գետի երկարությունը 121 կմ է, ավազանի մակերեսը՝ 2500 քառակուսի կիլոմետր, իսկ տարեկան հոսքը՝ 256 մլն խորանարդ մետր: Այն սնվում է ձնհալներից ու անձրևներից և առավելագույն հոսքը նկատվում է մայիսից մինչև հունիս: Գետի վերին հոսանքն անցնում է Մարգահովիտի գոգավորությունով, որը նեղ կիրճ է, ապա ընդլայնվում է՝ հոսելով անտառածածկ խորը կիրճով, անցնելով Դիլիջան և Իջևան քաղաքների միջով: Այնուհետև գետը անցնում է հարթավայրով, հատում Հայաստանի սահմանը և թափվում Քուր գետը: Աղստևի հիմնական վտակը Գետիկն է, իսկ Հովվաջուր, Շտողանաջուր, Հաղարծին և Բլղան գետակները փոքր վտակներ են: Գետիկ գետը (58 կմ երկարությամբ և 586 քառակուսի կիլոմետր ավազանով) սկիզբ է առնում Սևանի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջերից՝ 2620մ բարձրությունից, հոսելով Արեգունու և Միափորի միջլեռնային հովտով: Այն աջ կողմից թափվում է Աղստև գետը՝ Հաղարծին գյուղից 5 կմ ներքև, Աղստևի գետաբերանից 63 կմ հեռավորության վրա: ԴԱՊ-ը հայտնի է իր հանքային աղբյուրներով: Հատկանշական են Թթուջուրը (Գետիկ գետի հովտում), Մարգահովիտը (հարուստ է երկաթով), Ֆիոլետովոն (հարուստ է ածխածնով և կալցիումով) և Բլղանի աղբյուրները (որոնք հայտնի են «Դիլիջան» բրենդավորմամբ): Հիդրո-

կարբոնատներով հարուստ այս ջրերը օգտագործվում են աղեստամոքսային հիվանդությունների բուժման համար:

Պարկը հայտնի է նաև իր լճակներով, որոնցից ամենամեծն ու ամենահայտնին Արեգունի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջերին՝ 1400մ բարձրության վրա գտնվող Պարզ լիճն է, որն ընկած է Դիլիջան քաղաքից

8 կմ հյուսիս-արևելք: Պարզ լիճը զբաղեցնում է 2 հա մակերես, երկարությունը 250մ է, լայնությունը՝ 70մ, միջին խորությունը՝ 6մ, ջրի ծավալը՝ 83,8 հազ. մ3, իսկ ջրհավաք ավազանը՝ 1,52 կմ2: Հաջորդը՝ Գոշալիճն է (Տզրկա), որը գտնվում է Պարզ լճից արևելք՝ ծովի մակերևույթից 1500մ բարձրության վրա:

Այն ունի 56մ երկարություն և 270մ լայնություն, մակերեսը 1,53 հա է, ջրբաժան հատվածի մակերեսը՝ 1,34 կմ2 է, իսկ միջին խորությունը՝ 6մ: Պարկում կան նաև մի քանի փոքրիկ լճակներ:

3.6 Գլխայական պայմաններ

Դիլիջանն առանձնանում է մեղմ լեռնաանտառային կլիմայով, որին բնորոշ է չոր և տաք եղանակ ամբողջ տարվա ընթացքում: Օդի միջին սեզոնային ջերմաստիճանի տատանումներն ավելի ցածր են, քան Երևանում՝ կազմելով -2.0°C հունվարին մինչև 18.2°C հուլիսին (Երևանում՝ համապատասխանաբար -4.1°C և 26.2°C), սակայն միջին տարեկան ջերմաստիճանն ավելի ցածր է, քան Երևանում (համապատասխանաբար՝ 8.1°C և 12°C): Դիլիջանին բնորոշ է խոնավ լեռնային կլիմա:

Տեղումների տարեկան առավելագույն քանակը տատանվում է 35%-ից զարնանը մինչև 12% ձմեռային ամիսներին: Մայիսին տեղումների քանակը հասնում է շուրջ 100 մմ-ի, իսկ հունվարին՝ 12 մմ-ի:

Տեղումների միջին տարեկան քանակը կազմում է 593 մմ՝ երեք անգամ ավելին, քան Երևանում (200 մմ):

Արևափայլի միջին տարեկան տևողությունը Դիլիջանում կազմում է 2091 ժամ (Երևանում՝ 2480 ժամ), իսկ օդի տարեկան միջին հարաբերական խոնավությունը կազմում է 73%. Ձյունախախկույթի միջին բարձրությունը 18 սմ է (Երևանում՝ 2,5 սմ), իսկ առավելագույնը՝ 39 սմ (հյուսիսային լանջերին):

Գերակայում են արևելյան (17%) և հյուսիս-արևելյան (46%) քամիները՝ 2 մ/վրկ միջին տարեկան արագությամբ (նույնն ինչ Երևանում): Ամպրոպներով օրերի քանակը տարվա ընթացքում կազմում է 15-20 (Երևանում՝ 50 - 60):

3.6.1 Օդերևութաբանական-կլիմայական պայմանները

Այս բաժնի մշակման նպատակն է օդերևութաբանական-կլիմայական պայմանների գնահատումը, որոնք որոշիչ են բնակչության ապրելակերպի և մթնոլորտի մերձգետնյա շերտում, վնասակար նյութերի ցրման բնութագրի վրա ազդեցությունների տեսանկյունից:

Շրջանի կլիման բարեխառն է: Բնութագրվում է մեղմ ամառներով (բացարձակ մաքսիմումը հասնում է $+34^{\circ}\text{C}$), համեմատաբար ցուրտ ձմեռներով (բացարձակ մինիմումը ոչ ցածր քան -23°C): Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը կազմում է 5.3°C , ամենաշոգ

օգոստոս ամսվա միջին ջերմաստիճանը՝ +20.6 °C, ամենացուրտ ամսվանը՝ հունվար՝ -8.5 °C: Առավելագույնը դիտվում է մայիս ամսին՝ 109 մմ, նվազագույնը՝ հունվարին՝ 27 մմ: Չյան տեսքով թափվող տեղումների քանակությունը 67 մմ է: Նոյեմբերի 5-ից դիտվում է կայուն ձնածածկ, որը վերանում է ապրիլի 18-ին: Չյան ծածկույթի առավելագույն շերտի բարձրությունը 74 սմ է, նվազագույնը 3 սմ:

Օդի միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը կազմում է 73 %: Քամու միջին տարեկան արագությունը կազմում է 3.1 մ/վրկ:

3.6.1.1 Ընդհանուր ֆոնային կլիմայական բնութագիրը

Ֆոնային կլիմայական բնութագիրը իր մեջ ընդգրկում է երկու հիմնական ասպեկտ՝ գ կլիմայի գնահատականը մարդու ֆիզիոլոգիական հարմարավետության վրա ազդեցության տեսանկյունից և կլիմայի գնահատականը վնասակար նյութերի ցրման պայմանների վրա ազդեցության տեսանկյունից:

Կլիմայի գնահատականը մարդու ֆիզիոլոգիական հարմարավետության վրա ազդեցության տեսանկյունից տրված է աղյուսակ 1.1-ում:

Աղյուսակ 1.1 Կլիմայի գործոնների կենսակլիմայական գնահատականի չափանիշները

Կլիմայի գործոնները	Չարմարավետությունը	Անհարմարավետություն	
		գերտաքացում	սառեցում
1. Օդի ջերմաստիճանը, °C	12-14	24-ից բարձր	30-35, 1.5 մ/վրկ, 25, 2.0 մ/վրկ, -15, 3.5 մ/վրկ քամու դեպքում.
2. Քամու արագությունը, վ/վրկ	0.5-3.0	փոքր 0.5 մեծ 3.0	5-ից մեծ բացասական ջերմաստիճանի դեպքում
3. Դարաբերական խոնավությունը, %	30-70	30-ից փոքր 70-ից բարձր	80-ից բարձր

Դիլիջան քաղաքի օդերևութաբանական պարամետրերը վերցված են «Շինարարական կլիմայաբանություն» СНиП II-7.01-2011 տվյալների համաձայն:

Աղյուսակ 1.2. Օդի ջերմաստիճան

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Բարձրություն ծովի մակարդակից, մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Դիլիջան	1256	-1.5	-1.0	2.7	7.7	12.7	15.1	18.1	18.1	14.9	9.4	4.0	0.4	8.3	-23	38

Աղյուսակ 1.3. Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %															
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		ամենացուրտ ամսվա %	ամենաշոգ ամսվա, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Դիլիջան	63	65	70	72	78	79	77	78	79	78	73	70	74	51	60	

Աղյուսակ 1.4. Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի, օդերևութա- բանական կայանի անվանումը	Տեղումների քանակը $\frac{\text{միջին ամսական}}{\text{օրական առավելագույն}}$, մմ												Ձնածածկույթ			
	ըստ ամիսների											Տարեկան	Առավելա- գույն տասնօրյա- կային բարձրու- թյունը, սմ	Տարվա մեջ ձնածած- կույթով օրերի քանակը	Չյան մեջ ջրի առավե- լագույն քանակը, մմ	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր					Դեկտեմբեր
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Դիլիջան	22	30	45	65	106	103	66	51	46	47	36	22	639	53	57	103
	35	33	42	43	58	62	55	47	45	45	49	33	62			

Աղյուսակ 1.5. Քամի

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ճնշում, (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %								Անհողմությունների կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական տարեկան արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում		
			ըստ Միջին արագությունը, ուղղությունների մ/վ												20	50	100
			Հյուսիս-սային (Հս)	Հյուսիս-Արեւելյան (ՀսԱրլ)	Արեւելյան (Արլ)	Հարավ-Արեւելյան (ՀվԱրլ)	Հարավ (Հվ)	Հարավ-Արեւմտյան (ՀվԱրմ)	Արեւմտյան (Արմ)	Հյուսիս-Արեւմտյան (ՀսԱրմ)							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Դիլիջան	875,6	հունվար	3	19	2	3	22	32	15	4	28	2,1	1,8	4	2	2	24
			1,6	1,7	1,8	2,2	2,8	2,5	2,0	1,5							
		ապրիլ	4	41	6	4	13	20	9	3	31	2,0					
			1,6	2,2	2,0	2,2	2,5	2,3	1,6	1,5							
		հուլիս	5	63	10	2	2	7	8	3	42	1,7					
			1,9	2,5	2,4	1,2	1,2	1,3	1,1	1,4							
		հոկտեմբեր	5	46	6	3	10	17	10	3	43	1,5					
			1,7	2,2	1,9	1,1	1,9	1,7	1,4	1,4							

Աղյուսակ 1.6. Արևափայլի տնտեսությունը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Տնտեսությունը ըստ ամիսների, ժամ											Տարեկան գումարային	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր		Դեկտեմբեր
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Դիլիջան	12	13	15	15	19	22	23	22	18	16	11	11	2012

Աղյուսակ 1.7. Անարև օրերի քանակը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	ըստ ամիսների											Տարեկան	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր		Դեկտեմբեր
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Դիլիջան	4	6	5	4	2	1	2	2	3	3	6	5	43

Աղյուսակ 1.8. Տարվա ցուրտ ժամանակաշրջանի կլիմայական հարաչափերը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի ջերմաստիճանը, °C							Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը %			Մթնոլորտային տեղումները և գրունտի սառչման խորությունը		Քամի			
	ամենացուրտ օրվա	ամենացուրտ հնգօրյակի	ամենացուրտ ժամանակաշրջանի միջինը	բացարձակ նվազագույնը	ամենացուրտ ամսվա միջին օրական տատանումը	Տևողությունը, օր	Միջին ջերմաստիճանը ժամանակաշրջանի միջին օրական ջերմաստիճանով՝ ոչ բարձր, °C	միջին ամսական	միջին ամսական ժամը 15-ին	Տեղումների քանակը նոյմբերմարտ ամիսներին, մմ	Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, սմ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր-փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին մ/վ			
														ապահովվածությամբ, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Դիլիջան	-17	-15	-14	-12	-18	-23	104	73	17	20	63	51	155	47	Հվ	28
								-12	17	26						

Աղյուսակ 1.9. Տարվա տաք ժամանակաշրջանի կլիմայական հարաչափերը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի ջերմաստիճանը, °C					Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Մթնոլորտային տեղումները, մմ		Քամի, մ/վ	
	Ապահովվածությամբ, %		բացարձակ առավելագույնը	ամենատաք ամսվա միջին առավելագույնը	ամենատաք ամսվա միջին օրական տատանումը	միջին ամսական	միջին ամսական ժամը 15-ին	Տեղումների քանակ ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին	Տեղումների օրական առավելագույն քանակը	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին
	0,95	0,99									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Դիլիջան	24	25	38	24.4	11,7	77	60	484	62	ՀսԱրլ	2,5

3.7 Անտառ

Տարածաշրջանի բուսականության գերիշխող տիպը անտառայինն է: Այստեղ գերակշռում են սաղարթավոր տերևաթափ տեսակները՝ արևելյան հաճարենին (*Fagus orientalis*), վրացական կաղնին (*Quercus iberica*), խոշորառեջ կաղնին (*Q. macranthera*), կովկասյան բոխին (*Carpinus caucasica*), դաժին կամ արևելյան բոխին (*C. orientalis*): Մրանց ուղեկցում են դաշտային (*Acer campestre*), սրատերև (*A. platanoides*) և բարձրլեռնային (*A. trautvetteri*) թխկիները, լորենին (*Tilia caucasica*), հացենին (*Fraxinus excelsior*), արոսենին (*Sorbus aucuparia*, *S. graeca*) և այլն: Հանդիպում են նաև վայրի պտղատուներ՝ կովկասյան տանձենին (*Pyrus caucasica*), արևելյան խնձորենին (*Malus orientalis*), սալորենին (*Prunus divaricata*), մամխենին (*P. spinosa*), ընկուզենին (*Juglans regia*), սովորական տիլենին (*Corylus avellana*), հոնին (*Cornus mas*), սգնու տարբեր տեսակներ (*Crataegus*), զկեռենի (*Mespilus germanica*), թխենի (*Padus*) և այլն: Հարուստ է նաև հատապտղատուների բազմազանությունը՝ հաղարջենի (*Ribes*), մոշենի (*Rubus caesius*), մորի (*R. idaeus*), կոկոռշենի (*Grossularia*) և այլն: Անտառի վերին սահմանը եզրափակում են կեչու կորաբուն մերձալպյան նոսրանտառային մնացորդները՝ ելունդավոր և թավոտ կեչիների (*Betula pendula*, *B. pubescens*), կաղամախու (*Populus tremula*), այծուռենու (*Salix caprea*) գերակշռությամբ: Հիմնական անտառկազմող ծառատեսակների գերակշռությամբ ծառուտները ներկայացվում են կամ միատարր կաղնուտների, հաճարկուտների և բոխուտների ձևով, կամ էլ խառը՝ դրանց տարբեր խմբավորումների տարբերակներով: Անտառային էկոհամակարգերը ըստ ուղղաձիգ բարձունքային գոտիականության և դիրքադրության ունեն հետևյալ տարածվածությունը: Միջին անտառային գոտու հարավահայաց լեռնալանջերին տարածվում են վրացական կաղնու, իսկ հանդիպակաց հյուսիսայաց լանջերին՝ արևելյան հաճարենու անտառային զանգվածները: Դրանից վեր, սկսած 1500 մ բարձրությունից, անտառային գոտին ներկայացնում է խոշորառեջ կաղնին: Բոխին հանդիպում է գրեթե բոլոր տիպի ծառուտներում: Ընդ որում՝ արևելյան բոխին (դաժին), որպես կանոն, հանդիպում է ստորին անտառային գոտու (մինչև 1500 մ) ենթանտառում, իսկ կովկասյան բոխին՝ մինչև 2000 մ: «Դիլիջան» ազգային պարկի անտառային էկոհամակարգերին բնորոշ է ասեղնատերև ծառատեսակների առկայությունը: Սոճին (*Pinus sosnowskyi*) որոշ տեղերում առաջացնում է խիտ ծառուտներ, հանդիպում է Արեգունի և Փամբակի լեռանշղթաների լանջերին, մասնավորապես՝ Դիլիջանի լեռնանցքի ոլորանի շրջանում: Հանդիպում է նաև Դիլիջան քաղաքային բնակավայրի և մերձակա լանջերին: Մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում գիհու նոսրանտառները, որոնք տարածված են Գետիկի հովտում, ինչպես նաև Իջևանի լեռնաշղթայի հյուսիսային հովտահայաց չոր լանջերին: Լավ պահպանված գիհուտներ կան հատկապես Արեղաքար սարի, Աղստև գետին հովտահայաց, Ժայռոտ լանջերին: Գիհու նոսրանտառները ներկայացնում են բազմապտուղ (*Juniperus polycarpus*) և սրաթեփուկ կամ զարշահոտ (*J. foetidissima*) գիհիները: Պարկի տարածքում աճում են նաև գիհու թփային տեսակները՝ երկարատերև (*J. oblonga*) և ցածրաձ (*J. depressa*):

Բուսականության այլ տիպերը ներկայացված են փոքր կղզյակներով՝ անտառային բացատներում կամ անտառի վերին սահմանից վեր:

«Դիլիջան» ազգային պարկի ստորին հատվածում (մինչև 1100 մ բարձրության վրա) փոքր տարածքներով հանդիպում են շիբլյակ կոչված թփուտները, ուր գերիշխում են ցաքի փշոտ (*Paliurus spina-christi*) և չորասեր թփերի մի քանի այլ տեսակներ՝ ծորենի սովորական (*Berberis vulgaris*), չմենի ամբողջաեզր (*Cotoneaster integerrimus*), մասրենի շան (*Rosa canina*), փռչնի կովկասյան (*Celtis caucasica*), դժնիկ Պալլասի (*Rhamnus pallasii*) և այլն: Այս համակեցություններում խոտային ծածկույթը շատ բազմազան է և ներկայացված է հիմնականորեն չորասեր խոտաբույսերով: Այստեղ հանդիպում են նաև տափաստանային բուսականության փոքր կղզյակներ բոտրիոխլոայի (*Bothriochloa ischaemum*) գերակայմամբ, որոնք հիմնականում երկրորդային ծագում ունեն: Անտառագուրկ ոչ մեծ տարածքներում հանդիպում են այս շրջանի համար ոչ բնորոշ շյուղախոտ վալեսյանի (*Festuca valesiaca*) գերակշռությամբ տափաստանային խմբավորումները, որոնց կազմում բավականին շատ են մարգագետնային բուսատեսակները: (1800)- (1900) մ-ից բարձր տարածված են մերձալպյան մարգագետինները, ուր գերիշխում են խառը տարախոտ- հացազգային համակեցությունները: Հիմնական գերակշռող տեսակներն են բարակոտնուկ սանրանմանը (*Koeleria cristata*), դաշտավլուկ մարգագետնայինը (*Poa pratensis*), դաշտավլուկ կաղնուտայինը (*Poa nemoralis*), ոզնախոտ կծկավոր (*Dactylis glomerata*), խմրախոտ բուրավետը (*Anthoxanthum odoratum*), ոսկեվարսակ սիբիրյանը (*Trisetum sibiricum*) և այլն: Այստեղ տարածված են համակեցություններ, ուր գերակայում են վարդակակաչ փնջաձևը (*Anemone fasciculata*), ձկին գորտնուկանմանը (*Trollius ranunculinus*) և կեղծ դանձլամեր սպիտակը (*Veratrum album*), ընդ որում՝ վերջինի տարածումը ուղղակիորեն կապված է արածեցման ինտենսիվության հետ: Մերձալպյան գոտու որոշ հատվածներում տարածված են մերձալպյան բարձրախոտերի համակեցությունները, որտեղ ներկայացված են շուշան հայկականը (*Lilium armenum*), ընձախոտ արևելյանը (*Aconitum orientale*), զիվան հսկայական (*Cephalaria gigantea*), ոզնախոտ կծկավորը (*Dactylis glomerata*), զանգակ խմբվածը (*Campanula glomerata*), թթվիճ խոշորածաղիկը (*Betonica macrantha*) և այլն: «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքի ձորերի ժայռոտ հատվածներում ներկայացված է ինտրագոնալ ժայռային բուսականությունը, որի կազմում հատուկ հետաքրքրություն են ներկայացնում պտերների մի քանի տեսակներ՝ բանպոտ Բռաունի (*Polystichum braunii*), բասբայջ սովորական (*Polypodium vulgare*), ասպլենի (*Asplenium*) որոշ տեսակներ: Ազգային պարկի տարածքում գտնվող լճերի և գետերի ափերին ներկայացված է ջրաճահճային բուսականությունը, որի կազմում են հիմնականում Հայաստանի համար սովորական տեսակներ՝ ուռենի (*Salix*), բարդի (*Populus*), բոշխ (*Carex*), գորտնուկ (*Ranunculus*), կնյուն (*Juncus*) ցեղերի ներկայացուցիչներ:

3.8 Կենսաբազմազանություն

3.8.1 Բուսական աշխարհ

Ըստ ՀՀ Ատլասի (2007 թ.) Դիլիջան քաղաքային բնակավայրի տարածքը գտվում է բուսական Կովկասյան պրովինցիայում՝ Իջևանի շրջանում: Դիլիջան քաղաքային բնակավայրում և մոտակայքում բույսերի էնդեմիկ տեսակներ չեն հայտնաբերվել: Այստեղ տարածված են կաթնափուշ բժավոր (*Sylibum Marianum*) բուսատեսակներ: Դիլիջանում տարածված են դեղաբույսեր՝ ալոնների մուգ արնագույն և այլ տեսակներ (*Crataegus Atrosanguinea*), գետնամորի անտառային (*Fragaria Vesca*):

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում ֆլորան ընդգրկում է անոթավոր բույսերի 1200 տեսակ, որից 977 տեսակը աճում է պարկի տարածքում: Դրանցից 51-ը ծառատեսակներ են, 47-ը՝ թփեր, 696-ը՝ բազմամյա խոտաբույսեր, 176-ը միամյա և երկամյա բույսեր, 7-ը մակաբույծներ: Նշված տեսակներից 7-ը հանդիսանում են Հայաստանի էնդեմիկներ: Պարկի պահպանական գոտում հանդիպում են անոթավոր բույսերի 958 տեսակներ (դրանցից 225-ը չեն հանդիպում ազգային պարկի տարածքում): Պահպանական գոտում (Աղստև գետի ձորի լանջերի բաց տեղանքներում) աճում է ևս մեկ էնդեմիկ տեսակ՝ Պսեֆելուս Փամբակի (*Psephellus pambakensis*), որը բավականին լայն տարածում ունի Լոռիում և Իջևանում: Ազգային պարկի ֆլորայի 17 տեսակներ ընդգրկված են Հայաստանի Կարմիր գրքում: Ազգային պարկի ֆլորայի 54 տեսակներ հանդես են գալիս որպես դեղաբույսեր: Դրանց մի մասը չեն կազմում խիտ պոպուլյացիաներ, այլ ցրված հանդիպում են ազգային պարկի տարածքում և այդ պատճառով ներկայումս տնտեսական հետաքրքրություն չեն ներկայացնում, իսկ 41 տեսակներ ուտելի են:

Բացի այդ, «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքից և դրա պահպանական գոտուց հայտնաբերվել են 480 տեսակի և ենթատեսակի սնկեր, որոնցից 320-ը պատկանում են ազարիկալ սնկերին, 124-ը՝ աֆիլոֆորայիններին և 36-ը՝ գաստերոմիցետներին: Առավել տարածված են դառնամատիտեղ (*Russula*), կաթնասունակ (*Lactarius*), սարդոստայնասունակ (*Cortinarius*), թելիկասունակ (*Inocybe*), ճանճասպան (*Amanita*) ցեղերի միկորիզագոյացնող տեսակները, ինչպես նաև բնափայտ քայքայող ականջասունակ սովորական (*Pleurotus ostreatus*), կոճղասունակ իսկական (*Armillaria mellea*) տեսակները և Աբեթասնկեր (*Polyporaceae*) ընտանիքի ներկայացուցիչները: Նշված սնկերից 176-ը ուտելի են, որոնցից առավել տարածված է և վաճառվում է շուկաներում միայն ականջասունակ սովորական կամ կախասունակ (*Pleurotus ostreatus*) տեսակը: 38 տեսակի սնկեր թունավոր են և տեղացի բնակիչները դրանց կոչում են գարշասնկեր (պոգանկա), խուսափում են հավաքելուց, և վերջին տարիներին թունավորման դեպքեր չեն գրանցվել:

3.8.2 Կենդանական աշխարհ

Անողնաշարավորներ

«Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում հանդիպում են փափկամարմինների (Mollusca) 69 և հողվածոտանիների (Arthropoda) 143 տեսակներ: Վերջիններս պատկանում են միջատների (Insecta) դասին: Նշված տեսակներից 7-ը Հայաստանի էնդեմիկներ են: Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցանկում ընդգրկված են 3 տեսակներ, որոնք հանդիպում են «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում: Դրանք են՝ *Parnassius apollo* L., *Cerambyx cerdo acuminatus* Motsch., *Rosalia alpina* L. և *Proserpinus proserpina* Pall-ը:

Սողուններ

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում բացահայտվել են սողունների 19 տեսակներ, որոնք բաժանվում են հետևյալ կարգաբանական խմբերի.

- Մողեսներ (Lacertilia) – 12 տեսակ.
- Օձեր (Serpentes) – 6 տեսակ.
- Կրիաներ (Testudines) - 1:

Նշված սողուններից ոչ մեկը Հայաստանի Կարմիր գրքում գրանցված չէ:

Կաթնասուններ

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում հանդիպում են կաթնասունների 49 տեսակներ: Դրանք բաժանված են հետևյալ 6 կարգաբանական դասերի.

- Միջատակերներ (Insectivora) – 9 տեսակ.
- Կրծողներ (Rodenti) – 17 տեսակ.
- Նապաստակակերպեր (Logomorpha) –1 տեսակ.
- Ձեռքաթևավորներ (Chiroptera) –7 տեսակ.
- Գիշատիչներ (Carnivora) – 12 տեսակ.
- Կճղակավորներ (Artiodactyla) – 3 տեսակ:

Նշված կաթնասուններից Հայաստանի Կարմիր գրքում գրանցված են 6-ը՝ Եվրոպական լայնական ջ ծալքաշուրթը, հնդկական վայրենակերպը կամ մացառախոզը, իսայտաքիսը, ջրսամույրը, գորշ արջը և անտառային կատուն:

3.8.3 Բուսական աշխարհի պահպանության միջոցառումները

Անհետացման վտանգի տակ գտնվող, հազվագյուտ, պահպանության կարիք ունեցող բուսատեսակներին վնաս չի հասցվի, քանի որ նախագծով նախատեսված միջոցառումները իրագործվում են արդեն իսկ կառուցապատված տարածքում և նոր տարածքներ չեն ներառում:

Նոր կառուցապատվող տարածքների շինարարական աշխատանքների արդյունքում տեղի կունենա հողի բերրի շերտերի մասնակի վնասում (կառուցման փուլում), հողային զանգվածների փորման, հանման և տեղափոխման հետ կապված փոշու արտանետումներ, շինարարական տեխնիկայի շահագործման հետևանքով առաջացած այրման արգասիքներ և աղմուկ: Ազդեցությունների նվազեցումը կարելի է ապահովել իրականացնելով մի շարք բնապահպանական միջոցառումներ և կազմակերպելով աշխատանքների մոնիթորինգ:

Հողածածկին պատճառված վնասները նվազագույնին հասցնելու նպատակով նախատեսված է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- շինարարության ընթացքում տարածքի բուսահողը հանվելու և կույտավորվելու է պաշտպանված վայրերում, հետագայում այն օգտագործվելու է տեղանքի բարեկարգման համար,
- ապահովելու են անհրաժեշտ պայմաններ, որպեսզի հանված բուսահողը չխառնվի գրունտի հետ և չաղտոտվի ,
- ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկվում են խոտաբույսերով կամ իրականացվում են այլ միջոցառումներ՝ հողաթմբերի ամրացում, ծածկում և այլն:
- բուսահողի պահեստավորման համար ընտրվելու է շինարարական հրապարակից դուրս տեղակայված վայր:
- շինարարության ավարտից հետո հանված բուսահողը օգտագործվելու է տարածքի կանաչապատման նպատակով:
- կառուցապատումից ազատ տարածքում նախատեսվում է իրականացնել կանաչապատում համաձայն կանաչապատման նախագծի:
- Կանաչապատումը կիրականացվի առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2018թ փետրվարի 8-ի N 108-Ն որոշման դրույթներով:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացող 1100 խմ ծավալով հողի բերրի շերտը կկուտակվի տարածքում պահպանելու նպատակով: Բերրի շերտի հանումը, տեղափոխումը, պահեստավորումը և հետագա օգտագործումը իրականացվելու է համաձայն ՀՀ կառավարության 2017թ նոյեմբերի N1404 :

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքի մաքրում աղբից, կեղտոտված բնահողից, վառելիքաքսուկային նյութերից: Շինարարական աղբը և մնացած թափոնները տեղափոխվելու են տեղական մարմինների կողմից հատկացված

աղբավայրեր: Այդ նպատակով մինչև գործունեության սկսելը համայնքապետին կներկայացվի համապատասխան հայտ, կհամաձայնացվի աղբի և ավելացած գրունտի տեղափոխման վայրերը:

3.8.4 Կենդանական աշխարհի պահպանության միջոցառումներ

Ամենամեծ ազդեցությունը կարտահայտվի հողային աշխատանքների ժամանակ միջատների բների ոչնչացմամբ: Մակայն կենդանիները այդ դեպքում առանց մեծ կորուստների կից տարածքներում կգտնեն նոր բների և բնակավայրերի լայն հնարավորություններ: Այլ կենդանիներ կառուցապատման ենթակա տարածքում չկան :

Կենդանական աշխարհի վրա հնարավոր ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով ամենաինտենսիվ շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն ձվադրման և բնադրման ժամանակաշրջանից (ապրիլ-մայիս) դուրս:

Ընդհանուր առմամբ, շինարարական աշխատանքները կկրեն լոկալ և ժամանակավոր բնույթ, ինչի շնորհիվ կենդանիներին հասցվող վնասը կլինի նվազագույն: Շինարարական աշխատանքների բնույթը և մասշտաբը այնպիսին են, որ նրանք իրենց փոքրածավալության պատճառով չեն կարող արգելել կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների սեզոնային միգրացիայի կամ ջուր խմելու ճանապարհները:

3.9 Օդային և ջրային ավազան

3.9.1 Ֆոնային աղտոտվածություն

Օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգային աշխատանքները կատարվում են ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» (ՇՄՏՄԿ) ՊՈԱԿ-ի կողմից: Հաշվի առնելով այն, որ Դիլիջան համայնքում մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումները բացակայում են, սույն հայտում բերվում են օդային ավազանի ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքները:

ՀՀ բնակավայրերի (բացառությամբ Երևան, Վանաձոր, Արարատ, Հրազդան և Գյումրի քաղաքների) մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները ներկայացված են Աղյուսակ 3-ում, որոնց հաշվարկները կատարվել են ըստ տվյալ բնակավայրի ազգաբնակչության թվաքանակի:

ՀՀ բնակավայրերի ազգաբնակչության թվաքանակը ընդունված է համարել ՀՀ-ի ազգային վիճակագրական ծառայության (ԱՎԾ) 2011 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ վիճակագրական տեղեկագրում բերված տվյալները: Համաձայն ՀՀ ԱՎԾ վիճակագրական տեղեկագրի՝ Դիլիջան համայնքում բնակչության թվաքանակը կազմել է 23700 մարդ:

Ելնելով նշված թվաքանակից և ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքներից (Աղ.3), Մասիս համայնքում աղտոտիչների ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները գնահատվում են հետևյալ տիրույթում. փոշումասնիկներ՝ 0,3մգ/մ³, ածխածնի մոնօքսիդ՝ 0,8 մգ/մ³, ազոտի երկօքսիդ՝ 0,015 մգ/մ³ և ծծմբի երկօքսիդ՝ 0,05 մգ/մ³:

Նշված մակարդակները գտնվում են ՀՀ գործող նորմերի (ՀՀ որոշում 160-Ն, 2006 թ.) սահմանում, բացառություն է կազմում ընդհանուր փոշու մասնիկները, որոնց ֆոնային կոնցենտրացիան մոտ 1.5 անգամ գերազանցում է գործող ՍԹԿ-ն ($U_{\text{փոշի}} = 0,15$ մգ/մ³):

Աղ. 3 Մթնոլորտն աղտոտող որոշ նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները՝ հաշվարկված ըստ բնակավայրերի ազգաբնակչության թվաքանակի (2011թ.-ի մարդահամար):

Բնակչության քանակը (հազ.)	Նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները, (մգ/մ ³)			
	Ընդհանուր փոշի	Ծծմբի երկօքսիդ	Ազոտի երկօքսիդ	Ածխածնի օքսիդ
50 -125	0,4	0,05	0,03	1,5
10 - 50	0,3	0,05	0,015	0,8
< 10	0,2	0,02	0,008	0,4

3.9.2 Ջրային ավազան

«Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշմամբ ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով:

ՀՀ տարածքում ջրերի կառավարումը կատարվում է 6 գետավազանային կառավարման տարածքների միջոցով:

ՀՀ տարածքում ջրային ռեսուրսների ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես պարբերական մոնիթորինգի է ենթարկվում ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոլեկտրաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որի տվյալները ամփոփ տեղեկանքից բերված են ստորև:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքը տեղակայված է Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքում: Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 23 դիտակետում:

Աղստն գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև և ներքև գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս)։ Դիլիջան քաղաքից վերև՝ պայմանավորված երկաթով և կախութային չոր նյութերով, Դիլիջան քաղաքից ներքև՝ նաև բարիումով։ Իջևան քաղաքից վերև ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված երկաթով և կախութային չոր նյութերով։ Իջևան քաղաքից ներքև ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ, ֆոսֆատ իոններով, երկաթով, բարիումով և կախութային չոր նյութերով։

Նախատեսվող գործունեությունը ջրային ավազանի աղտոտվածությունը չի ավելացնի, քանի որ նախատեսված են անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ազդեցությունների նվազեցման և կանխարգելմանն ուղղված։

3.10 Սոցիալ-տնտեսական արդի վիճակը

Համայնքի տնտեսությունը կառուցված է երեք հիմնական բաղադրիչներից՝ փոքր համայնքային ձեռնարկություններ, մեծ և միջին ձեռնարկություններ և գյուղատնտեսություն՝ փոքր ու մեծ ֆերմերային տնտեսություններ։ Համայնքի տնտեսությունը, բացի աշխատատեղեր և ընդհանուր բարեկեցություն ապահովելուց, ունի մեկ այլ հիմնական գործառույթ՝ ապահովել բավարար միջոցներ սոցիալական հատվածի համաչափ զարգացման (կրթություն, առողջապահություն և այլն), ենթակառուցվածքների անխափան վիճակի (ճանապարհներ, գազի, ջրի, էլեկտրաէներգիայի մատակարարում և այլն) համար, ինչպես նաև հնարավորություն տալ բարելավելու էկոլոգիական իրավիճակը։ Եթե համայնքի տնտեսությունը կարողանում է կատարել զարգացման համար նախատեսված ծախսերը համայնքի ներսում առկա կրթական, առողջապահական հաստատությունների, էկոլոգիական վիճակի, ենթակառուցվածքների կառուցման ու պահպանության վրա, ապա համայնքը զարգանում է որպես մեկ ամբողջական օրգանիզմ։ Տնտեսությունը ստեղծում է հավելյալ արժեք, այն ծախսվում է համայնքի զարգացման վրա, իսկ համայնքն էլ ձեռնարկություններին ապահովում է որակյալ աշխատուժով, ենթակառուցվածքներով և այլ ռեսուրսներով։

3.10.1 Տեղական տնտեսության կառուցվածքի վերլուծություն

Դիլիջան համայնքը հանդիսանում է Հայաստանի զբոսաշրջային կենտրոններից մեկը, որտեղ վերջին տարիների ընթացքում իրականացվող նախագծերի արդյունքում նաև զարգանում է կրթական և մշակութային ոլորտները։ Ըստ ՀՀ պետական ռեզիստրի տվյալների համայնքում գրանցված է 795 ձեռնարկություն, որոնց թիվը աճել է 20-ով։ Համայնքում գործունեություն են ծավալում 11 ֆինանսական կազմակերպություններ, որոնց թիվը կտրուկ աճել է Ֆինանսների նախարարության ուսումնական կենտրոնի և Կենտրոնական բանկի մասնաճյուղի կառուցումից հետո համայնքում կար 2 բանկի մասնաճյուղ։

Համայնքում գործող կազմակերպությունները ունեն հետևյալ բաշխվածությունը՝

- 795 միկրո ձեռնարկություն
- 78 փոքր ձեռնարկություն
- 1 միջին ձեռնարկություն
- 3 խոշոր ձեռնարկություն

Խոշոր կազմակերպությունները հիմնականում գործում են ֆինանսական և կրթական ոլորտներում: Համայնքում 2013թ.-ից գործում է ՀՀ Կենտրոնական Բանկի ուսումնահետազոտական կենտրոնը, 2013թ. սեպտեմբերից՝ «Այբ» դպրոցների ընտանիքին պատկանող Դիլիջանի կենտրոնական դպրոցը, 2014թ.-ից՝ «Դիլիջանի ինտերնեյշնլ սքուլ օֆ Արմենիա» միջազգային դպրոցը: 2017թ.-ին համայնքում բացվեց Մոնթե Մելքոնյանի անվան ռազմամարզական վարժարանը: Վերը նշված կազմակերպություններում և համայնքում գործող ֆինանսական կազմակերպություններում աշխատում է մոտ 4,000 մարդ, որոնց 60%-ը չի հանդիսացել Դիլիջանի բնակիչ:

Համայնքում թույլ է զարգացած գյուղատնտեսության ոլորտը: Այստեղ գործում է ընդամենը 17 կազմակերպություն, որոնցից միայն մեկն է միջին չափի՝ «Դիլի» ՍՊԸ-ն, որն անասնապահական համալիր լինելուց բացի, զբաղվում է նաև պանրի արտադրությամբ: Այստեղ զբաղված է 16 մարդ:

Գյուղատնտեսությունը 2-րդ ամենախոստումնալից ոլորտն է զբոսաշրջությունից հետո: Իրականացվող ծրագրերի արդյունքում աճող մշտական բնակչության և զբոսաշրջիկների թվի աճին զուգահեռ, մեծանում է նաև գյուղատնտեսական արտադրանքի նկատմամբ պահանջարկը, ինչը ներկայումս ապահովվում է այլ շրջանների արտադրանքով:

Քաղաքի արդյունաբերության հիմնական ուղղությունը մշակող արդյունաբերությունն է, որի մեջ առանձնանում է սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունը: Տարեկան համեմատաբար մեծ շրջանառությամբ աչքի են ընկնում «Դիլիջան» և «Դիլիջան Ֆրոլովա» հանքային ջրերի գործարանները, «Դիլիջան» գարեջրի գործարանը: Արդյունաբերության ոլորտում գործում է 88 կազմակերպություն:

Համայնքում գործում է մեկ բժշկական կենտրոն, որի կառավարումը հանձնվել է մասնավոր ընկերության: Բացի բժշկական կենտրոնից, համայնքում գործում են համայնքային ենթակայության 26 ընկերություններ՝ մանկապարտեզ, դպրոց, մշակույթի տուն և այլն: Համայնքապետարանում և նրա ենթակայության տակ գտնվող ընկերություններում աշխատում է 1700 մարդ, որը կազմում է ընդհանուր աշխատունակ բնակչության 21%-ը: Համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպության միջոցով, որն ունի ավելի քան 50 աշխատակից, համայնքում իրականացվում է աղբահանության և սանիտարական մաքրման աշխատանքներ:

Համայնքում գործում են նաև մի շարք փոքր և միջին կազմակերպություններ՝ հանրային ծառայությունների մատուցում 568, տրանսպորտային ծառայություններ 12, անշարժ գույքի գործակալություններ 14, շինարարական 19, հանքարդյունաբերական և քարի վերամշակման 66 և այլն:

3.10.2 Արդյունաբերություն և առևտուր

Դիլիջանը հայտնի է իր բուժիչ հանքային ջրերով, որոնք արդեն իսկ 19-րդ դարի վերջից բազմաթիվ հանգստացողներ են գրավել դեպի քաղաքի առողջարանները: Ներկայումս այդ հանքային ջրերը շտապվում են «Դիլիջան» հանքային ջրերի գործարանում, որը հիմնադրվել է 1947թ.-ին և հանդիսացել է ոչ միայն Հայաստանում, այլև ԽՍՀՄ ողջ տարածքում հանքային ջուր շտապնող ձեռնարկություններից առաջիններից մեկը: Գործարանը տարեկան արտադրում է ավելի քան 8 մլն. շիշ աղբյուրի հանքային ջուր:

3.10.3 Համայնքի զարգացման ծարգիր

Ըստ ծրագրով սահմանված համայնքի զարգացման տեսլականի՝ Դիլիջան համայնքը միջազգային տուրիզմի և էկոտուրիզմի զարգացման կենտրոն է, բարձր կենսամակարդակ և զբաղվածություն ունեցող բնակչությամբ: Համայնքը տարածաշրջանային ֆինանսական, կրթական կենտրոն է, որտեղ մատուցվում են հանրային որակյալ ծառայություններ:

Այս տեսլականին հասնելու համար համայնքը ծրագրով սահմանել է հիմնական նպատակներ, այն է՝

1. Էկոտուրիզմի զարգացման ենթակառուցվածքների ստեղծում և նոր արդյունքների ձևավորում:
2. Աշխատուժի հմտությունների զարգացում և համապատասխանեցում շուկայի պահանջներին:
3. Զբոսաշրջային արդյունքների ներկայացում և առաջնորդում միջազգային հարթակներում:

Համայնքի տնտեսության հիմնական շարժիչ ուժը զբոսաշրջությունն է: Գեղեցիկ բնությունը և մեղմ կլիմայի շնորհիվ Դիլիջանը երկար ժամանակ համարվել է պասիվ հանգստի և առողջարանային կենտրոն, սակայն օտարերկրյա զբոսաշրջիկների աճին զուգահեռ սկսել է զարգանալ նաև արկածային, էկո և ագրո տուրիզմի ուղղությունները:

Գործողությունների, աշխատանքների ստեղծման և ներդրումային հնարավորությունների առումով Դիլիջանի տնտեսական ներուժի գնահատումը ցույց է տալիս քաղաքի զարգացման թույլ և ուժեղ կողմերի, հնարավորությունների և վտանգների ընդհանուր պատկերը՝ բացահայտելով քաղաքային ենթակառուցվածքների բացերը և կարիքները՝ բարձրացնելով նրա գրավչությունը, մասնավորապես տնտեսության և տուրիզմի զարգացման համար: Ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և վտանգների վերլուծությունը, հանգեցնում են հնարավոր գործողությունների բացահայտմանը: Հիմնվելով համայնքի տնտեսության վերլուծության վրա, ՏՏԶ պլանի նպատակն է բարելավել բնակչության ապրուստի պայմանները՝ խթանելով համայնքի տնտեսական և տուրիստական զարգացումը: Զարգացնել գյուղական բնակավայրերը, վերածելով գյուղական տուրիզմի կենտրոնների: ՏՏԶ պլանը առանձնացնում է ներդրումային հնարավորություններն այնպիսի ճյուղերում, ինչպիսիք են՝ տուրիզմը, կրթությունը, ինչը կարևոր խթան կհանդիսանա տեղական տնտեսության զարգացման հարցում: Այս տնտեսական ճյուղերին

Ինստիտուցիոնալ աջակցությունը համարվում է համայնքի հիմնական զարգացման կայուն ազդեցություն: Ընտրված ռազմավարական ենթակառուցվածքային ծրագրերի ընտրությունն ու իրագործումն անհրաժեշտ են՝ բարելավելու՝ տուրիզմի զարգացման համար:

3.11 Բնության հուշարձաններ

ՀՀ կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14 N967-ն որոշմամբ Տավուշի մարզի տարածքում հաստատվել են բնության ութ հուշարձաններ.

1.	Կովասարի փոխակերպարային թերթաքարեր	Տավուշի մարզ, Բերդ քաղաքից մոտ 20 կմ հարավ՝ Վարագաջուր (Հախում) գետի վերին հոսանքի ավազանում, Վարագաջուրի ձախ վտակ Կառնուտի և Վարագաջուր գետի աջ չոր վտակի հատման կետում, Կառնուտ վտակի հոսանքն ի վեր գնացող գրունտային ավտոճանապարհի աջ կողմում
2.	«Կալաքար» լեռ	Տավուշի մարզ, Մաղկավան գյուղից մոտ 6 կմ հարավ-արևմուտք, Վարագաջուր (Հախում) գետի ձախափնյա անտառապատ լանջին՝ գրունտային ճանապարհի աջ կողմում, 12-13 դարերի Շահմուրադ (Չխմուրադի, կամ Գետակիցք վանքի) վանքային համալիրից մոտ 150 մ դեպի հյուսիս-արևմուտք
3.	«Չինչինի անկյունային աններդաշնակություն»	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղի հվ-արլ եզրին
4.	«Չինչինի սանդղափուլ քարափներ»	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղից ուղիղ գծով 1.5կմ հարավ-արևելք, Հախում գետի աջակողմյան լանջին
5.	«Պլագիոգրանիտ-պորֆիրային դայք»	Տավուշի մարզ, Բերդ ավանից 6.5 կմ հվ-արմ, Տավուշ գետի ձախ ափին, գետից 5 մ բարձրության վրա
6.	«Քվարցային	Տավուշի մարզ, Հովք գյուղից 900 մ դեպի հս-ալ, Աղստև գետի ձախ ափին,
7.	պլագիոպորֆիրների սյունաձև անջատումներ»	Երևան- Իջևան ավտոմայրուղու ձախ կողմում
8.	«Փայտասար» քարանձավների համալիր	Տավուշի մարզ, Կողբ գյուղից 4 կմ հարավ
9.	«Օձաքար» լեռ	Տավուշի մարզ, Պառավաքար գյուղից 3 կմ (ուղիղ գծով 1 կմ) հյուսիս-արևմուտք, Պառավաքար-Վագաշեն գրունտային ավտոճանապարհի աջ կողմում՝ Պառավաքար լեռնագագաթից 1,5 կմ հարավ-արևմուտք, Կաղնուտաթումբ լեռնագագաթից մոտ 3 կմ հյուսիս-արևելք

3.12 Կենսաբանական հուշարձաններ

1.	«Զորականի սուսի»	Տավուշի մարզ, Զորական գյուղական համայնքի վարչական սահմանում
2.	«Վարդան Մամիկոնյանի կաղնի»	Տավուշի մարզ, Ակնաղբյուր գյուղական համայնք
3.	«Մարի գյուղի սուսի»	Տավուշի մարզ, Մարիգյուղ գյուղական համայնք, Երևան-Նոյեմբերյան ճանապարհից աջ
4.	«Գետահովտի մամուռապատ ժայռ»	Տավուշի մարզ, Գետահովտի Գետահովտի գյուղից մոտ 1.8 կմ հյուսիս-արևմուտք՝ Մառնաջուր գետի ձախ ափին
5.	«Զիկատարի տանձուտ»	Տավուշի մարզ, «Զիկատար» ուսումնական կենտրոնից հարավ-արևմուտք, 600 մ. «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Զիկատարի անտառպետություն
6.	«Ոսկեպարի կենի»	Տավուշի մարզ, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Զուջևանի անտառպետություն, Ոսկեպար համայնքից 6 կմ հարավ-արևմուտք
7.	«Ջոնջուկուտ»	Տավուշի մարզ, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Դովեղի անտառպետություն, Բարեկամավան համայնքից 1 կմ հարավ-արևմուտք

3.13 Բնական և մշակութային ժառանգություն

Բնական ժառանգության, որպես տուրիզմի և ռեկրեացիայի ռեսուրս, անկրկնելի օբյեկտներ են հանդիսանում Աղավնավանքի կենու պուրակը, Հաղարծնի հաճարկուտները, Խաչարձանի կաղնուտները, Պարզ և Գոշ լճերը:

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում, ըստ ՀՀ կառավարության 2004 թ. դեկտեմբերի 30-ի թիվ 1929-Ն որոշմամբ հաստատված պատմամշակութային հուշարձանների պետական ցուցակի, հաշվառված է 473 հուշարձան: Դիլիջան՝ ազգային պարկի կառավարման պլանի մշակման ընթացքում ցուցաբերվել է ընդհանրացված մոտեցում, որի դեպքում առանձին հուշարձաններ միավորվել են խմբերի մեջ: Այսպես, օրինակ՝ Դիլիջան քաղաքի վարչական տարածքում, ըստ վերը նշված ցուցակի, առկա է 72 ազգագրական բնակելի տուն, իսկ կառավարման պլանում դրանք խմբավորված են մեկ թաղամասում: Նույն մոտեցման արդյունքում 473 հաշվառված հուշարձանների փոխարեն ստացվել է 257, որը հուշարձանների պահպանության և շահագործման տեսակետից առավել կառավարելի է: Համաձայն այս մոտեցման Դիլիջան՝ ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում առկա պատմության և մշակույթի հուշարձանները, այդ թվում՝ բնական հուշարձանները, դասակարգվում են՝ 2 բնական հուշարձան, 3 քարեդարյան հնավայր, 9 քարայր կացարան, 8 քաղաքատեղի, 51 գյուղատեղի, 2 ազգագրական տների թաղամաս, 13 ամրոց, 4 կամուրջ, 1 մետաղագործական համալիր, 4 եկեղեցի, 4 վանական համալիր, 17 մատուռ, 23 խաչքարերի խումբ, 26 առանձին խաչքար, 4 աղբյուր հուշարձան, 2 երկրորդ համաշխարհայինի հերոսների հիշատակի հուշարձան, 2 դամբարանադաշտ, 48 գերազմանոց: Հուշարձանների ժամանակային բազմազանությունն ընդգրկում է մ.թ.ա. 60-50 հազարամյակից մինչև մ.թ. 20-րդ դարը ընկած ժամանակահատվածը, այսինքն՝ քարե դարի վաղ ժամանակներից մինչև մեր դարաշրջանը: Դրանք հավասարապես սփռված են ազգային պարկի ողջ տարածքով, իսկ ամենախիտ խմբավորումը գտնվում է Աղստև գետի ափերին և դրա վտակների միջին հոսանքում: Անշարժ հուշարձանների 99 %-ը գտնվում է ազգային պարկի բուն տարածքում և միայն 1 %-ը՝ դրա պահպանական գոտում: Ներկայացված հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձանների զգալի մասը կարևոր դեր է խաղացել հայ ժողովրդի զարգացման պատմական ընթացքում, հատկապես 12-13-րդ դարերում: Դրանց առկայությունը հնարավորություն է տալիս այստեղ կազմակերպել պատմամշակութային, ուսումնական ու գիտաճանաչողական (հնագիտական, երկրաբանական), էկոլոգիական, էթնոգրաֆիկ և տուրիզմի այլ ձևեր:

3.14 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

«Դիլիջան» ազգային պարկը կազմակերպվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի փետրվարի 21-ի «Դիլիջան» ազգային պարկ կազմակերպելու մասին» N 165 որոշմամբ՝ Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի 1958 թվականի սեպտեմբերի 13-ի «Հայկական ՍՍՌ բնության պահպանության մասին» օրենքի կիրառման մասին» N 341 որոշմամբ կազմակերպված «Դիլիջան» պետական արգելոցի և դրան հարակից տարածքների սահմաններում: Պարկի ստեղծման նպատակներն են՝

ա) Աղստև և Գետիկ գետերի ավազանների ջրային ու ցամաքային բնական էկոհամակարգերի զարգացման բնականոն ընթացքի ապահովումը, լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ու պատմամշակութային հուշարձանների պահպանությունը.

բ) հյուսիսային Հայաստանին բնորոշ հազվագյուտ և անհետացող վայրի բույսերի ու կենդանիների տեսակների, գենոֆոնդի և դրանց ապրելու միջավայրի պահպանությունը.

գ) բնական լանդշաֆտների, դրանց առանձին տարրերի, բնական գործընթացների և երևույթների գիտական ուսումնասիրությունը՝ ուղղված պարկի տարածքի բնական էկոհամակարգերում ընթացող գործընթացների կանխատեսմանն ու գնահատմանը, բուսական և կենդանական աշխարհի գենոֆոնդի պահպանմանը, բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմանն ու բնության պահպանության գիտական հիմունքների մշակմանը, պարկին հարակից տարածքների համար բնության պահպանության և օգտագործման արդյունավետ ձևերի մշակման բազայի ապահովմանը:

Տեղամասից ավելի քան 3 կմ հեռավորության վրա գտնվող «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում առկա են բազմաթիվ բույսեր և կենդանիներ, որոնք հաշվառված են ՀՀ բույսերի և կենդանիների կարմիր գրքերում:

Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը, որը 2002 թ. հաստատվել է Հայաստանի կառավարության կողմից:

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան	հավելյալ նշումներ
Ամրոց , Բերդի դաշտ	Ք.ա. 21 հզ, միջնադար	Հաղարծնի վանքից 2կմ ամ, երկու ձորերի միջև, բլրի վրա, , Բոխուտ թումբէ վայրում	<u>10.3/1</u>	Հ	ավերված, պահպանվել են պարիսպների հիմքերը
Բնակատեղի	Ք.ա. 21 հզ	ամրոցիվ հվ և աե	<u>10.3/1.1</u>	Հ	
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	բնակատեղիի մոտ	<u>10.3/1.2</u>	Հ	ավերված
Բնակատեղի	Ք.ա. 21 հզ.	Գոլովինո թաղամասից հս, ԴՕՍԱԱՖ-ի շենքից 1.5կմ հեռու, բլրի հվ-աե հարթակում	<u>10.3/2</u>	Հ	ավերված
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	բնակատեղիի տարածքում և մերձակայքում	<u>10.3/2.1</u>	Հ	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1911 թ.	Աղայան փող. 2	<u>10.3/3</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է Մ. Մաղաթեյանը
Բնակելի տուն	1882 թ.	Աղայան փող. 3	<u>10.3/4</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է հյուսն Ա. Պետրոսյանը
<u>Բնակելի տուն</u>	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 5	<u>10.3/5</u>	Հ	եղել է իշխանուհի Մարիամ Թումանյանի ամառանոցը, 197-ից՝ ժողովրդական արվեստի թանգարանի Դիլիջանի մասնաճյուղի շենք
Բնակելի տուն	1945 թ.	Կալինինի փող. 6	<u>10.3/6</u>	Հ	
Բնակելի տուն	1940 թ.	Կալինինի փող. 7	<u>10.3/7</u>	Հ	
Բնակելի տուն	1934 թ.	Կալինինի փող. 8	<u>10.3/8</u>	Հ	
Բնակելի տուն	1925-1930 թթ.	Կալինինի փող. 10	<u>10.3/9</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 11	<u>10.3/10</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1908 թ.	Կալինինի փող. 12	<u>10.3/11</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1897 թ.	Կալինինի փող. 15	<u>10.3/12</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1927 թ.	Կալինինի փող. 18	<u>10.3/13</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1920 թ.	Կալինինի փող. 19	<u>10.3/14</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1957 թ.	Կալինինի փող. 20	<u>10.3/15</u>	Հ	
Բնակելի տուն	1918 թ., 1ՖՅՈ թ.	Կալինինի փող. 22	<u>10.3/16</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1919 թ.	Կալինինի փող. 25	<u>10.3/17</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1796 թ.	Կալինինի փող. 26	<u>10.3/18</u>	Տ	
Բնակելի տուն	19 դ. սկիզբ	Կալինինի փող. 28	<u>10.3/19</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1832 թ.	Կալինինի փող. 34	<u>10.3/20</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 37	<u>10.3/21</u>	Տ	
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 41	<u>10.3/22</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1842 թ.	Կալինինի փող. 42	<u>10.3/23</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1830 թ.	Կալինինի փող. 43	<u>10.3/24</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1893 թ.	Կալինինի փող. 45	<u>10.3/25</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1850-ական թթ.	Կալինինի փող. 48	<u>10.3/26</u>	Տ	
Բնակելի տուն	19 դ. 2-րդ կես	Կալինինի փող. 52ա	<u>10.3/27</u>	Տ	
Բնակելի տուն	1830-ական թթ.	Կալինինի փող. 53	<u>10.3/28</u>	Տ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1880-ական թթ.	Կալինինի փող. 56	<u>10.3/29</u>	S	
Բնակելի տուն	1880 թ.	Կալինինի փող. 60	<u>10.3/30</u>	S	
Բնակելի տուն	18 դ. վերջ	Կալինինի փող. 66	<u>10.3/31</u>	S	
Բնակելի տուն	1905 թ.	Կալինինի փող. 72	<u>10.3/32</u>	S	
Բնակելի տուն	1860 թ.	Կալինինի փող. 78	<u>10.3/33</u>	S	
Բնակելի տուն	1930-ական թթ.	Կալինինի փող. 88	<u>10.3/34</u>	S	
Բնակելի տուն	1870 թ	Կալինինի փող. 98	<u>10.3/35</u>	Հ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1872 թ.	Կալինինի փող. 110	<u>10.3/36</u>	Հ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1901 թ.	Կալինինի փող. 126	<u>10.3/37</u>	Հ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1937 թ.	Կալինինի փող. 135	<u>10.3/38</u>	Հ	
Բնակելի տուն	19 դ. 50-ական թթ.	Կալինինի փող. 162	<u>10.3/39</u>	S	
Բնակելի տուն	20 դ. սկիզբ	Կալինինի փող. 168	<u>10.3/40</u>	S	
Բնակելի տուն	1880-ական թթ.	Կալինինի փող. 170	<u>10.3/41</u>	S	
Բնակելի տուն	1890 թ.	Կալինինի փող. 184	<u>10.3/42</u>	S	
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 188	<u>10.3/43</u>	S	
Բնակելի տուն	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 15	<u>10.3/44</u>	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Ն. Պողոսյանը
Բնակելի տուն	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 19	<u>10.3/45</u>	S	
Բնակելի տուն	1917 թ.	Հակոբջանյան փող. 21ա	<u>10.3/46</u>	Հ	Ֆրանգուլյանների տունը
Բնակելի տուն	1908 թ., 1909 թ.	Հակոբջանյան փող. 23	<u>10.3/47</u>	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Ա. Միմոնյանը
Բնակելի տուն	1920 թ.	Հակոբջանյան փող. 28	<u>10.3/48</u>	S	
Բնակելի տուն	1926 թ.	Հակոբջանյան փող. 31	<u>10.3/49</u>	Հ	միահարկ, կառուցել է հյուսն Ե. Միմոնյանը
Բնակելի տուն	1882 թ.	Հակոբջանյան փող. 32	<u>10.3/50</u>	Հ	Երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
Բնակելի տուն	1890-ական թթ.	Հակոբջանյան փող. 34	<u>10.3/51</u>	S	
Բնակելի տուն	1916 թ.	Հակոբջանյան փող. 36	<u>10.3/52</u>	S	Երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
Բնակելի տուն	1912 թ.	Հակոբջանյան փող. 52	<u>10.3/53</u>	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1882 թ.	Մանթաշյան փող. 3գ	<u>10.3/54</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է Դիլիջանի տանուտեր Մովսես Հովհաննիսյանը
Բնակելի տուն	1860 թ.	Մանթաշյան փող. 4	<u>10.3/55</u>	S	
Բնակելի տուն	1894 թ.	Մանթաշյան փող. 6	<u>10.3/56</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է սայլագործ Հ. Հակոբյանը
Բնակելի տուն	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 32	<u>10.3/57</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է Տ. Բաղայանը
Բնակելի տուն	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 34	<u>10.3/58</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է Դ. Ուլիխանյանը
Բնակելի տուն	1870-ական թթ.	Մյասնիկյան փող. 38	<u>10.3/59</u>	Հ	երկհարկ, վաճառական Սալանովների տունը
Բնակելի տուն	1895-1897 թթ.	Մյասնիկյան փող. 50	<u>10.3/60</u>	Հ	եղել է ցարական դատարանի շենքը
Բնակելի տուն (, Դալլաքի տուն)	19 դ. վերջ	Մյասնիկյան փող. 54	<u>10.3/61</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել է սափրիչ Միմոնը, առաջին հարկում եղել է վարսավիրանոց
Բնակելի տուն	19 դ. վերջ	Մյասնիկյան փող. 56	<u>10.3/62</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն (, Լեզգու կամ փռնչոց տուն)	19 դ. կես	Մյասնիկյան փող. 58	<u>10.3/63</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1850-1860-ական թթ.	Մյասնիկյան փող. 82	<u>10.3/64</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1894 թ.	Մյասնիկյան փող. 86	<u>10.3/65</u>	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1910 թ.	Մյասնիկյան փող. 88	<u>10.3/66</u>	S	
Բնակելի տուն	1930 թ.	Մյասնիկյան փող. 102	<u>10.3/67</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1925 թ.	Մյասնիկյան փող. 102	<u>10.3/68</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1930 թ.	Մյասնիկյան փող. 102	<u>10.3/69</u>	Հ	երկհարկ,

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1925 թ.	Մյասնիկյան փող. 104	<u>10.3/70</u>	Հ	երկհարկ, նկուղային մասը կառուցվել է 1873 թ.
Բնակելի տուն	20 դ. սկիզբ	Մյասնիկյան փող. 110	<u>10.3/71</u>	S	
Բնակելի տուն	1933 թ.	Մյասնիկյան փող. 112	<u>10.3/72</u>	S	
Բնակելի տուն	1948 թ.	Մյասնիկյան փող. 118	<u>10.3/73</u>	Հ	
Բնակելի տուն	1880 թ., 1900 թ.	Օրջոնոկիձեի փող. 1	<u>10.3/74</u>	Հ	երկհարկ, կառուցել են Ալիխանյանները
Գերեզմանոց	19-20 դդ.	Մանթաշյան փող.	<u>10.3/75</u>	S	
Գյուղատեղի	7-13 դդ.	քաղաքից 7 կմ աե, Աղստևի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, , Բոյնի դարէ վայրում	<u>10.3/76</u>	Հ	ավերված է, տարածքի մի մասի վրա կառուցվել է կինոգործիչների հանգստյան տունը
Գերեզմանոց	7-13 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	<u>10.3/76.1</u>	Հ	ավերված է, խաչքարերից մի քանիսը տեղափոխել են նույն հանգստյան տան տարածք
Եկեղեցի	12-13 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնական մասում	<u>10.3/76.2</u>	S	պահպանվել են հիմքերը
Գյուղատեղի	7-15 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, անտառում, , Բախտիարէ գյուղատեղիից մոտ 2 կմ ամ, , Ղալուխէ վայրում	<u>10.3/77</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	7-10 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին	<u>10.3/77.1</u>	Հ	
Գերեզմանոց	7-13 դդ.	գյուղատեղիի աե մասում	<u>10.3/77.2</u>	Հ	
Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		<u>10.3/77.2.1</u>	Հ	տեղահանված է, հենած ծառին
Գյուղատեղի	7-20 դդ.	քաղաքի ամ մասում, Երևան-Դիլիջան մայրուղուց աջ, , Խրտանոցէ վայրում	<u>10.3/78</u>	Հ	ավերված
Խաչքար թևավոր	13 դ.		<u>10.3/78.1</u>	Հ	արձանագիր է, կտրված է վերին խաչաթևը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Գյուղատեղի	10-14 դդ.	քաղաքից 5 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց ձախ, , Փիշիկէ և , Գոմաձորէ տանող ճանապարհի վրա	<u>10.3/79</u>	S	տարածքն ընկած է կառուցապատման տակ
Գյուղատեղի	10-15 դդ.	քաղաքից 4 կմ հս-աե, , Փիշիկէ գյուղատեղիից 1 կմ հվ-ամ, , Գոմաձորէ տանող ճանապարհին	<u>10.3/80</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	10-15 դդ.		<u>10.3/80.1</u>	Հ	ավերված
Խաչքար	11 դ.		<u>10.3/80.1.1</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/80.1.2</u>	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/80.1.3</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/80.1.4</u>	Հ	արձանագիր, ստորին մասը կտրտված
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/80.1.5</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/80.1.6</u>	Հ	
Խաչքար	14-15 դդ.		<u>10.3/80.1.7</u>	Հ	
Խաչքար	14-15 դդ.		<u>10.3/80.1.8</u>	Հ	
Գյուղատեղի	10-15 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-աե, , Փիշիկէ գյուղատեղիից 1 կմ հս-ամ, , Գոմաձորէ տանող ճանապարհի երկու կողմում	<u>10.3/81</u>	Հ	ավերված
Գյուղատեղի	10-18 դդ.	Պարզ լճից 300 հս, , Ղազար բեկէ վայրում	<u>10.3/82</u>	Հ	
Գերեզմանոց	12-14 դդ.	բլրալանջին	<u>10.3/82.1</u>	Հ	ավերված
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/82.1.1</u>	Հ	տեղափոխել են լճափնյա ռեստորանի մոտ. ստորին մասը բացակայում է
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/82.1.2</u>	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/82.1.3</u>	Հ	վերնամասը բացակայում է

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/82.1.4</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/82.1.5</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/82.1.6</u>	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/82.1.7</u>	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/82.1.8</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/82.1.9</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/82.1.10</u>	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/82.1.11</u>	Հ	ստորին կեսը կտրված է
Եկեղեցի	13 դ.	գերեզմանոցի ամ մասում	<u>10.3/82.2</u>	Հ	պահպանվել են պատերը` 1.5Պ բարձրությամբ
Գյուղատեղի	12-14 դդ.	քաղաքից 3կմ հվ-աե, , Բմպուլսե գործարանի հանգստյան տնից 1 կմ հվ, անտառի բացատում, Աղստևի աջ ափին, բլրակի վրա, , Բախտիարե վայրում	<u>10.3/83</u>	Հ	
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		<u>10.3/83.1</u>	Հ	1986 թ. տեղի խաչքարերից երկուսը տեղափոխել ու ազուցել են հանգստյան տան ամ պատին
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/83.1.1</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/83.1.2</u>	Հ	
Եկեղեցի	12-13 դդ.		<u>10.3/83.2</u>	S	ավերված
Ճանապարհ	12-15 դդ.	ձգվում է , Բախտիարե և , Ղալուխե գյուղատեղիների միջև` 2 կմ երկարությամբ	<u>10.3/83.3</u>	Հ	ավերվել են եզրապատերը
Գյուղատեղի	12-14 դդ.	քաղաքից 8կմ հվ-աե, անտառի բացատում, աե-ից ձորակով եզերված , Սմրդանի յալե	<u>10.3/84</u>	Հ	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		տեղանքում			
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		<u>10.3/84.1</u>	Հ	ավերված
Խաչքար Հոգեդեղի	1254 թ.		<u>10.3/84.1.1</u>	Հ	ստորին մասը կոտրված
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/84.1.2</u>	Հ	ստորին մասը կոտրված
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/84.1.3</u>	Հ	ստորին մասը կոտրված
Գյուղատեղի	12-17 դդ.	քաղաքից 5 կմ ամ, , Ռուսկի բակա՛՛ ձորակում, , Ցերկով թալալից՛ 1 կմ հս	<u>10.3/85</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	<u>10.3/85.1</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/85.1.1</u>	Հ	
Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	<u>10.3/85.2</u>	Հ	թաղը և ամ պատի որոշ հատվածներ փլված են
Գյուղատեղի	12-17 դդ.	քաղաքից 0.5 կմ ամ, Գոլովինո թաղամասում, , Ցերկով թալա՛՛ վայրում, երգահանների հանգստյան տուն տանող ճանապարհին	<u>10.3/86</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-17 դդ.		<u>10.3/86.1</u>	Հ	միակ խաչքարը (13դ.) Գոշ է տեղափոխել Ա. Հովսեփյանը, 1980 ական թթ.
Եկեղեցի	12-13 դդ.		<u>10.3/86.2</u>	Հ	ավերված
Գյուղատեղի	13-15 դդ.	քաղաքից 6 կմ ան, կինոգործիչների հանգստյան տուն և Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, , Մոլոկանի տանձուտ՛ (, Տանձուտի թալա՛՛) բացատում	<u>10.3/87</u>	Հ	
Գերեզմանոց	13-15 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	<u>10.3/87.1</u>	Հ	ավերված
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/87.1.1</u>	S	գյուղատեղիի միակ քանդակազարդ բեկորն է (վերնամաս)
Գյուղատեղի	13-17 դդ.	քաղաքից 8 կմ ան,	<u>10.3/88</u>	S	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		Կինոգործիչների հանգստյան տնից 1 կմ աե, Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, , Մորմոցի յալէ վայրում			
Գերեզմանոց	13-17 դդ.		<u>10.3/88.1</u>	S	պահպանվել են հատ ու կենտ տապանաքարեր
Գյուղատեղի	14-18 դդ.	քաղաքից 1 կմ հվ, , Խզակի թալաէ (, Խաչի փոսէ) վայրում	<u>10.3/89</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	14-18 դդ.	գյուղատեղիի ամ մասում	<u>10.3/89.1</u>	S	ավերված
Եկեղեցի	17-18 դդ.	գերեզմանոցում	<u>10.3/89.2</u>	S	ավերված
Գյուղատեղի	15-19 դդ.	քաղաքից 3.5 կմ աե, , Շիրկուտիէ անտառում, , Ղափարաէ հանդամասում	<u>10.3/90</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	15-19 դդ.		<u>10.3/90.1</u>	S	
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	քաղաքային շուկայից 50 մ հվ-աե, , Ալոյի թալայումէ եղնինների բացատում	<u>10.3/91</u>	S	ավերված
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-ամ, Աղստն գետի ձախ ափին, Դիլիջան-Վանաձոր խճուղուց 1 կմ ձախ, , Գերեզմանուտի յալէ բացատում	<u>10.3/92</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	17-18 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին	<u>10.3/92.1</u>	S	
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	քաղաքից 8 կմ հվ-աե, , Ժանգոտ գյուլէ լճակի մոտ, , Օրդաքլվիէ բացատում	<u>10.3/93</u>	S	ավերված
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	քաղաքից 10 կմ հս-ամ, , Շիրկուտի ձորէ վայրում, Դիլիջան-Վանաձոր ճանապարհից 5-6 կմ աջ, անտառի մեջ, , Նովովէ աղբյուրի մոտ	<u>10.3/94</u>	S	
Գերեզմանոց	ուշ միջնադար		<u>10.3/94.1</u>	S	
Գյուղատեղի , Աչաջրի թալաէ	10-13 դդ.	քաղաքից 4 կմ հվ-աե	<u>10.3/95</u>	Հ	
Գյուղատեղի , Արաղանց տեղերէ	7-13 դդ.	քաղաքի աե եզրին, Աղստնի աջ ափի և Մյասնիկյան փողոցի միջև ընկած տարածքում, Պարզ	<u>10.3/96</u>	Հ	ավերվել է 1950 ական թթ. քաղաքի ընդարձակման հետևանքով

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		լիճ տանող ճանապարհի վրա			
Գերեզմանոց	7-13 դդ.		<u>10.3/96.1</u>	Հ	ավերված է, գյուղատեղիի կառուցապատման ժամանակ խաչքարերը տեղափոխել են Մյասնիկյան փող. N 143-րան բակ
Խաչքար	12 դ.	Մյասնիկյան փող. N 143 տան բակում	<u>10.3/96.1. 1</u>	S	
Խաչքար	12 դ.	նույն տեղում	<u>10.3/96.1. 2</u>	S	
Խաչքար	13 դ.	նույն տեղում	<u>10.3/96.1. 3</u>	Հ	
Խաչքար , Մեսրոպ Մաշտոցէ	7 դ.	նույն տեղում	<u>10.3/96.1. 4</u>	Հ	ամրացված է պատվանդանին
Գյուղատեղի , Գեղատեղէ	13-17 դդ.	քաղաքից 7 կմ ամ, Ղազախ-Երևան գազատարի անտառամիջյան ճանապարհի երկու կողմում	<u>10.3/97</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	13-17 դդ.		<u>10.3/97.1</u>	Հ	կիսավեր
Եկեղեցի	13-14 դդ.		<u>10.3/97.2</u>	S	պահպանվել են հիմքերը
Գյուղատեղի , Գեղատեղէ	13-17 դդ.	քաղաքից 10 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհից 2 կմ ձախ, կինոգործիչների հանգստյան տնից 3 կմ հվ-աե, , Ղազախ բեկէ վայրում	<u>10.3/98</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին, սարալանջին	<u>10.3/98.1</u>	S	ավերված
Եկեղեցի	13-14 դդ.	գերեզմանոցի մոտ	<u>10.3/98.2</u>	S	պահպանվել են հիմքերը, ներսը լցված է շարվածքի քարերով
Գյուղատեղի , Գոմաձորէ	5-17 դդ.	քաղաքի Թեղուտ թաղամասից 5 կմ հս-աե, Աղստևի աջ ափին, , Փիշիկէ գյուղատեղիից 23 կմ հս-ամ, անտառում	<u>10.3/99</u>	Հ	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան	հավելյալ նշումներ
Գերեզմանոց	5-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	<u>10.3/99.1</u>	Հ	
Խաչքար	7 դ.		<u>10.3/99.1.1</u>	Տ	
Խաչքար	9-10 դդ.		<u>10.3/99.1.2</u>	Տ	
Խաչքար	9-10 դդ.		<u>10.3/99.1.3</u>	Տ	խրված է գետնի մեջ
Խաչքար	9-10 դդ.		<u>10.3/99.1.4</u>	Տ	
Խաչքար	9-10 դդ.		<u>10.3/99.1.5</u>	Տ	ընկած
Խաչքար	11-12 դդ.	եկեղեցու ամ կողմում	<u>10.3/99.1.6</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	11-12 դդ.	եկեղեցու աե կողմում	<u>10.3/99.1.7</u>	Հ	
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/99.1.8</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/99.1.9</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/99.1.10</u>	Հ	
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/99.1.11</u>	Հ	
Խաչքար	12 դ.		<u>10.3/99.1.12</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/99.1.13</u>	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/99.1.14</u>	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու ամ կողմում	<u>10.3/99.1.15</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու ամ կողմում	<u>10.3/99.1.16</u>	Հ	ստորին մասը բացակայում
Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու հս կողմում	<u>10.3/99.1.17</u>	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.	մատուռի ամ կողմում	<u>10.3/99.1.18</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	մատուռի հս-ամ կողմում	<u>10.3/99.1.19</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/99.1.20</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/99.1.21</u>	Հ	երկատված, ընկած
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/99.1.</u>	Հ	ընկած

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
			<u>22</u>		
Խաչքար Սարգսի և այլոց	13 դ.		<u>10.3/99.1.23</u>	Հ	երկատված, ընկած
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/99.1.24</u>	Հ	ընկած
Խաչքար	13-14 դդ.		<u>10.3/99.1.25</u>	Հ	հենած է քարերին
Խաչքար	14-15 դդ.		<u>10.3/99.1.26</u>	S	հենած է քարերին
Խաչքար	16-17 դդ.		<u>10.3/99.1.27</u>	Հ	
Եկեղեցի	5-6 դդ.		<u>10.3/99.2</u>	Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
Մատուռ	5-6 դդ.		<u>10.3/99.3</u>	Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
Գյուղատեղի , Խաչքողազ	14-17 դդ.	Թեղուտ թաղամասից 15 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, անտառում	<u>10.3/100</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	14-17 դդ.		<u>10.3/100.1</u>	S	
Գյուղատեղի , Խաչի հողեր	12-15 դդ.	Շամախյան թաղամասի , Խաչի հողեր վայրում	<u>10.3/101</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-15 դդ.		<u>10.3/101.1</u>	Հ	
Խաչքար թևավոր	8-9 դդ.	ընկած է մատուռի հս-ամ անկյան մոտ	<u>10.3/101.1.1</u>	Հ	աջ հորիզոնական խաչաթևը կտրված
Զիթհան	13-15 դդ.	մատուռից 100 հվ-ամ	<u>10.3/101.2</u>	Հ	ավերված, ուրվագծվում են հիմքերը
Մատուռ	վերակառ. 19.		<u>10.3/101.3</u>	S	
Խաչքար	15-16 դդ.	ազուցված է մատուռի հվ պատին, մուտքից վերև	<u>10.3/101.3.1</u>	Հ	ազուցվել է վերակառուցման ժամանակ, հորիզոնական դիրքով
«Գյուղատեղի Խաչուտ թալա»	12-13 դդ	քաղաքից 101 կմ ամ, Բլղան գետի վերին հոսանքի շրջանում	<u>10.3/102</u>	Հ	
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/102.1</u>	Հ	արձանագիր, ջարդված
Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		<u>10.3/102.2</u>	Հ	
Գյուղատեղի , Կակոսի	ուշ միջնադար	քաղաքից 56 կմ ամ, Վանաձոր տանող խճուղուց 50 մ ձախ,	<u>10.3/103</u>	S	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		Աղստնի աջ ափին, երկու ձորակների միջակայքում			
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	<u>10.3/103.1</u>	S	
Խաչքար	13 դ.		<u>10.3/103.1</u> <u>.1</u>	Հ	երկատված, ընկած
Մատուռ	17-18 դդ.		<u>10.3/103.2</u>	S	հիմնավեր
Գյուղատեղի , Մեծ թալաէ (, Ուռուտի թալաէ)	17-18 դդ.	քաղաքից 3կմ հվ, նույնանուն բացատում	<u>10.3/104</u>	S	ավերված
Գերեզմանոց	8-13 դդ.		<u>10.3/104.1</u>	S	ավերված
Գյուղատեղի , Պակատեղերէ	13-17 դդ.	քաղաքից 4կմ ամ, անտառի բացատում	<u>10.3/105</u>	S	ավերված
Գյուղատեղի , Փիշիկէ	12-14 դդ.	քաղաքից 5կմ հս-աե, Աղստն գետի ձախ ափին, Տուբերկույոզային դիսպանսերի տարածքում, անտառի մեջ	<u>10.3/106</u>	Հ	ավերվել է դիսպանսերի կառուցման ժամանակ
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		<u>10.3/106.1</u>	Հ	ավերված
Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռից 10մ ամ	<u>10.3/106.1</u> <u>.1</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/106.1</u> <u>.2</u>	Հ	երկատված
Մատուռ	12-13 դդ.		<u>10.3/106.2</u>	Հ	ավերված
Գյուղատեղի , Փոքր Դիլիէ (, Պուճուր Դիլիէ)	7-18 դդ.	քաղաքից (, Իմպուլսէ գործարանից) 2կմ հվ-աե, Աղստն գետի աջ ափին, անտառի բացատում	<u>10.3/107</u>	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	7-17 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	<u>10.3/107.1</u>	Հ	կիսավեր
Խաչքար	7 դ.		<u>10.3/107.1</u> <u>.1</u>	Հ	
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/107.1</u> <u>.2</u>	Հ	գլխիվայր դրված է 1213դ. մեկ այլ խաչքարի վրա
Խաչքար	12-13 դդ.		<u>10.3/107.1</u> <u>.3</u>	Հ	
Խաչքար	14-15 դդ.		<u>10.3/107.1</u> <u>.4</u>	S	պարզունակ
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	Կալինինի փող.	<u>10.3/108</u>	Հ	հայտնաբերվել է 200թ
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	քաղաքի հվ մասում, Գոլովինո թաղամասից հս, , Խրտանոցէ վայրում	<u>10.3/109</u>	Հ	ավերվել է Դիլիջան-Երևան մայրուղու կառուցման

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					հետևանքով
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	Թեղուտ թաղամասից 15 կմ հս-աե, , Տախտե (, Թաղթաե) տեղամասում	<u>10.3/110</u>	Հ	տարածքի մի մասը մելիորացված
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Աղստև գետի աջ ափին, Գոմաձոր տանող ճանապարհի եզրին	<u>10.3/111</u>	S	տարածքի մի մասը մնացել է վարելահողերի տակ
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	քաղաքից 3 կմ հվ, , Մեծ թալաե գյուղատեղիի տարածքում	<u>10.3/112</u>	Հ	տարածքի մի մասը վերածվել է վարելահողերի
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 21 հզ	քաղաքից 8 կմ հս-ամ, , Շլորկուտե տանող ճանապարհին	<u>10.3/113</u>	Հ	կիսավեր
Դամբարանադաշտ , Ռեդկին-լազերե	Ք.ա. 138 դդ.	քաղաքից 6 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց 5 կմ հվ-աե, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի 1-ին կմ-ի վրա	<u>10.3/114</u>	Հ	ավերված
Եկեղեցի	17-18 դդ.	Շամախյան թաղամասում	<u>10.3/115</u>	S	
Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին	<u>10.3/115.1</u>	Հ	
Խաչքար	1221 թ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատին	<u>10.3/115.2</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու ամ պատին	<u>10.3/115.3</u>	Հ	
Խաչքար	11-12 դդ.	ազուցված է , Իմպուլսե գործարանի հանգստյան տան ամ պատին, արտաքուստ	<u>10.3/116</u>	Հ	1986 թ. տեղափոխել են , Բախտիարե գյուղատեղիի գերեզմանոցից
Խաչքար	13 դ.	նախորդի կողքին	<u>10.3/117</u>	Հ	1986 թ. տեղափոխել են , Բախտիարե գյուղատեղիի գերեզմանոցից
Խաչքար	13-14 դդ.	«Դիլիջանե» հանքային ջրերի գործարանից 200 մ հեռու, գետի աջ ափին, աղբյուրի մոտ	<u>10.3/118</u>	Հ	
Կամուրջ	19 դ.	քաղաքից 4 կմ աե, Գոշ գյուղ տանող նախկին ճանապարհին, Աղստև	<u>10.3/119</u>	S	միաթռիչք

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		գետի վրա			
Հուշաղբյուր	1935 թ.	քաղաքի մեջ, Գորկու փող. վրա՝ Գոլովինո տանող ճանապարհի աջ կողմում	<u>10.3/120</u>	S	
Հուշաղբյուր	1948-1949 թթ.	քաղաքի մեջ, Դիլիջան-Տաշիր ճանապարհի աջ կողմում	<u>10.3/121</u>	Հ	
Հուշաղբյուր Մատինովի	1880 թ., վերակառ. 1936	Սյասնիկյան փող.	<u>10.3/122</u>	S	կառ.՝ գինեվաճառ Մատինով
Հուշաղբյուր , Ոսկի աղբյուր	19 դ.	Հակոբջանյան փող.	<u>10.3/123</u>	S	Դիլիջանի ամենահին աղբյուրն է, կառուցել են Գյուլզադյանները
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1975 թ.	քաղաքի ամ կողմում, Բլրի գագաթին	<u>10.3/124</u>	S	հեղ.՝ Ս. Մեհրաբյան, Խ. Վաթինյան
Հուշարձան Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատման 50 ամյակին	1970 թ.	քաղաքի մեջ, Իջևան-Թբիլիսի և Դիլիջան-Վանաձոր ավտոճանապարհների խաչմերուկում, բարձունքի վրա	<u>10.3/125</u>	Հ	հեղ.՝ Խ. Վաթինյան, Ա. Թարխանյան, Ս. Ավետիսյան
Հուշարձան Մայիսյան ապստամբության մասնակիցներին	1982 թ.	Սյասնիկյան փող.	<u>10.3/126</u>	S	հեղ.՝ Ս. Ավետիսյան, Ա. Փարսյան
Մատուռ	10-12 դդ.	քաղաքի Գոլովինո թաղամասում, Միկիտանի թալաւ վայրում	<u>10.3/127</u>	S	պահպանվել են խորանի հատվածը, հս և ամ պատերը
Գերեզմանոց	10-15 դդ.	մատուռի մոտ	<u>10.3/127.1</u>	S	
Խաչքար Մամախաթունի	13-14 դդ.	մատուռի ամ կողմում	<u>10.3/127.1 .1</u>	Հ	
Խաչքար	15 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/127.1 .2</u>	S	
Մատուռ	19 դ.	քաղաքից 7 կմ հս-աե, Շամախյան թաղամասի ֆերմաների մոտ	<u>10.3/128</u>	S	
Մատուռ Սբ. Սարգիս	18-19 դդ.	Շամախյան թաղամասի հվ-աե եզրին, բարձունքի վրա	<u>10.3/129</u>	S	կիսավեր

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Գերեզմանոց	19-20 դդ.		<u>10.3/129.1</u>	S	
Խաչքար	11 դ.	ազուցված է մատուռի աե պատին, ներքուստ	<u>10.3/129.2</u>	Հ	արձանագիր
Խաչքար	11 դ.	մատուռում	<u>10.3/129.3</u>	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռում	<u>10.3/129.4</u>	Հ	արձանագիր
Շենք Աղասի Խանջյանի ամառանոցի	1936 թ.	Մ. Գորկու փող. 15ա	<u>10.3/130</u>	Հ	վթարային, փլուզվել է 203թ
Շենք Գրադարանի	1974 թ.	Մյասնիկյան փող. 61	<u>10.3/131</u>	S	
Հուշարձան Խ. Աբովյանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	<u>10.3/131.1</u>	S	
Հուշարձան Ղ. Աղայանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	<u>10.3/131.2</u>	S	
Շենք , Դիլիջանե առողջարանի	1977 թ.	Գետափնյա փող 7	<u>10.3/132</u>	Հ	նախկինում՝ , Պապանինոե առողջարան
Շենք , Դիլիջանե հանքային ջրերի գործարանի	1949 թ.	քաղաքից մոտ 5կմ հվ	<u>10.3/133</u>	Հ	
Շենք Երկրագիտական թանգարանի	1952 թ.	քաղաքի կենտրոնում	<u>10.3/134</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	թանգարանում	<u>10.3/134.1</u>	S	բերվել է , Տախտե հանդամասից
Խաչքար Լույսի և Կիրակոսի	13-14 դդ.	թանգարանում	<u>10.3/134.2</u>	S	բերվել է , Տախտե հանդամասից
Շենք «Լեոնային Հայաստանե առողջարանի	1959 թ.	Կամոյի փող. 14 թ	<u>10.3/135</u>	Հ	
Շենք Կինոգործիչների հանգստյան տան	1981 թ.	քաղաքից 2կմ հեռավորության վրա, Պարզ լիճ տանող ճանապարհին	<u>10.3/136</u>	Հ	
Շենք Կոմպոզիտորների ստեղծագործական տան	1975 թ.	քաղաքից 8կմ հեռու, Դիլիջան-Երևան մայրուղու վրա, , Հաղարծինե ռեստորանի դիմաց	<u>10.3/137</u>	Հ	
Շենք Հակատուբերկույրոզ ային հիվանդանոցի (Գյանջեյանի անվան)	1921-22 թթ.	քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	<u>10.3/138</u>	Հ	
Շենք Մանկական	1975 թ.	քաղաքից 2կմ հս,	<u>10.3/139</u>	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան	հավելյալ նշումներ
առողջարանի		, Թախտա՜ վայրում			
Շենք Սշակույթի տան	1972 թ.	Սյասնիկյան փող. 53	<u>10.3/140</u>	S	
Շենք Ռեդկինի ճամբարի	1890-ական թթ.	քաղաքի հս մասում, Դիլիջան-Իջևան հին ճանապարհի աջ կողմում	<u>10.3/141</u>	Հ	Դիլիջանի լեռնանցքի ճանապարհաշինարար Ռեդկինի ճամբարի գլխավոր մասնաշենքն է
Շենք Տուբերկույրոզային հանրապետական հիվանդանոցի (Գ. Սաղյանի անվան)	1927 թ.	քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	<u>10.3/142</u>	Հ	
Շենք Տուրիստական հանգրվանի	1969 թ.	Գետափնյա փող. 9	<u>10.3/143</u>	Հ	
Շենք Քաղաքապետարանի	1975 թ.	Սյասնիկյան փող. 55	<u>10.3/144</u>	S	
Վանական համալիր Մաթոսավանք	13 դ.	քաղաքից 3.5կմ ամ, գետի աջափնյա անտառածածկ սարահարթի վրա, Ջուխտակ վանքի դիմացի լեռնալանջին	<u>10.3/145</u>	Հ	կառ.՝ Հորդանան
Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	<u>10.3/145.1</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ազուցված է գավթի աե պատին	<u>10.3/145.1</u> <u>.1</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.1</u> <u>.2</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.1</u> <u>.3</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.1</u> <u>.4</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.1</u> <u>.5</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.1</u> <u>.6</u>	Հ	
Գերեզմանոց	միջնադար	համալիրի տարածքում	<u>10.3/145.2</u>	Հ	
Խաչքար Մխիթարի	1251 թ.	եկեղեցու հս պատի տակ, արտաքուստ	<u>10.3/145.2</u> <u>.1</u>	Հ	
Գրատուն	13 դ.	կից է գավթի հվ պատին	<u>10.3/145.3</u>	Հ	կիսավեր
Խաչքար	13 դ.	ազուցված է գրատան աե	<u>10.3/145.3</u>	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		պատին, մուտքից հս	<u>.1</u>		
Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, մուտքից վերև	<u>10.3/145.3</u> <u>.2</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	<u>10.3/145.3</u> <u>.3</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, մուտքից հվ	<u>10.3/145.3</u> <u>.4</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ազուցված է գրատան հվ պատին	<u>10.3/145.3</u> <u>.5</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ազուցված է հվ պատին, խորշի մեջ	<u>10.3/145.3</u> <u>.6</u>	Հ	
Խաչքար	13 դ.	նույն պատին, խորշից վերև	<u>10.3/145.3</u> <u>.7</u>	Հ	
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1247 թ.		<u>10.3/145.4</u>	Հ	փոքր, թաղածածկ
Խաչքար Սանասարի	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հս (զավթի աե պատնե)	<u>10.3/145.4</u> <u>.1</u>	Հ	
Վանական համալիր Ջուխտակ (Գիշերավանք, Պետրոսի վանք)	12-13 դդ.	Դիլիջանից 3կմ հս-ամ, Խալ-Խալլու լեռան հվ անտառապատ լանջին, , Թթուջուրէ աղբյուրից ոչ հեռու	<u>10.3/146</u>	Հ	
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	համալիրի տարածքում	<u>10.3/146.1</u>	Հ	
Տապանաքար Խաչատուր վարդապետի	1250 թ.		<u>10.3/146.1</u> <u>.1</u>	Հ	հարթ
Տապանաքար Պողոսի	1610 թ.		<u>10.3/146.1</u> <u>.2</u>	Հ	օրորոցաձև
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1201 թ.		<u>10.3/146.2</u>	Հ	թաղածածկ, կառուցել է վանքի առաջնորդ Հայրապետը, ճարտ. Սարգիս վարդապետ
Խաչքար	12 դ.	եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից հվ	<u>10.3/146.2</u> <u>.1</u>	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա, երկատված
Խաչքար	13 դ.	նախորդից հվ	<u>10.3/146.2</u> <u>.2</u>	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա
Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ	<u>10.3/146.2</u> <u>.3</u>	Հ	ընդհանուր պատվանդանի

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					վրա
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից հս	<u>10.3/146.2</u> <u>.4</u>	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա, երկատված
Խաչքար	13 դ.	նախորդից հս	<u>10.3/146.2</u> <u>.5</u>	Հ	
Եկեղեցի Սբ. Գրիգոր	12 դ. վերջ	Սբ. Աստվածածին եկեղեցուց 20մ ան	<u>10.3/146.3</u>	Հ	կենտրոնագմբեթ
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու խորանում	<u>10.3/146.3</u> <u>.1</u>	Հ	ծառայում է իբրև վեմքար

4 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետ. նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները: Բոլոր

տիպի թաքնված աշխատանքների համար պետք է կազմել թաքնված ախատանքների ակտ տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից հաստատված:

Շին. հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շին. հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

4.2 Ռիսկերի գնահատում

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- փորման բեռնման աշխատանքների,
- հողային զանգվածների տեղափոխման,
- շինարարական տեխնիկայի շահագործման,
- ջրամեկուսացման համար օգտագործվող նյութերի օգտագործման,
- բետոնային աշխատանքների հետ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

4.3 Արտանետումների աղբյուրները

Ներկայացվող աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնական ռիսկերը կապված են արտանետումների հետ, որոնց ցանկը բերված է ստորև՝

- փոշու արտանետումներ հիմքերի փորման ընթացքում
- ցեմենտի փոշու արտանետումներ, տարածքում նախատեսվող բետոնահանգույցից
- դիզելային վառելիքի արտանետումներ շինարարական տեխնիկայի շահագործման ժամանակ:

4.4 Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն

4.4.1 Մթնոլորտային օդ

Օդային ավազանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- կառուցապատման ենթակա տարածքը ցանկապատել
- շինությունների ծածկում անթափանց թաղանթով, համապատասխան բարձրության

- շինարարական աշխատանքների /փոշի առաջացման աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան,
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգադրում:
- շինարարական նյութերի (հատկապես սորուն շինարարական նյութերի դեպքում, ինչպիսիք են ավազը, խիճը, հողը և այլն) տեղափոխումը պետք է իրականացվի փակ ծածկով մեքենաներով.
- սորուն նյութերի պահեստները ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով, ինչը կանխարգելում է փոշու տարածումը:

4.4.2 Ջրային ռեսուրսներ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,
- տարածքի հոսքերը կմիավորվեն մեկ բակային ցանցում և կմիացվեն սելավային ջրացանցին:
- անձրևվների ժամանակ առաջացող շինարարական հոսքաջրերը կուղորդվեն պարզարան: Անձրևաջրերի նստեցման պարզարանը գտնվում է շինարարական հրապարակին կից, իրենից ներկայացնում է պլաստմասե 25խմ ծավալով տարողություն, որի ծավալը ընտրվել է հաշվի առնելով, որ շինարարական աշխատանքները միաժամանակ կիրականացվեն 500քմ մակերեսով տարածքի վրա: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադբ:
- Կանաչապատ տարածքների ոռոգումը կիրականացվի ավտոցիստեռներով, պայմանագրային հիմունքներով:
- իրականացնել շինտեխնիկայի անվադողերի լվացում շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ բարձր ճնշման լվացող միջոցներով:

4.4.3 Հողային ռեսուրսներ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,
- Հողի բերրի շերտը պահպանելու նպատակով նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի թիվ 1396-Ն որոշմամբ հաստատված Հողի բերրի շերտի

օգտագործման կարգով և 02.12.2017թ.-ի թիվ N1404 որոշմամբ, մասնավորապես նախատեսել հետևյալ միջոցառումները.

- Հողի բերրի շերտը հանել և պահպանել ծածկված վիճակում՝ բացառելով շինարարական աշխատանքների հետևանքով դրա աղտոտումը:
- Հողային աշխատանքների կատարման ընթացքում չօգտագործված հողի հանված բերրի շերտն անմիջապես դարսվում է լայնակույտերով:
- Լայնակույտերի բարձրությունը և ձևը պետք է բացառի հողատարման գործընթացների զարգացումը:
- Եթե հողի հանված բերրի շերտը նախատեսվում է պահել 2 տարին գերազանցող ժամկետով, ապա, ողողումը և հողմատարումը կանխելու համար, լայնակույտերի մակերևույթն ու թեքությունները ամրացվում են խոտացանքով կամ այլ եղանակներով: Թույլատրվում է լայնակույտի թեքությունների վրա ցանքսը կատարել հիդրոտեղանակներով:
- Հողի հանված բերրի շերտը լայնակույտերում կարող է պահվել մինչև 20 տարի:
- Լայնակույտերը տեղադրվում են գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի տեղամասերում կամ ցածր արդյունավետություն ունեցող հանդակներում՝ բացառելով լայնակույտերի ջրածածկումը, աղակալումը, արդյունաբերական թափոններով և կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով, ճալաքարով ու շինարարական աղբով աղտոտումը:

- Շինարարական սարքավորումներից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ:
- Այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար պետք է տեղադրել ավագ կամ մանրախիճ: Այն դեպքերում, երբ մեքենաներից և սարքավորումներից կլինի վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսք, ապա պետք է փոված ավագը կամ մանրախիճը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր և այն փոխարինել նորով:
- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- տարածքը կբարեկարգվի և կմաքրվի շինաղբից:

4.4.4 Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

- Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:

- Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկղիկով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործման, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:

- Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:

- Բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պաշտպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովվելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

4.4.5 Հակահրդեհային միջոցառումներ

ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,

բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,

գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:

դ) անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ թույլ չտալ շինարարական տեխնիկայի գերբեռնված աշխատանք, խստորեն հետևել տեխնոլոգիայի ընթացակարգին, անդորրի պայմաններում դադարեցնել շինարարական տեխնիկայի աշխատանքը:

4.4.6 Աղմուկի և թրթռում

Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակներիչափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում:

Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար նախատեսվում է՝

- խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը;
- Աղմկահարույց աշխատանքներն հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին:
- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- շինարարական աշխատանքներում ներգրավել ժամանակակից աղմուկի առաջացման ցածր ցուցանիշներ ունեցող տեխնիկական միջոցներ, ինչպես նաև դրանք շահագործել տեխնիկական նորմալ վիճակում:
- պարբերաար ստուգել և կարգաերել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները, բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին:
- Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով:

4.4.7 Թափոնների կառավարում

Բնակելի համալիրի կառուցման ընթացքում թափոնների ճիշտ կառավարման համար կարևոր են հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

- Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:
- Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից
- Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել
- Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը;
- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;

➤ Վտանգավոր Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը

Բնակելի համալիրի կառուցման ընթացքում առաջացող շինարարական աղբն ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր:

4.4.8 Տարածքի բարեկարգում կանաչապատում

Նախագծով նախատեսված շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կառուցապատումից ազատ տարածքը բարեկարգել և կանաչապատել:

Կանաչապատման աշխատանքներն կիրականացվեն ՀՀ կառավարության 08.02.2018թ. N108–Ն որոշման համապատասխան:

Նախատեսվող կանաչապատման աշխատանքների համար անհրաժեշտ կլինի բուսահողի լիցք մոտ 170 խմ, որի ձեռքբերումը, տեղափոխումը և օգտագործումը կիրականացվի գործող օրենսդրության պահանջներին համապատասխան՝ նախապես համաձայնեցվելով Դիլիջանի քաղաքապետարանի հետ:

Տարածքում նախատեսվում է տնկել տարբեր տեսակի եղնիններ մոտ 45 հատ, վերջնական տեսակային կազմը և քանակները կհստակեցվեն համայնքի կողմից նախագիծը համաձայնեցնելուց հետո:

Կանաչապատ տարածքների ոռոգումն ջրի կմատակարարվի ավտոցիստերով, պայմանագրային հիմունքներով: Ծառատեսակների համար կնախատեսվի կաթիլային ոռոգման համակարգ:

Այն տեղամասերում, որոնք ենթակա են հնարավոր ազդեցության, տնկված ծառաթփուտային բուսականության բարձր աճը և կաչողականությունն ապահովելու նպատակով նախատեսվում է իրականացնել մոնիթորինգ:

Բոլոր բնապահպանական միջոցառումները ներառված են շինարարության նախահաշվի մեջ և կիրականացվեն շինարարական կազմակերպության կողմից:

4.4.9 Էներգախնայողության միջոցառումներ

Էներգախնայողության նպատակով շենքում նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները

- Ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով խողովակաշարերի և օդատարների համար կիրառվում են բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչներ
- Արտաքին կոնստրուկցիաների ջերմամեկուսացում .

- Օդատարների ջերմամեկուսացում ժամանակակից ջերմամեկուսիչ նյութերով.
- Ջերմային կորուստների նվազեցման նպատակով կիրառվում են բարձր արդյունավետության ջերմամեկուսիչներ /пенopleкс/:
- Օդափոխության համակարգում բարձր արդյունավետությամբ ղեկավարվող ջերմափոխանակիչների կիրառում:

5 ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Բնակելի համալիրի շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx և այլն) արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ:
2. Փոշենստեցման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել տարածքի ջրցանում տարվա շոգ և չոր եղանակներին, օրեկան 2-3 անգամ:
3. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ
4. Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ:
5. Կանաչապատման աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը պետք է հետևողական լինի տնկված ծառերի աճի և խնամքի համար, չորացած տեսակները փոխարինի նորերով:
6. Բնապահպանական միջոցառումների համար ամբողջ շինարարության ընթացքում նախատեսվում է մասնահանել 1100.000 դրամ:

Մշտադիտարկում և բնապահպանական միջոցառումներ, շին. փուլ/ դրամ		
Տարածքի ջրցան փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով	300000	300000
Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների չափումներ,	15x45000	675000

ամիսը մեկ հաճախականությամբ;		
Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ:	5x25000	125000
Ամբողջ շինարարության համար		1100000

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՄԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ (b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել (c) Կապալառուն պաշտոնապես համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա: (d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ) (e) Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	(a) Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում հատուկ տարողություններ կկիրառվեն շինարարական աղբի հեռացման համար՝ Նշված տարողությունները պետք է պահպանվեն տարածքում և անընդհատ ցողվեն ջրով՝ թափոններից գոյացած փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով (b) Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահվեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով (c) Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինհրապարակում չի թույլատրվի: (d) Շինարարության ընթացքում համաձայն մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքի, փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով շենքերը կծածկվեն անթափանց թաղանթով
	Աղմուկ	(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում (b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:

	Թափոնների կառավարում	<p>(a) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր:</p> <p>(b) Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից</p> <p>(c) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն</p>
Կեղտաջրերի հեռացում	Ջրի որակ	<p>(a) Շինարարության փուլում տեխնիկական ջուրը կրեքվի պայմանագրային հիմունքներով ավտոցիստեռներով: Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոզոգարաններ, խմելու ջուրը կմատակարարվի տարանջատված տարածքներում, որտեղից ջրի արտահոսք չի լինի:</p> <p>(c) Շինհրապարակից ելքի ժամանակ լվացվում են տեխնիկական միջոցների անվաղողերը: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինաղբ:</p>
Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ	<p>(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար. ▪ Պետք է ապահովվի ապահով և շարունակական մոտեցում դեպի գործող գրասենյակային շինությունները, խանութները և բնակելի շինությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում:
Արտակարգ իրավիճակների կառավարում	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով արտակարգ	<p>- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;</p> <p>- Շինարարական բոլոր տեղամասերում անհրաժեշտ է ապահովել արտակարգ պատահարների դեպքում</p>

	<p>իրավիճակների կառավարում</p>	<p>կոնտակտային տվյալները, պատասխանատու անձանց և անվտանգության պատասխանատուի անուն(ները), հեռախոսահամարները պարունակող պաստառների առկայությունը;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, հրշեջ հիդրանտներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն: - Մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար: - Հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում՝ ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ - Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամու արագություն, անհողմություն, մառախուղ) դեպքում աշխատանքներն իրականացնել պահպանելով անվտանգության բոլոր կանոնները կամ շին. աշխատանքները դադարեցնել մինչ օդերևութաբանական պայմանները կլինեն բարենպաստ աշխատանքները վերսկսելու համար:
<p>Կենսաբազմազանություն</p>	<p>Ծառափայլի բուսականության վրա ազդեցություն</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Բուսականության պահպանում և կառավարում - Անհրաժեշտ է պարբերաբար իրականացնել ազդեցության ենթարկված բուսականության ջրցանման միջոցառումներ բուսականության վրա նստած փոշին հեռացնելու նպատակով: - Անհրաժեշտ է ապահովել տարածքում առկա բուսականության (եթե առկա են) ռոտզման միջոցառումները շինարարության ընթացքում: - Անհրաժեշտ է բացառել տարածքում այն ծառերի և թփերի հատումը, որոնք նախագծի համաձայն - ազդեցության չեն ենթարկվում
	<p>Կենդանական աշխարհի վրա ազդեցություն</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Կենդանական աշխարհի պահպանում և կառավարում - Հողային կամ շինարարական աշխատանքների ժամանակ հայտնաբերված կենդանական աշխարհի բնադրավայրերի և/կամ միգրացիոն ուղիների դեպքերը գրանցվեն, տեղեկատվությունը տրամադրվի պատասխանատու մարմիններին, որոշումներ կայացվեն դրանց պահպանմանը կամ փոփոխմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
---------------	-------------------------	-------------------	--------------------	---------------	---------

Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակակարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում - հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ 	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում 	Մասնագիտացված կետ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու
Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթացների	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար

			ստուգում		
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տվյալ տարածքի և հարակից տարածքի կենսաբազմազանության մշտադիտարկում	Կառավարման պլանով սահմանված բուսական և կենդանական աշխարհի վրա ազդեցության մեղմացնող	Կառուցապատման և հարակից տարածքներ:	Տեսողական ստուգում	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տարածքի Կանաչապատում, բարեկարգում Վտանգավոր նյութերի և թափոնների կառավարում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության Թփերի և այլ բուսականության նորմալ աճ վառելիքի, յուղերի և այլ թունավոր նյութերի պատահական կամ մշտապես տեղի ունեցող արտահոսքեր	Կառուցապատվող հողամաս Շինհրապարակ	Կանաչապատման բոլոր տեղամասերը Արտաքին գնում Արտաքին գնում	Շինարարության Ավարտին Շինարարության ընթացքում	Կապալառու, Կապալառու,

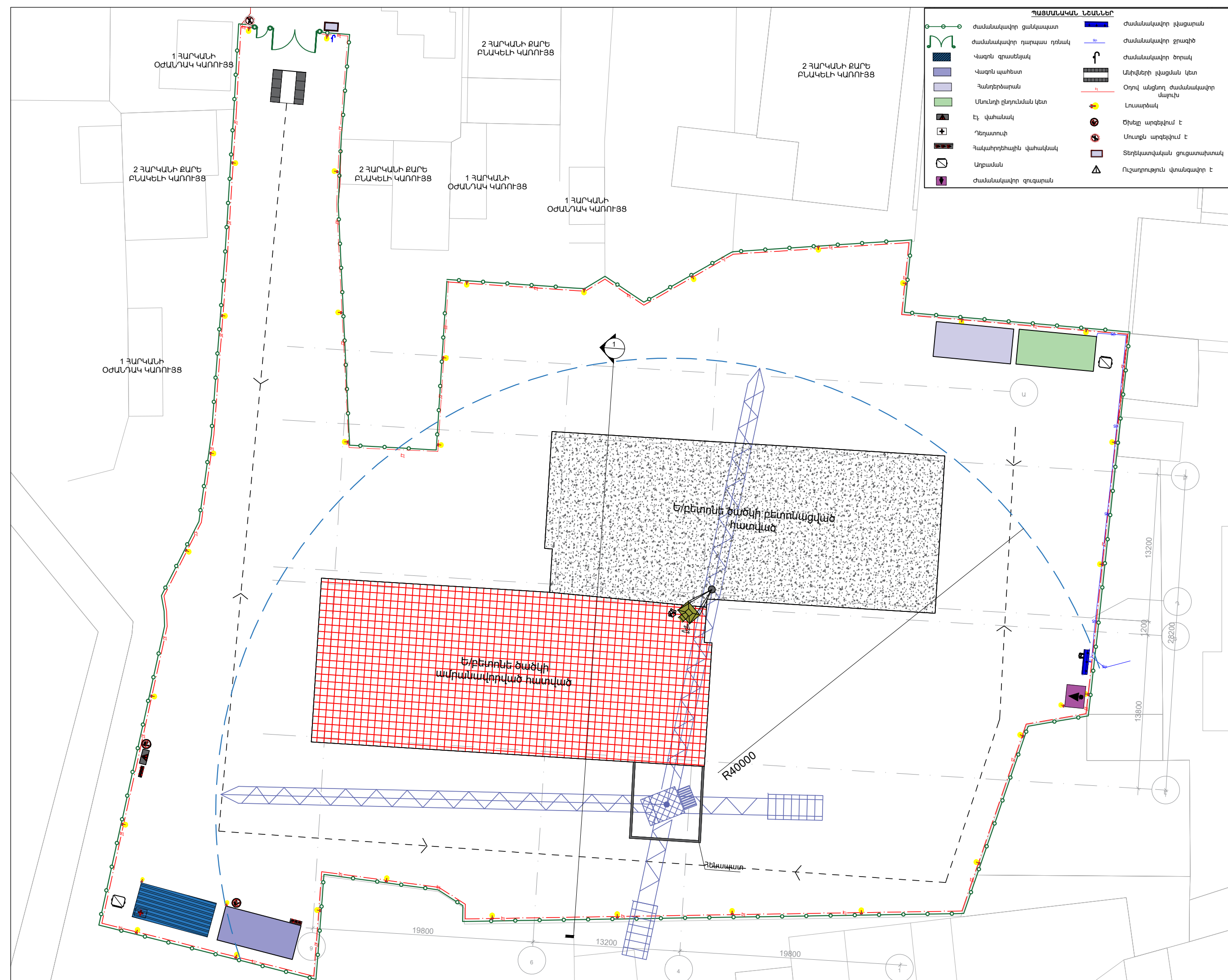
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Մթնոլորտային արևանէտումների գույքագրման ձեռնարկ, ЕМЕР/ЕЕА, 2009:
2. СН 245-71. Санитарные нормы проектирования промышленных предприятий.
3. СНиП 1.02.01-85 Инструкция о составе, порядке разработки, согласования и утверждения проектно-сметной документации на строительство предприятий, зданий и сооружений.
4. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
5. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
6. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.
7. Укрупненные нормы водопотребления и водоотведения для различных отраслей промышленности, Стройиздат, Москва, 1982г.
8. Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР, Москва 1984г.
9. Нормы расхода топлив и смазочных материалов на автомобильном транспорте.
10. Нормы расхода жидкого топлива для машин, эксплуатирующихся в предприятиях уборки городских территорий, санитарной очистки и ремонтно-строительном производстве.
11. "Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին" ՀՀ օրենքը, ընդունված 2006 թվականի դեկտեմբերի 20-ին:
12. ՀՀ Կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի "նակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին" թիվ 160-Ն որոշում:
13 Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
14 Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
15 29.01.2010թ. «ՀՀ կենդանիների կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» թիվ 71–Ն և
Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումն
16 29.01.2010թ. «ՀՀ բույսերի կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» թիվ 72–Ն որոշումն

Հավելված

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

	ժամանակավոր ցանկապատ		ժամանակավոր վացարան
	ժամանակավոր դարպաս դռնակ		ժամանակավոր ջրագիծ
	Վազոն գրասենյակ		ժամանակավոր ծորակ
	Վազոն պահեստ		Սնկվների վացման կետ
	Հանդերձարան		Օրով անցնող ժամանակավոր մարտի
	Ստուտի ընդունման կետ		Լուսարձակ
	Էլ. վահանակ		Ծխելը արգելվում է
	Դեղատոսի		Մուտքն արգելվում է
	Հակահրդեհային վահանակ		Տեղեկավարական ցուցատախտակ
	Սղբաման		Ուշադրություն վտանգավոր է
	ժամանակավոր զուգարան		

STORAKET ARCHITECTURAL STUDIO
EVN | MSK | MTL

«ԿԵՏ ԱՐԿԻԹԵԿՏ» ՓԲԸ
Գ. ԲՆԱԿԱՆ, ՊՈՅՁԱՆ ՓՈՐ
1, ԽԻՊՐԱՆ ԲՆԱԿԱՆԱԿ 9
info@storaket.com
www.storaket.com
ԱՐԿԻԹԵԿՏՐԱԿՏՐԱԿՏՈՒՄ 11424

«KET ARCHITECT» CJSC
#9 apt. Proshyan str. 1,
0019 Yerevan, RA
Tel: +374 010 528531
info@storaket.com
www.storaket.com
LICENSE NUMBER: 11424

Subcontractor's logo
not bigger than this
box (remove this box)

ՀՏԱՌԱՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԿՈՎՈՒՄ
SUB-CONTRACTOR

ԷՏՈՒՄ ԴՈՒՍԱՆ ԷՆՔԻՆՍԻՎԱԿ ԱՐԿ
Հասցե: Խիբան, Արմավիր, Երևանի շրջանում
info@architectural.studio@gmail.com
ԱՐԿԻԹԵԿՏՐԱԿՏՐԱԿՏՈՒՄ 17566

AC DESIGN ENGINEERING LLC
Address: Yerevan, Aghajak, Yeghazaryan Str. 15/1
acdesignengineering@gmail.com
LICENSE NUMBER: 17566

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
CLIENT:

«ՇԱՄԱՆՅԱՆ» ՍՊԸ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ ԱՆՎԱՆՄԱՆ
PROJECT TITLE:

ԲՆԱԿԵԼԻ ԾԵՆԸ ԴՆԻՑԱՆՈՒՄ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ «ՆԱԿ»
PROJECT ADDRESS:
Ք. ԴՆԻՑԱՆ, ԿԱՆԱՆԻ ԳՈՐԾ, 101 ԵՎ 117
ՀՊՄԱՍՍ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ «ՆԱԿ»
PROJECT NUMBER: C_CPД_220901_RB/A

ՓՈՒՆԻՐՑՑՑՐՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆԱՏՄԱՆ
REVISIONS

ԻՐԻ NO.	ԱՄՍԱԿԻ DATE	ՎԱՐՄԱՐԻ DESCRIPTION

Արհեստագրված բոլոր նշանակողը, համարվում են Արխիտեկտուրական գործունեության արձանագրության հիմնադրամիջոցների կառավարման և չի թույլատրվում օգտագործել այն առանց նախնական գրավոր համաձայնության հետ (Copyright 2007 KET ARCHITECT).

All drawings and written material appearing herein constitute original and unpublished work of the Architect and may not be used or disclosed without prior written consent of the Architect. Copyright 2007 KET ARCHITECT.

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ ՓՐԿ՝
PROJECT PHASE:
ԱՆՍԱԳՈՎ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DRAWN BY: Ա. ԴՈՒՐԵԱՆ
A. GHULYAN
Author

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
APPROVED BY:
Approver

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DRAWING NAME:
ՇԳՂ՝ ՎԵՐԳԵՆՏՆԱ ՄԱՍԻ
ԻՐԱՎԱՆԱՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՆԵՐ

ՍՄԱՅՍՈՒԹՅԱՆ
SCALE:
ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DATE:
ՇԿ004

01/31/23 92 A2

«ՇԱՄԱՆՅԱՆ» ՍՊԸ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ ԱՆՎԱՆՄԱՆ
PROJECT TITLE:

ԲՆԱԿԵԼԻ ԾԵՆԸ ԴՆԻՑԱՆՈՒՄ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ «ՆԱԿ»
PROJECT ADDRESS:
Ք. ԴՆԻՑԱՆ, ԿԱՆԱՆԻ ԳՈՐԾ, 101 ԵՎ 117
ՀՊՄԱՍՍ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ «ՆԱԿ»
PROJECT NUMBER: C_CPД_220901_RB/A

ՓՈՒՆԻՐՑՑՑՐՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆԱՏՄԱՆ
REVISIONS

ԻՐԻ NO.	ԱՄՍԱԿԻ DATE	ՎԱՐՄԱՐԻ DESCRIPTION

Արհեստագրված բոլոր նշանակողը, համարվում են Արխիտեկտուրական գործունեության արձանագրության հիմնադրամիջոցների կառավարման և չի թույլատրվում օգտագործել այն առանց նախնական գրավոր համաձայնության հետ (Copyright 2007 KET ARCHITECT).

All drawings and written material appearing herein constitute original and unpublished work of the Architect and may not be used or disclosed without prior written consent of the Architect. Copyright 2007 KET ARCHITECT.

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ ՓՐԿ՝
PROJECT PHASE:
ԱՆՍԱԳՈՎ

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DRAWN BY: Ա. ԴՈՒՐԵԱՆ
A. GHULYAN
Author

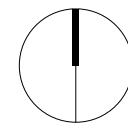
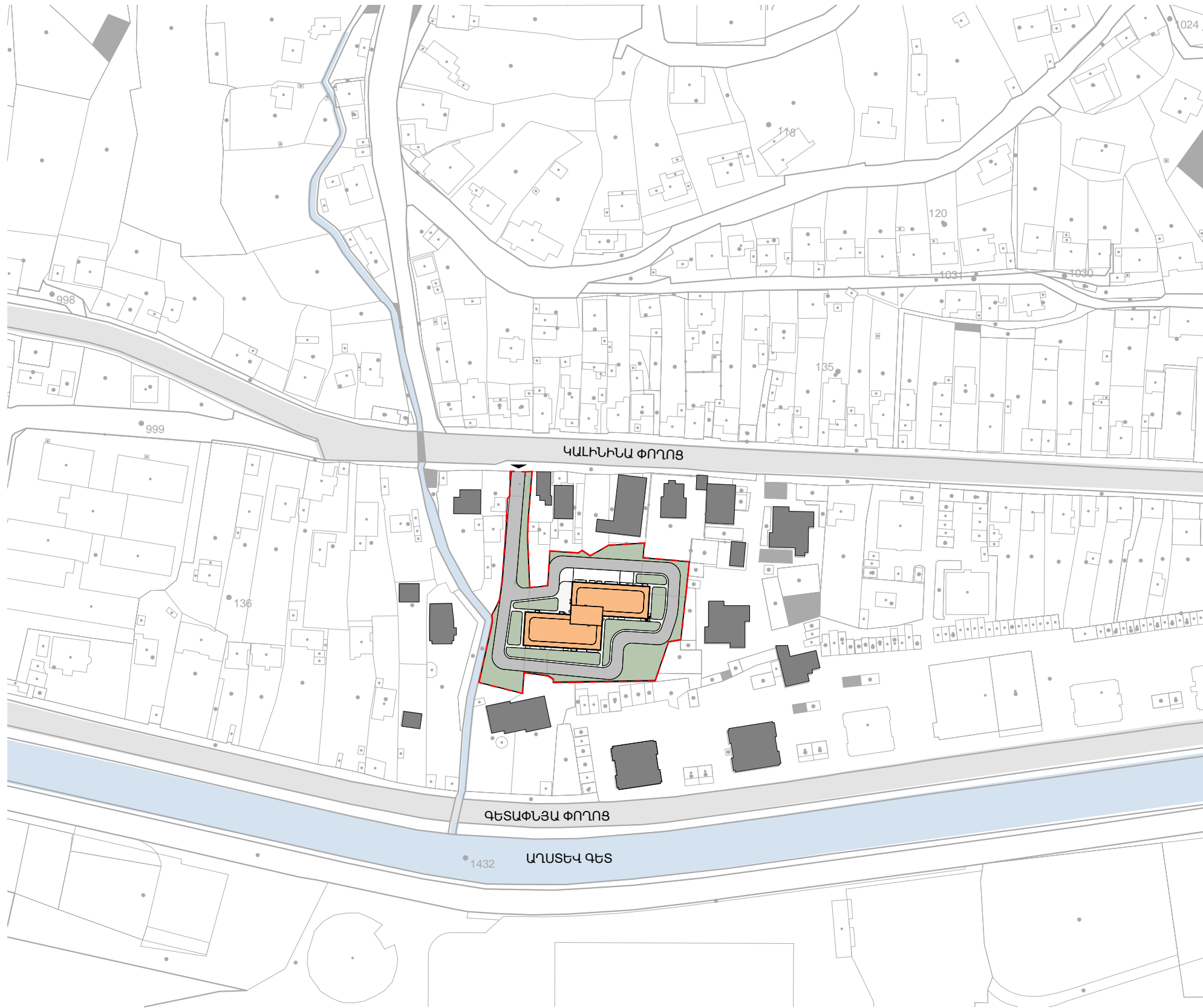
ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
APPROVED BY:
Approver

ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DRAWING NAME:
ՇԳՂ՝ ՎԵՐԳԵՆՏՆԱ ՄԱՍԻ
ԻՐԱՎԱՆԱՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՆԵՐ

ՍՄԱՅՍՈՒԹՅԱՆ
SCALE:
ՊԱՏՐԱԿՆԻՉ
DATE:
ՇԿ004

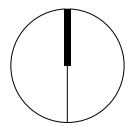
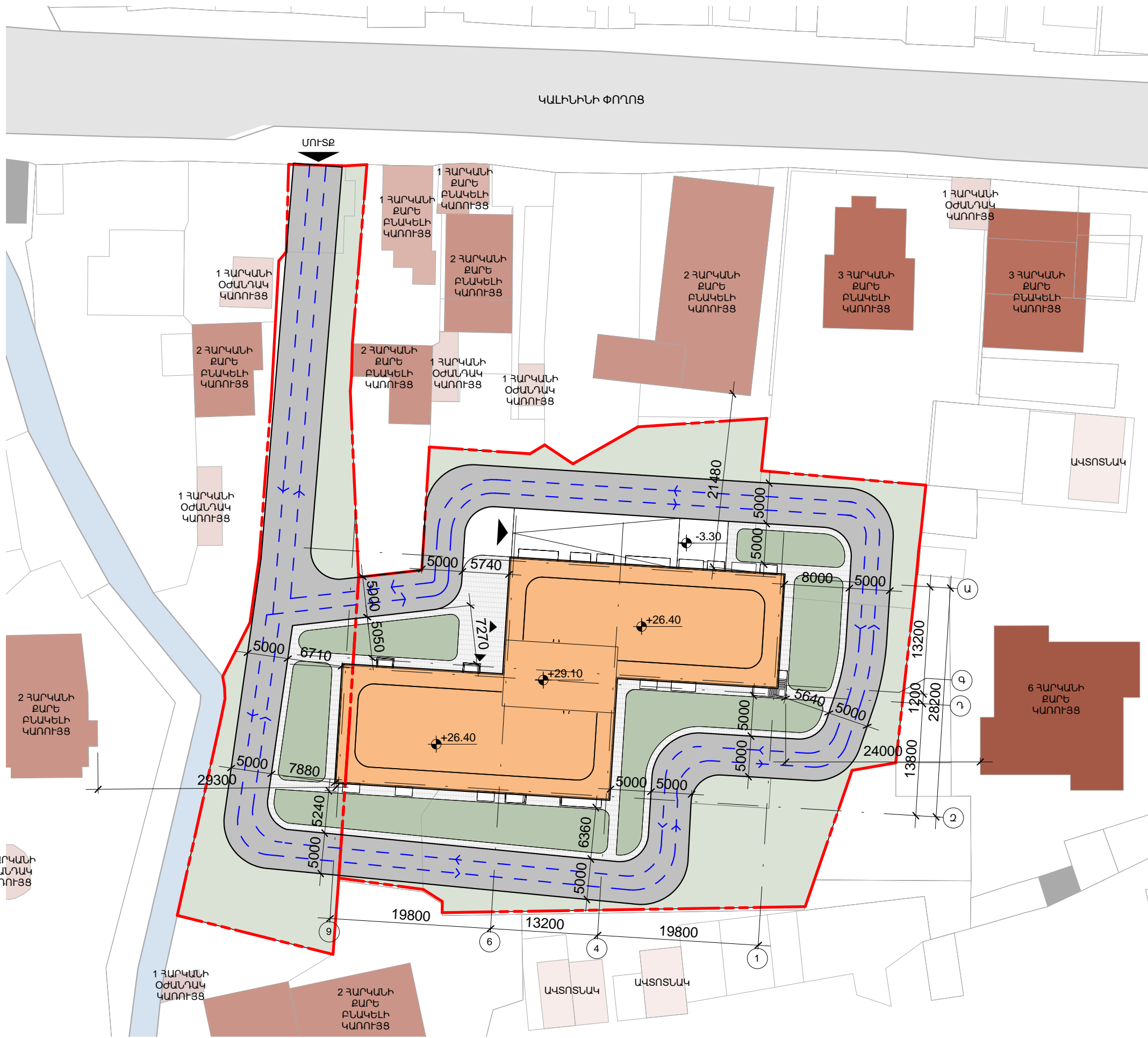
01/31/23 92 A2

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- ՓՈՂՈՑ
- ԳԵՏ
- ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ
- ՀԱՐԵՎԱՆ ԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ՃԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐ
- ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՇԵՆՔ
- ԿԱՆԱԶԱԴԱՏՈՒՄ

ԿԱՌՈՒՑԱԴԱՏՈՒՄ:

ՇԵՆՔ:	982.0 ԶՄ	20.5%
ՃԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐ	1683.5 ԶՄ	35.1%
	2665.5 ԶՄ	55.6%

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- ՓՈՂՈՑ
- ԳԵՏ
- ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ
- ՄԵԶԵՆԱՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ
- 6 ՀԱՐԿԱՆԻ ԶԱՐԵ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՅՑ
- 3 ՀԱՐԿԱՆԻ ԶԱՐԵ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՅՑ
- 2 ՀԱՐԿԱՆԻ ԶԱՐԵ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՅՑ
- 1 ՀԱՐԿԱՆԻ ԶԱՐԵ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՅՑ
- 1 ՀԱՐԿԱՆԻ ԶԱՐԵ ՕԺԱՆԴԱԿ ԿԱՌՈՒՅՑ
- ԱԿՏՈՏՆԱԿ
- ՃԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐ (ՀՐԾԵՋ ՄԵԶԵՆԱՅԻ ՃԱՆԱԴԱՐԳ)
- ՀԵՏԻՈՏՆ ՃԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐ
- ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՇԵՆՔ
- ԿԱՆԱԶԱԴԱՏՈՒՄ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ, ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ
ԵՎ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ**

№ _____

«_____» _____ 20 թ.

**«ՍՏՈՐԱԿԵՏ» ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԱՆՈՑԻ
ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ՄԱՐԻՆԵ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԻՆ**

*ք.Երևան, Պողոսյան 1, բն.9
Էլ. փոստ՝ marinehayrapetyan@storaket.com*

Հարգելի տիկին Հայրապետյան

Ի պատասխան Ձեր 14.12.2022թ. դիմումի՝ ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմինը քննարկել է ՀՀ Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքի Կալինինի փողոց 101 և 117 հասցեներում նախատեսվող բնակելի շենքի ճարտարապետական նախագիծը, և տեղեկացնում է, որ այն համապատասխանում է հրդեհային անվտանգության պահանջներին:

Միաժամանակ, Ձեզ անհրաժեշտ է Տեսչական մարմնի քննարկմանը ներկայացնել ինժեներական նախագծերը:

Սույն գրությունը վավեր է նախագծում համապատասխան դրոշմակնիքի առկայության դեպքում:

Հարգանքով՝

 Recoverable Signature

X

ԱՐԱՉ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

ԱՐԱՉ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

Signed by: PAPIKYAN ARAZ 3802880102

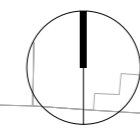
Կատարող՝ ՆՏՓՎ բաժնի գլխավոր մասնագետ Ա.Խալաթյան
հեռ.՝ 060 86 66 66, 10-44

0054, Երևան, Դավթաշեն 4-րդ թաղ., Ա. Միկոյան 109/8,
Էլ. փոստ՝ utfsib@utfsib.gov.am, հեռ.՝ (+374 60) 86 66 66

ԲՆԱԿԵԼԻ ԾԵՆՔ ԴԻԼԻՋԵՆՏՈՒՄ

ՓՈՒ NO.	ԱՎԱՆՈՒՄ DATE	ՎԵՐՆԱԳՐՈՒ DESCRIPTION

Այս ընկերության քաղաքացիական շահերի պաշտպանությունը համարվում են Ատորաթյան
ճարտարապետական արվեստագիտի հերթափոխման
պայմանագրի և իր ժողովրդավարական պայմանագրի սյան համար
արվեստագիտի համարում հանդիսանում է
2007 KET ARCHITECT
All drawings and written material appearing herein constitute
original and unpublished work of the Architect and may not be
used or disclosed without prior written consent of the Architect.
Copyright 2007 KET ARCHITECT.

Տավուշի մարզ
Դիլիջան համայնք
Հատված կադաստրային քարտեզից
Կադաստրային ծածկագիր՝ 11-003-0134-0191
Մասշտաբ 1: 1000

Կադաստրի
կոմիտե

	Կոորդինատներ	
	X	Y
1	8487640.3784	4511698.4528
2	8487640.8726	4511703.0016
3	8487641.0939	4511705.5309
4	8487641.3787	4511707.8613
5	8487641.9826	4511713.6525
6	8487621.7416	4511715.4233
7	8487622.4102	4511721.8850
8	8487606.5326	4511720.8356
9	8487598.5455	4511716.2824
10	8487595.0612	4511718.6126
11	8487593.2675	4511717.5187
12	8487580.8809	4511718.3532
13	8487579.9367	4511703.2117
14	8487572.1647	4511702.3325
15	8487570.9765	4511683.6206
16	8487569.7224	4511665.3235
17	8487580.1333	4511663.9269
18	8487582.4669	4511662.4426
19	8487582.4459	4511661.0925
20	8487627.1313	4511661.8032
21	8487628.2621	4511665.0991
22	8487632.8977	4511678.5751
23	8487638.2725	4511679.5062

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶ, ԴԻԼԻՋԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔ

(մարզը, համայնքը)

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N Ա1-140 « 03 » նոյեմբեր 2022թ.

Օրյեկտ ԲԱԶՄԱԲՆԱԿԱՐԱՆ ՇԵՆՔԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

(օրյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերակազմում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)

/բարձր ռիսկայնության աստիճան՝ IV կատեգորիա/

(հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը)

2 փուլով՝ ՆԱԽԱԳԻԾ և ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար:

ռիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան), նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը Ք. ԴԻԼԻՋԱՆ, ԿԱԼԻՆԻՆԻ ՓՈՂՈՑ ԹԻՎ 101 ԵՎ 117, 11-003-0134-0191 ԵՎ 0083

(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող <<ՇԱՄԱԽՅԱՆ>> ՍՊԸ, Ք.ԴԻԼԻՋԱՆ, ՇԱՄԱԽՅԱՆ 1/2

(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը ՍԵՓ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐ՝ 18082022-11-0017,01112022-11-0008

(կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը Նախագիծը ներկայացնել համաձայնեցման Դիլիջանի համայնքապետարան մինչև 2024 թվականի նոյեմբերի 03-ը:

(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է բնակավայրերի բնակելի կառուցապատման հողերի կազմում

(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը)

2. (*) Հողամասի չափերը 0.3550 հա և 0,0995հա

(հողամասի սահմանները՝ կոորդինատային նշահարմամբ, մակերեսը (հա))

3. Հողամասի առկա վիճակը 0.3550 հա հողամասը կառուցապատված չէ, 0,0995հա հողամասում առկա է բնակելի տուն

(ոեկիեֆի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)

4. (*) Տրանսպորտային պայմանները տրանսպորտային մոտեցումը նախատեսվում է Կայինինի փողոցից՝ 0,0995հա հողամասով

(ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի մոտեցումները և այլն)

5. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

Տարածքն ապահովված է ինժեներական կոմունիկացիաներով՝ ջրատար, կոյուղատար, գազատար և էլեկտրամատակարարման գծեր:

(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

6. (*) Կից հողամասեր հարավ-արևմտյան կողմից ջրանցք է, հյուսիսից 0,0995հա հողամասի մասով Կայինինի փողոցն է, մնացած կողմերից այլ անձանց պատկանող հողամասեր են

(կից հողօգտագործումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ) չկան

(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ չկան

(տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ Նախագիծն իրականացնել 22 քաղաքաշինության գործող նորմատիվ պահանջներին համապատասխան: Նախքան նախագծային աշխատանքներն իրականացնել տարածքի երկրաբանական հետազոտություն: Անհրաժեշտության դեպքում նախատեսել մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի հեռացման ցանցեր: Կառուցապատողի տեխնիկական առաջադրանքով նախատեսվում է կառուցել հարթ տանիքով բազմաբնակարան շենք՝ բաղկացած 2 ստորգետնյա և 8 վերգետնյա հարկերից, իրականացնել բարեկարգման աշխատանքներ: Առաջարկվում է տարածքում նախատեսել մանկական խաղահրապարակ, մարզահրապարակ, հանգստի գոտի, կանաչապատ տարածքներ: Ճարտարապետական լուծումներում հաշվի առնել Դիլիջանի բնորոշ քաղաքաշինական ոճային առանձնահատկությունները: Նախագծով ներկայացնել արտաքին հարդարման և ձևավորման բոլոր կյուրթերի տեսակները:

(Էլեկտր. 22 օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից, առաջադրություններ ձևավորման, տանիքների, արտաքին դռների, պատուհանների համամասնությունների և գունային լուծումների վերաբերյալ)

9.1. (*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր) բնակելի շենքի փողոցին նայող ճակատը գուգահեռ հետ քաշել փողոցի եզրագծից առնվազն 6.0մ

9.2. (*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր) ապահովել հակահրդեհային և ինսուլացիոն նորմատիվ պահանջները

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր) համաձայն էսքիզային նախագծի

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառույցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին) 1.6

9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%)) 60%

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%)) Ներառյալ բնական լանդշաֆտը/ 40%

9.7. այլ պահանջներ _____

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը _____

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները չի սահմանափակվում

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ)

12.1. (*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում կցվում է
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.2. (*) էլեկտրամատակարարում կցվում է
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.3. (*) գազամատակարարում կցվում է
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը _____
(համաձայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ելթակետով սահմանված երկնային տվյալների)

12.5. թույլ հոսանքներ _____

12.6. աղբահանություն _____

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում նախատեսել
(տեխնիկական կազմակերպման, ջրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)

14. Բարեկարգում նախատեսել

(լանդշաֆտային պլանավորման վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, ջրակապատում, գոլազդ և այլն)

15. Շինարարական նյութեր Արտաքին դիզայնում առաջարկվում է օգտագործել փայտ, բնական ջարդված բարի շարվածք, աղյուս և այլն:

(շինարարական նյութերի օգտագործման առաջարկությունները տանիքների, ճակատների լուծումների, արտաքին դռների, պատուհանների վերաբերյալ)

16. Պաշտպանական կառույցներ առաջնորդվել օրենքով սահմանված նորմատիվ-տեխնիկական պահանջներով

(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)

17. Հակահրդեհային պահանջներ ապահովել ՀՀՇՆ 21-01-2014 Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն նորմերի պահանջները

(նակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)

18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ ապահովել ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006 (ՄՄՆ 3.02-05-2003) «Շենքերի և շինությունների մատչելիությունը բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար» շինարարական նորմերի պահանջները

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում օրենքով սահմանված կարգով

(շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)

20. Շինարարության կազմակերպում Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրը գերծ պահել շինադրի կուտակումից: Հողային հանույթներից առաջացած բնահողը կուտակել համայնքապետարանի կողմից առաջադրված տարածքում՝ հետազայում օգտագործելու նպատակով:

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, բաղաբախի տնտեսության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը մինչև 2024 թվականի նոյեմբերի 03-ը, Նախագիծ և Աշխատանքային փաստաթղթեր

(Նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ ՀՀ կառավարության 19.03.2015թ. թիվ 596-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ հղում կատարելով համապատասխան իրավական ակտին)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում Նախագիծը ենթակա է համաձայնեցման ՀՀ գործող օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

(իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ էսքիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ Առկա է Դիլիջանի համայնքի ղեկավարին կից հասարակական հիմունքներով մշտապես գործող Դիլիջանի բաղաբաշինական և ներդրումների խրախուսման խորհրդի դրական եզրակացությունը:

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25. Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում _____

(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ հուշարձանների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում _____

27. Այլ պայմաններ Նախագծային փաստաթղթերի համաձայնեցման և շինարարության թույլտվություն ստանալու նպատակով դիմել Դիլիջանի համայնքապետարան մինչև սույն առաջադրանքի գործողության ժամկետի ավարտը:

Շինարարության ավարտի ժամկետը կնախատեսվի շին.թույլտվությամբ:

ԴԻԼԻՋԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԻ/ԴԵԿԱՎԱՐ

(Signature)
(ստորագրությունը)

Դ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ
անունը, ազգանունը)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 18 օգոստոսի 2022 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ՇԱՄԱԽՅԱՆ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Տավուշ, համայնք Դիլիջան Դիլիջան ք. Կալինինի փողոց 101

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ

Առուվաճառքի պայմանագիր 15/08/2022թ.

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 11-003-0134-0191

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.355

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Բնակելի կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 18082022-11-0017, գաղտնաբառ՝ 5AMMIRMK8KB2

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՀՐԱՆՏ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 18082022-11-0017, գաղտնաբառ՝ 5AMMIRMK8KB2

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 1 նոյեմբերի 2022 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ՇԱՄԱԽՅԱՆ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Տավուշ, համայնք Դիլիջան Դիլիջան ք. Կալինինի փողոց 117 բնակելի տուն

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Առուվաճառքի պայմանագիր՝ 31.10.2022թ թիվ 3216

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 11-003-0134-0083

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.0995

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Բնակելի կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 01112022-11-0008, գաղտնաբառ՝ Q9JBZLHLW89V

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝ բնակելի
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

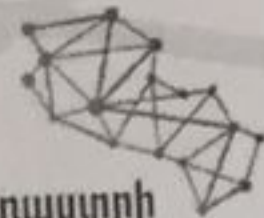
Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ
1	11-003-0134-0083-001	Բնակելի տուն	97.7 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԱՆԻ ԱԲԳԱՐՅԱՆ
Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման
անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 01112022-11-0008, գաղտնաբառ՝ Q9JBZLHLW89V

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Կադաստրի
կոմիտե

« 15 » փետրեբեր 2023թ.
N 207/3776

Առարկան՝ Տեխնիկական պայմանի տրամադրում

Հարգելի տիկին Թամրազյան,

Ի պատասխան Ձեր 02.02.2023թ. դիմումի՝ ներկայացվում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության կողմից մշակված ՎՋ431/2023 ջրամիացման և ջրահեռացման նախագծման տեխնիկական պայմանը: Դրա հիման վրա անհրաժեշտ է համապատասխան լիցենզիա ունեցող կազմակերպությունում պատվիրել նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առնվազն 2 փաթեթ և մյուս կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերությունների հետ համաձայնեցնելուց հետո, այն «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության կողմից հաստատելու և միացման նախահաշիվ ստանալու նպատակով ներկայացնել ընկերության շահագործման տնօրինություն ք. Երևան, Բեռնակիրների 85/1 հասցեով:

Հաստատված նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի 1 բնօրինակ փաթեթը պահվելու է ընկերությունում:

Հողային աշխատանքները սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է տեղական ինքնակառավարման մարմնից ստանալ շինարարական աշխատանքների կատարման թույլտվություն:

Նոր համակարգի կառուցման տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու նպատակով հարկավոր է դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտեի կողմից քաղաքաշինության բնագավառում շինարարության որակի տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու համար լիցենզավորված կազմակերպության, որոնց ցանկը հրապարակված է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության պաշտոնական կայքում, օգտվել վերջինիս ծառայություններից և «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերություն ներկայացնել կառուցված օբյեկտի վերաբերյալ կից ցանկում նշված փաստաթղթերը ընկերության կողմից միացման աշխատանքներ կատարելու, առևտրային հաշվառքի սարք տեղակայելու և Ձեզ հետ Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման /կեղտաջրերի մաքրման/ ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը կնքելու համար:

Մինևույն ժամանակ հարկ եմ համարում նշել, որ կառուցված նոր համակարգի սեփականության իրավունքի Հայաստանի Հանրապետությանն անհատույց հանձնումն իրականացվելու է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Առդիր՝ 2 թերթ:

Հարգանքով՝

Գլխավոր տնօրեն
Ս. Շահինյան

Պատասխանատու՝
Լ. Մարտիրոսյան

3776
15 02 B

Տեխնիկական պայման ՎՋ 431 /2023

(Ջրամիացման և/կամ/ ջրահեռացման մախագծման)

Ք.Դիլիջան, Կալինինի փ. 101

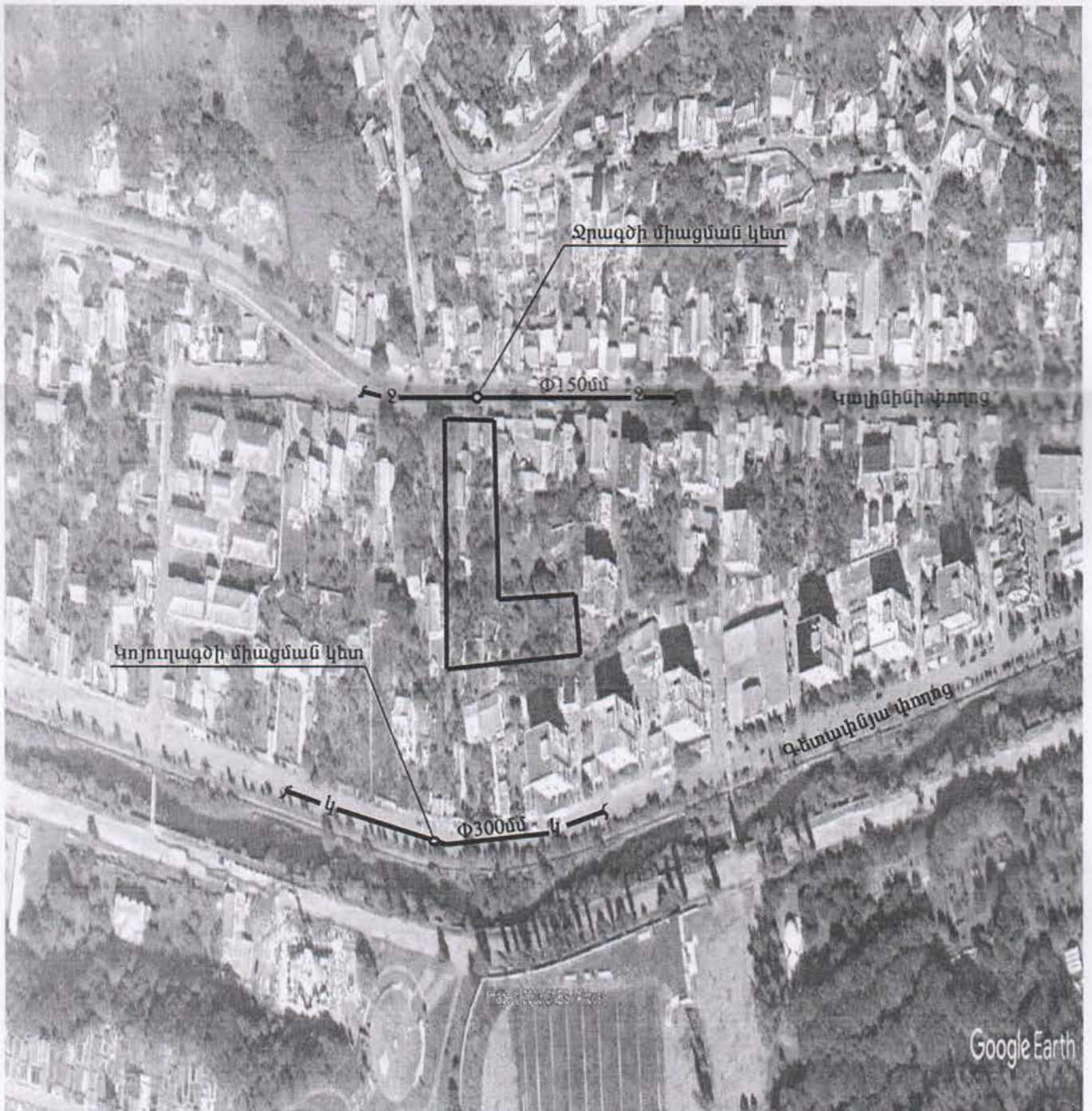
/Տարածքի նստացե/

«Շամախյան»ՍՊԸ

ամուն, ազգամուն/

093993323

/Հեռախոսահամար/

Google Earth

341329

Համակարգ	Ջրամատակարարում	Ջրահեռացում	Հրդեհաշիջում
Կոմունիկացիայի գտնվելու վայրը	Կալինինի փողոց	Գետափնյա փողոց	Z
Գործող խողովակի տրամագիծը, ճնշումը, տեսակը	d=150մմ, P=5.0 մթն.պող.	d=300մմ	
Միացման կետը	Կալինինի փողոցով անցնող ջրագծից	Գետափնյա փողոցով անցնող կոյուղագծին	
Միացման տրամագիծը	Համաձայն նախագծի		
Ջրաչափի տրամագիծը, դասը և տիպը			
Այլ պահանջներ	Ջրաչափական հանգույցի համար կառուցել դիտահոր	Կոյուղագծի միացման կետում կառուցել դիտահոր	Տես * կետը
Ջրամատակարարման գրաֆիկը	Շուրջօրյա		

Կառուցման աշխատանքները կատարելու համար անհրաժեշտ է տվյալ ոլորտում լիցենզավորված կազմակերպությանը պատվիրել նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում և դրանք համաձայնեցնել «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի հետ :

Կառուցման աշխատանքների տեխնիկական հսկողությունը, դիմողի հայեցողությամբ, իրականացնում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ն կամ ընկերության պաշտոնական կայքում հրապարակված ցանկում ընդգրկված կազմակերպությունը՝ դիմողի հաշվին : Կառուցված նոր համակարգի միացումը ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգին իրականացնում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ՝ դիմողի հաշվին :

Սույն տեխնիկական պայմանը ուժի մեջ է 1 (մեկ) տարի՝ գրանցման օրվանից սկսած, այն ենթակա է երկարացման մինչև տեխնիկական պայմանի ժամկետի ավարտը՝ դիմողի կողմից ներկայացրած դիմումի հիման վրա:

Կառուցման ընթացքում, հողային աշխատանքներն իրականացնելիս, անհրաժեշտ է ձեռք բերել տվյալ համայնքի ղեկավարի, այլ իրավասու և/կամ շահագրգիռ մարմինների կամ անձանց թույլտվությունները և/ կամ համաձայնությունները:

* Հրդեհաշիջումը նախատեսել համաձայն ՀՀՇՆ 40.01.02-2020թ. և ՀՀ Կառ. 08.08.2019թ թիվ 1025- Ն որոշման, թիվ 29 հավելվածի, հիդրանտի տեղադրման դեպքում կառուցել դիտահոր:

«Դիլիջան» տեղամասի պետ՝ Վ.Մնացականյան
 USA պետի տեղակալ՝ Ա.Սիմոնյան
 Ինժ. խմբի պատասխանատու՝ Գ.Վարդանյան
 Տեխնիկական պայմանների մասնագետ՝ Ա.Ղազարյան

Ցանկ

1. «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության կողմից տրամադրված նախագծման տեխնիկական պայմանի պատճեն
2. Միացման նախահաշվի պատճեն
3. Միացման վճարի անդորրագիր
4. Շինարարության որակի տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու վերաբերյալ լիցենզավորված կազմակերպության կողմից տրամադրված տեխնիկական վերահսկման ակտ
5. Վերահսկողություն իրականացրած կազմակերպության լիցենզիայի ներդիրի /շինարարության որակի տեխնիկական հսկողություն՝ հիդրոտեխնիկական/ պատճեն
6. Ծածկված /միջանկյալ/ աշխատանքների ընդունման ակտ(եր)
7. Մոնտաժվող խողովակի սերտիֆիկատ
8. Մետաղական խողովակների դեպքում՝ եռակցման կարանների եզրակացություն
9. Հիդրավլիկ փորձարկման ակտ
10. ՀՀ ԱՆ «Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից տրված եզրակացություն (լվացում ախտահանում)
11. Կատարողական Ակտ Ձև-2 (ջրամատակարարում, ջրահեռացում)
12. Ավարտված շինարարական օբյեկտն ընդունող հանձնաժողովի ակտ
13. Շինարարական աշխատանքներն իրականացրած կազմակերպության հետ կնքված պայմանագիր
14. Շինարարական աշխատանքներն իրականացրած կազմակերպության լիցենզիայի ներդիրի /շինարարության իրականացում՝ հիդրոտեխնիկական/ պատճեն

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ
ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆ
պարոն Դ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻՆ

ՀՀ ՏԱՎՈՒՇ, ք.ԴԻԼԻՋԱՆ, ԳԵՏԱՓՆՅԱ 68/2, հեռ.
37433334633

(իրավաբանական (բնակության) հասցեն, հեռախոսը)

“ ՀԱՄԱԽՅԱՆ ” ՍՊԸ-ԻՑ
(սպառողի անվանումը (ա.ա.հ.))

Դ Ի Մ ՈՒ Մ

Խնդրում եմ Ձեզ, ՀՀ ՏԱՎՈՒՇ, ք.ԴԻԼԻՋԱՆ, ԿԱԼԻՆԻՆԻ 101 հասցեում գտնվող տարածքի էլեկտրական սպառման համակարգն ապահովել էլեկտրամատակարարմամբ:

Օգտագործվող հզորությունը 869 կՎԱ
Սնուցող ցանցի լարումը 0.40 ԿՎոլտ Եռաֆազ
Կից ներկայացվում են հետևյալ փաստաթղթերը

- Անձնագիր
- Անշարժ գույքի սեփականության վկայական
- Բեռի տեխնիկական բնութագիրը
- ՀՎՀՀ-ի պատճենը
- Պետական ռեգիստրի վկայական
- Սպառման ներքին սխեման՝ նշեով էլեկտրաէներգիայի հաշվառման կետերը, շենքի հարկայինությունը, բնակարանների թիվը, շենքում տեղակայվող այլ սպառողների դրվածքային հզորությունը, շենքում տրամադրվող էլեկտրավահանակ
- Տեղանքի հաստատված հատակագիծ՝ միացման կետի նշագրումով
- Քաղվածք կազմակերպության ղեկավար անձանց վերաբերյալ

Առկա է քարտի համար քարտի համար 0559859
Ոլորտ Այլ.բնագ.ձեռն-կազմակերպ.ն Կերադաս ՎԵՐԱԴԱՍ ՉՈՒՆՆՅՈՂ
Ֆինանսական աղբյուրը՝
Հանրապետական բյուջեից Մարզային բյուջեից Համանքային բյուջեից Ինքնաֆինանսավորում

Դիմող՝

ՀԱՄԱՐԱՉՅԱՆ /

22/02/2023թ.

ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՍՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ - ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՑՄԱՆ ՊԱՏՎԵՐ

1.	Նույնացման կոդ	90896111	Ամսաթիվ 22/02/2023			
2.	Ցանց	ԴԻԼԻՋԱՆ	Մասնաճյուղ	«ԱՂՍՏԵՎ» ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ		
3.	Պատվիրատուի տվյալներ Ք.Դիլիջան,Գետտափնյա 68/2 Հեռախոս 37433 334633B	Կարգավիճակ	Ա ն կ տ ր ա յ ի ն ս պ ա ո ղ			
		Անվանում	" Շամախյան " ՍՊԸ			
		Անձնագիր	005998109, 036 6/6/2017			
		Սոց. քարտ				
		Ղեկավար	Ա.Թամրազյան			
4.	Էլեկտրասնուցման տարածքի հասցեն		ՀՀ ՏԱՎՈՒՇ , Ք.ԴԻԼԻՋԱՆ, ԿԱԼԻՆԻՆԻ 101			
5.	Միացման տեսակ	Ե ն ա ֆ ա գ	6.	Համայնք	ԴԻԼԻՋԱՆ	
7.	Պահանջվող հզորություն (ԿՎԱ)	869	8.	Սնուցման տեսակ	Բազմաբնակարանային շենք	
9.	Լարման մակարդակ (ԿՎ)	0.40	10.	Միացման ամսաթիվ		
11.	Էլեկտրամատակարարման իրականացման տեխնիկական պայմանների առաջարկ					
<p>Էլ սնուցումն իրականացնել 110/35/6 կՎ "Աղստե" ԵԿ-ի 6 կՎ "Կալինինի 1;2" ուղղ. Տ.6637 երկտրանսֆորմատորային ենթակայանի 0,4 կՎ վահանից, առանձին խմբով, կառուցելով 0,4 կՎ գույգ ՄԳ:Տ.6637-ի 1-ին տրանսֆորմատորային բջջի 250կՎԱ հզոր. ուժային տրանսֆորմատորը փոխարինել 400 կՎԱ հզոր. ուժային տրանսֆորմատորով, 2-րդ տրանսֆորմատորային բջջում տեղադրել 630 կՎԱ հզոր. ուժային տրանսֆորմատոր: Տ.6637-ում տեղադրել համապատասխան հզորության 0,4 կՎ ավտոմատ անջատիչներ: Հաշվառքի սարքերը տեղադրել կառուցվող 0,4 կՎ ՄԳ-ի վերջում առանձին արկղի մեջ: Անվտանգության գոտիների խախտում չկա: Էլ. սնուցվող տարածքը գտնվում է համայնքի վարչական տարածքում բնակավայրի ներսում: Տվյալ տարածքում է ՀՀԱ համակարգը դեռ չի գործում:</p>						
Անհրաժեշտ փաստաթղթերը ստուգեց և պատվերն ընդունեց _____ /Գ.Երիցյան /						
Տեխնիկական պայմանների առաջարկին համաձայն եմ, ծանոթ եմ "նոր սպառողի" կամ սպառողի վերակառուցվող սպառման համակարգը էլեկտրական ցանցին միացման կարգին, որի համար ստորագրում եմ _____ / Ա.Թամրազյան /						
Ցանցի պետ _____ /Գ.Դավթյան /						
12.	 Էլեկտրասնուցման վերակառուցվող գծի գույքահամար և անվանում					
13.	Էլեկտրասնուցման կառուցվող գծին տրվող					
	Գույքահամար	Անվանում	Տեսակ	Կապակցող խմբի կոդ	Հասցե	ՆՊ

«ԱՂՍՏԵՎ» ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ ԳԼԽԱՎՈՐ ՃԱՐՏԱՐԱՐԳԵՏ _____ /Ս. ԱԼԻՆԱՆՅԱՆ/

Հաստատել մասնաճյուղի կողմից ներկայացված տեխնիկական պայմանի առաջարկը _____ / _____ /
Պատվիրել անհրաժեշտ նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը
Մերժել ներկայացված առաջարկը
Մերժման պատճառները _____
Ներկայացնել նոր առաջարկ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ _____ /Դ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ/

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ԳՈՒՅՔԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՈՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՆԱԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱ ՆԿԱՏԱՄԲ
ԱՌԱՆՁԻՆ ԻՐԱԿՈՒՆՔՆԵՐԻ (ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԻ) ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

25/04/2023թ.

N ԱՏ-25042023-11-1085

գաղտնաբառ՝ MDRL82Z5S3EY

Ներկայացուցիչ՝

ԱՍՏԴԻԿ ԹԱՄՐԱԶՅԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ

Դիմող՝

«ՇԱՄԱԽՅԱՆ» ՍՊԸ

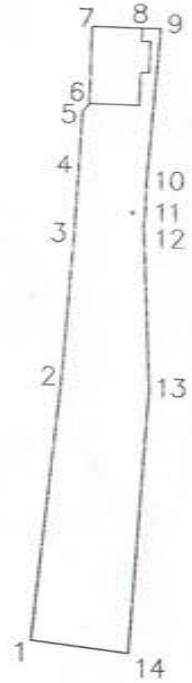
**Ի պատասխան Ձեր 21/04/2023-26-0009 դիմումի տեղադրված է ըստ ներկայացված
չափազրույթան:**

**Տեղեկանքը կազմվել է Հայաստանի Հանրապետության կադաստրի կոմիտեի
անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի
ավագ ռեգիստր
ԽՈՍՐՈՎ ԻՍՐԱՅԵԼՅԱՆԻ կողմից**

*Սույն տեղեկանքը հաստատված է էլեկտրոնային եղանակով՝ տեղեկանքը կազմող պաշտոնատար անձի
կողմից:

ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ			
Մեծագրություն	Տափուշ մարզ		Հաստատում են
ամուն ազգանուն	ք. Դիլիջան		Համայնքի ղեկավար
Շահախոսի անուն	Թիվ 117		Պ. Ասրգալյան
		Մարզ, համայնք, հասցե	
		Հողմաստի համար	

Մակերես հա	0.09950	Հողամասի			Մասշտաբ 1:1000		
Շահկազի	11-003-0134-0083	Երկարության (քմերան) կետեր	Կողողինատներ		Գծալին չափերը (մ)	Որակավորում ու ներդրում	
Երկարության նշանակություն	Բնակավայրերի		X	Y		Որակավորման վնասվածքների համարը	
Գործառնական նշանակություն	Բնակելի կառուցվածքներ	1.	8487556.0092	4511667.0279	37.77	Ստորագրություն	
Լաստոցի նշանակություն		2.	8487559.9126	4511704.5959	19.85	Իրավաբանական անձի անվանումը	
		3.	8487561.4137	4511724.3900	9.38	ՀԿԴ	
		4.	8487561.9352	4511733.7582	7.5	Ստորագրություն	
		5.	8487562.3462	4511741.2550	1.43	ամիս ամսաթիվ	չափազրության 17.04.2023թ.
		6.	8487563.2679	4511742.3566	10.77		հաստակազմի կազմման 18.04.2023թ.
		7.	8487563.5431	4511753.1244	7.06		

Հողամասի			
Եզրային հատվածի (տեղի) կետեր	Կոորդինատներ		Գծային չափերը (մ)
	X	Y	
8.	8487570.6104	4511752.9393	2.56
9.	8487573.1787	4511752.9393	21.93
10.	8487571.4019	4511731.0777	4.02
11.	8487571.2965	4511727.0520	1.82
12.	8487571.1382	4511725.2359	22.92
13.	8487572.1647	4511702.3322	37.08
14.	8487569.7224	4511665.3235	13.81
1.	8487556.0092	4511667.0279	

Քանակություն ունեցող անձ		Նորմալ Լեզվաբան
Քանակություն վաճառվածքի համարը		070
Ստորագրություն		<i>[Signature]</i>
Բնակավայրի անուն և հասցեն		Լիպիթ Եղևազարյան Ա/2
ՔԳԿ		86039612
Ստորագրություն		<i>[Signature]</i>
ամիս	չափագրության	17.04.2023թ.
ամսաթիվ	հատման կազմի կազմման	18.04.2023թ.

ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ ՔԱՆՔԸ
 PROJECT NUMBER:
C_CPD_220901_RB/A

ՄՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ԴՆՊԱՆՈՒՄ ԻՆՎԵՍՏԻՐՈՐ
 INVESTOR

ՈՐՈՒՄ NO.	ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ DATE	ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ DESCRIPTION

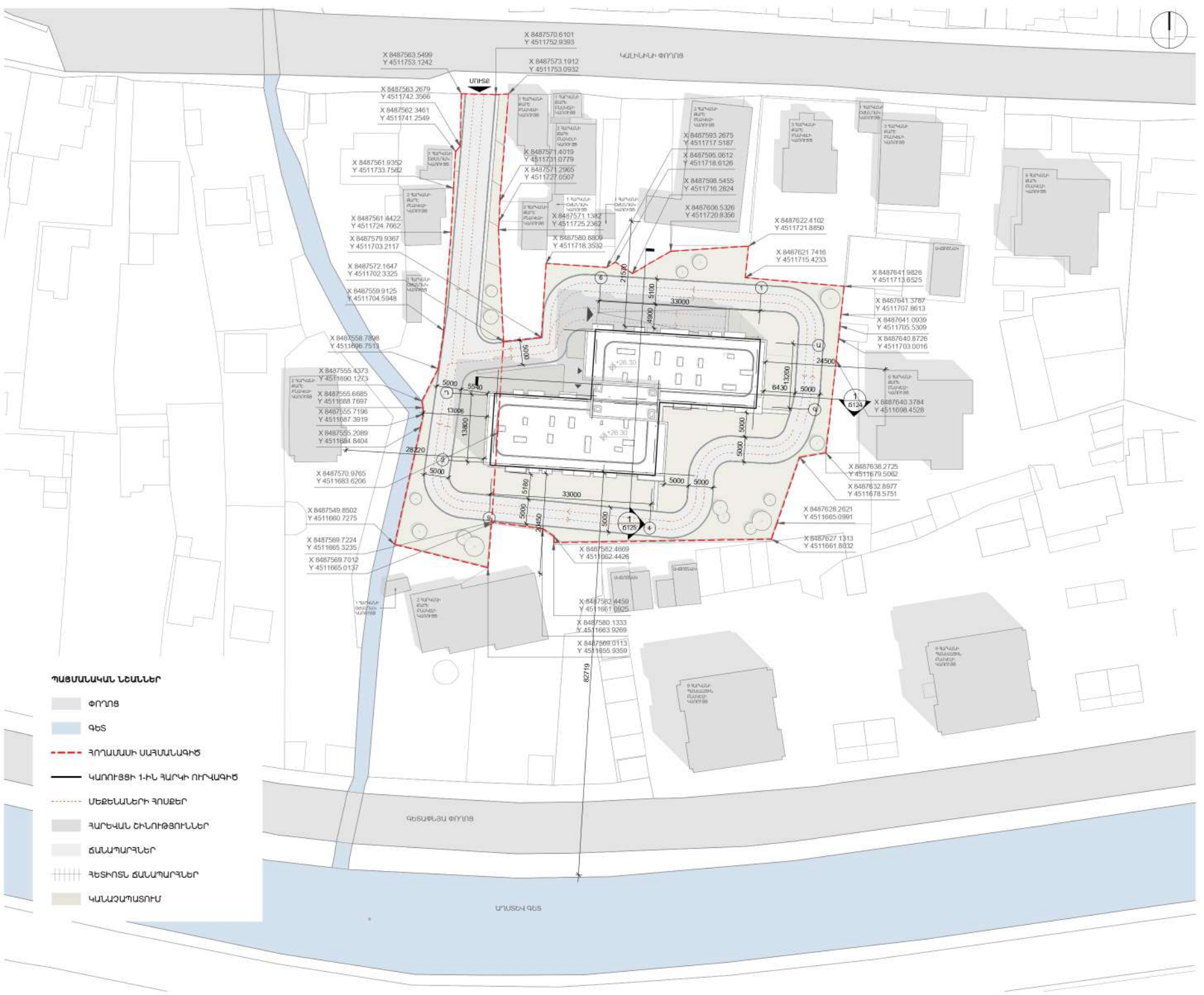
ԻնՎեստիցիայի և շինարարության հարցերով կապվելու համար կապվե՛ք ներածրամուկի հեղինակներին:
 For questions and further related planning terms conditions and approved work of the architect and may not be used or reproduced without prior written consent of the architect.
 © ՏՈՐԱԿ 2022 ՆԵՏ ԱՐԿԻՏԵԿՏ

ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ ՔԱՆՔԸ
 PROJECT NUMBER:

ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ
 DATE

ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ
 DATE

ՍՏՈՍԱՑՄԱՆ
 DATE

- ՊԱՏՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ**
- ՓՈՐՈՒՄ
  - ՁԵՏ
  - ՀՊՈՂԱՄԱՍԻ ՍԱԳՄԱՆԱԳԻՏ
  - ԿԱՌՈՒԹՅՈՒՆ Ի-ԻՆ ԲԱՐԿԻ ՈՒՐԱԳԻՏ
  - ՄԵՇԵԱՆՆԵՐԻ ՀՊԱԵՐ
  - ԲԱՐԿՎԱՆ ԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
  - ԾԱՆԱԴԱՐԱՆԵՐ
  - ԳԵՏՈՒՑ ԾԱՆԱԴԱՐԱՆԵՐ
  - ԿԱՆԱՇՄԱՏՈՒՄ